

ESENTEPE'DE

BİR GEZİNTİ

M. İNCİ PAMİRTAN

ŞİŞLİ SEMT KİTAPLIĞI

Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı No: 15

Şişli Semt Kitapları Dizisi-9

Dizi Editörü: Muzaffer Ayhan Kara

Esentepe’de Bir Gezinti

M. İnci Pamirtan

Kapak Tasarım ve Grafik Uygulama :

Ece Özgen

İç Sayfalar Grafik Uygulama:

MARKAJ Reklamcılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Baskı

.....Unvan

.....İletişim bilgileri (adres, telefon, e-posta)

Matbaa Sertifika No: ...

ISBN:...

1. Basım, Aralık 2022 (1000 adet)

Copyright: Şişli Belediyesi

Merkez Mahallesi Darülaceze Cad. No 8 Şişli / İstanbul

* Bu yayının tüm yayın hakları saklıdır. Tamamen veya kısmen yayımlayanın izni alınmaksızın dijital, elektronik ve basılı yöntemlerle çoğaltılamaz, yeniden üretilemez, tanıtım amaçlı ve kaynak göstererek yapılacak kısa alıntılar dışında alıntı yapılamaz.

ESENTEPE'DE BİR GEZİNTİ

M. İNCİ PAMİRTAN

M. İNCİ PAMİRTAN

İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimini sonrasında 1983'te Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV Bölümü'nü bitirdi. Dramatik sinema, televizyon, reklam, belgesel, müzik klipi sektöründe setlerde veya canlı yayınlarda yönetim ve yapım asistanlıkları yapip deneyimini artırarak yönetmenliğe başladı.

Staj filmi, Lütfü Akad'ın çektiği ve yönetmen yardımcılığı yaptığı "Yerle Gök Arasında" adlı, başrollerinde Halil Ergün ve Şerif Sezer'in oynadığı sesli olarak çekilen sinema filmidir.

Bir süre, Prof. Dr. Nurettin Sözen'in döneminde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin radyo-televizyon kanalı BRT'de çalıştı.

Daha sonra TRT, TRT 2, TRT INT., TGRT, STAR TV, SHOW TV, ATV, Kanal 6, Kanal 34, Karadeniz TV'nin ve ayrıca prodüksiyon şirketlerinin çok çeşitli içerikteki yayınlarında yapımcı, yönetmen ve programcı olarak görev aldı.

Pamırtan, Tuna ve Suna adlı biri erkek, biri kız iki çocuk annesidir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

GİRİŞ

ESENTEPE MAHALLESİNİN KONUMU VE GENEL ÖZELLİĞİ

ESENTEPE MAHALLESİ'NİN TARİHSEL OLUŞUMU VE DEĞİŞİMİ

1. Bir Zamanlar...
2. Cumhuriyet Dönemi ve Yakın Geçmiş
 - 2.1. Cumhuriyet'in Kuruluşundan II. Dünya Savaşı'nın Sonuna... (1923-1945)
 - 2.2. II. Dünya Savaşı'nın Sonundan Serbest Piyasa Ekonomisine (1945-1960)
 - 2.3. 1960-1980 dönemi
 - 2.4. 1980'den Günümüze (1980 - 2022)

LEVENT / ZİNCİRLİKUYU ÇİFTLİĞİ

ZİNCİRKUYU MEZARLIĞI

Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki Bazı Ünlü Simalar

"NİMET ABLA" VE NİMET ÖZDEN CAMİİ

GEÇMİŞTEN KALAN YAPILAR VE TATLAR

Yusuף İzzeddin Efendi Köşkü ve Eklentileri
Arı Bisküvi Fabrikası
Hamidiye Suyu

GEÇMİŞTE KALAN KÜLTÜR-SANAT İZLERİ

Karşısına Geçeni Adeta Büyüleyen Bir Heykel: "Akdeniz"
Hodri Meydan Kültür ve Sanat Merkezi
Şafak Film Stüdyoları
Sineray Film Laboratuvarı

YAZILI ANILARDAKİ ESENTEPE

Çelik Gülersoy: "Esentepe'ye Veda"

Hıfzı Topuz: "Esentepe'de 55 Yıl"

ESENTEPE İÇİN SÖYLEŞİLER

Ç. Gökdeniz: "Tatilin Bile Esentepe'ye Dönüşü Güzeldi"

Muharrem Çınar: Önce Sivil Toplumcu, Çeyrek Asırdır Muhtar

Cem S. Keskin'in Bulvar Pastanesi: Babadan Oğula

Hasan ve Kamil Demirhan: Yıldız Kuruyemiş, Aynı Zamanda

Ayaküstü Haber Alma Yeri

Pepo Sivacı: Harmony'den Kimler Geldi, Kimler Geçti

Çiçekçi İşcan: "Esentepeliler Kültürlü ve Naziktir, Çiçekten Anlarlar"

Tasasız: "Esentepe'de Doğan İlk Çocuğa 'Esen' Adı Verildi"

Tornacı M. Arcimen: "Esenteveli Olmak Bir Ayrıcalık"

Özel: "İlk İş Güzelleştirme Derneği ve Ağaçlandırma"

Başkan Zent ve Yardımcısı Çakır'ın Özverili Meşgalesi:

Mecidiyeköy Spor Kulübü

C. Tuş ve N. Adam'ın Esentepe'si: "Sahiden Buralar Hep Dutluktu"

GAZETECİ EVLERİ'NDE YAŞAYANLARIN ESENTEPE'Sİ

Ümit Kıvanç: "Mahalle, Cennet Gibi Bir Yermiş"

Eczacı Bülbin Kıvanç: "Herkes Birbiriyle Görüşür, Gece Gezmeleri Yapılırdı"

Aslı Selçuk'un Masal Tadındaki Şanslı Çocukluğu

Ayşen Ağır: "Bahçemizdeki Kirpiler, Süs Havuzundaki Kurbağalar..."

N. Zincirkıran: "Nimet Abla Camii'nden Çok Tanıdığımızın Cenazesi Kaldırıldı"

S. Zincirkıran: "Mola, Sadece Bir Pastane Değil Aynı Zamanda Okuldu"

C. Zincirkıran: "Esentepe'nin Kişisel Gelişimimize Çok Katkısı Oldu"

D. İ. Kansu: "Bizim Evlerde Çok Film Çekildi"

Işık T. Gençler: "Düşünsenize, Kapımızın Önünden Turhan Selçuk Geçiyor"

EMEKLİ SUBAY EVLERİ'NDE YAŞAYANLARIN ESENTEPE'Sİ

H. F. Özden: "GS'li Milli Futbolcu Metin Kurt Komşumuzdu"

H. Çamlıca: "İlker Başbuğ Burada Oturuyordu"

Mehmet Gökdeniz, Nam-ı Diğer "Panço"

C. B. Dereli: "Fabrikadan Gelen Bisküvi Kokusunu Çok Severdik"

Bora Ayanoglu: "Yazları Balkonda Canlı Müzik Yapardık"

G. Aktan: "Hamidiye Suyu'nu İçenler Başka Yere Gidemez"

Berrin Özel: "Tahta Sandalyeli Yazlık Sinemalara Giderdik"

H. Gürbüz: "Amerikan Karakolu Bizden Çok Çekmiştir!"

H. Negiş: "Burada Kazların ve Tavşanların Dolaştığını Hatırlıyorum"

F. Negiş: "Metin Abi Beni Kucaklayıp Hastaneye Götürmüş"

"Koca Şair" Tamer Saygun

S. Secerli: "Esentepe; İlişkilerdeki Güzellik, Sıkı Fıkı Dostluklar, Yardımlaşma..."

Kerem Görsev: "Hala Esentepe'ye Gidiyorum Ama Eskiden Hiç Eser Yok"

ESENTEPE'Yİ "ESENTEPE" YAPANLARA SAYGU DURUŞU KAYNAKÇA

ÖNSÖZ

MUAMMER KESKİN
Şişli Belediye Başkanı

Sevgili Komşularım,

Şişli'nin Kültürel Mirasına sahip çıkmak, tarihi ve kültürel envanterini derlemek için kalıcı adımlar atıyoruz. Öncelikle tarihi ve kültürel envanterden hareketle Şişli Gezi Rehberi ve Şişli Gezi Rotalarından oluşan Şişli Haritasını hazırladık. Bu iki çalışmayı www.sisligezirehberi.com portalında toparlayarak komşularımızın hizmetine sunduk.

Hem web portalda hem de basılı rehber ve haritada Şişli'nin tarihçesi ve kentsel gelişimi, sosyolojik yapısı, sanat ve kültür gelişimi yanında dini yapılardan endüstriyel mirasa, mimari yapılardan gastronomiye birçok başlığı bulacaksınız.

Kültürel Miras açısından Sözlü Tarih çalışmasını başlattık ve Şişli hafızasını anılarında yaşatan asırlık yaşanmışlıklara hem röportaj-film olarak hem de basılı kitap olarak ulaşabileceksiniz.

Şimdi de Kültürel Miras açısından önemli bir hafıza kaydı olan Şişli Semt Kitaplarını sizlere takdim ediyoruz. Bu amaçla Şişli'de yaşayan yazarlarca kaleme alınan Şişli Semt Kitapları çalışması ile dünü ve bugünü ile Şişliyi, Şişli'de yaşayanların kaleminden sunmak istedik. İdari taksimatta 25 mahallesi olan Şişli'yi "Şişli Semt Kitapları Dizisi" içinde mahalle bazında değil de semt bazında ele aldık. İstisnai olarak Halide Edip, Kuştepe, Esentepe gibi bazı mahalleleri aynı zamanda başlı başına bir semt olduğu için mahalle bazında işledik. Ancak örneğin dört mahallenin oluşturduğu Feriköy'ü, iki mahalleden oluşan Kurtuluş'u, üç mahallemizi içeren Okmeydanı'nı semt olarak ele aldık. Tabii ülke düzeyinde bilinirliği olan Teşvikiye, Nişantaşı, Osmanbey, Harbiye, Pangaltı da semt kitapları arasında yer aldı. Bazı mahalleleri Mecidiyeköy'e kattık, bazılarını da Şişli Merkez'e.

Esentepe 60-70 yıl önce yoktur. Mecidiyeköy ve Gülbahar mahallelerimizin devamında, onlar gibi dutluktur, meyve ağaçlarıyla doludur. Dolayısıyla yörede kırsal bir bütünlük vardır. 1955'lerde gazetecilerin burada kurduğu iki kooperatifle birlikte bahçe içindeki müstakil evler ve iki de beş katlı apartmanla iki site tamamlandığında muhit çok önemli bir yerleşim merkezi olur. Esentepe, içerdği gecekondulardan oluşan genelde Balkan göçmenlerinin yaşadığı Bacadibi kesimi ve fabrikalara karşın artık İstanbul'da sayıca çok az olan seçkin bir toplu konut alanıdır. Akabinde 1960'tan sonra topluca emekli edilen subaylar için yapılan Subay Evleri de artık ayrı bir muhtarlık ve mahalle olan Esentepe'ye eklenir. Büyükdere Caddesi'nin böldüğü Esentepe şimdi ise aynı zamanda yeni trendin beraberinde getirdiği çok katlı binaların ve yeni iş sektörlerinin geliştiği bir yer. Esentepe'linin beklentisi ise mahallenin dokusunu bozmayacak şekilde olsun değişim ve dönüşüm adına ne olacaksa...

İnci Pamirtan, Şişli'nin sonradan gelişen çok yönlü ve Türkiye ölçeğinde bilinen güçlü insan figürleriyle dolu nadide mahallesi Esentepe'yi kurucularıyla, onların çocukları ikinci kuşakla; gazeteciler, esnaflar, iş insanları, muhtar ve spor kulübü yöneticileriyle, muhitin renkli simalarıyla konuşarak kaleme aldı. Yine Esentepe'nin önemli simaları Hıfzı Topuz ve Çelik Gülersoy'un da sınırlı da olsa yazdıklarından da yararlanarak... Böylece bir eksikliğimiz tamamlanmış oldu; Esentepe'de yerleşimin nasıl oluştuğu, muhitin renkli simaları, oradaki masalsı yaşantı kayıt altına alındı. "Esentepe'de bir Gezinti", Şişli Semt Kitapları Dizisi'nin ses getirecek renkli bir parçası olacak.

Kent Belleğini, Kültürel Mirasa sahip çıkma bakış açısı ile oluşturmaya devam ediyoruz. Şişli Gezi Rehberi, Şişli Haritası, Sözlü Tarih ve Şişli Semt Kitapları'nın da içinde olduğu Şişli Belediyesi Yerel Yönetim Kitaplığı dönemimizde başlattığımız çalışma ile 20 basılı esere ulaştı ve geliştirmeye devam ediyoruz.

İyi okumalar diliyorum.

MUAMMER KESKİN
Şişli Belediye Başkanı

GİRİŞ

2022 yılı yaz başında, Şişli'nin semtlerini, mahallelerini anlatan bir kitap dizisi için Esentepe Mahallesi'ni yazmam teklif edilince çok sevindim. Fındıkzade'de doğmuş olsam da 1967 yılından beri sık sık Esentepe'nin komşu mahallesi Gayrettepe'ye gidip geliyordum. 1978 yılında da tamamen Gayrettepe'ye taşındık. Resmen Gayrettepe'de oturuyorduk ama iki mahalleyi birbirinden ayıran Yıldız Posta Caddesi 20 metre ötemizdeydi. Evimizi İstanbul'un uzak köşelerine bağlayan ana aksları Mecidiyeköy, Büyükdere Caddesi ve Barbaros Bulvarı'na bu cadde bağlıyordu. Dört yıl sinema ve televizyon üstüne lisans eğitimi aldığım okulum da yürüme mesafesinde ve bu cadde üzerindeydi. Büyükdere Caddesi üzerindeki metro durağı üşenmeden yürüyeceğimiz kadar evimize yakındı. Gençliğimizden beri kullandığımız caddeler, alışveriş yaptığımız esnaf ve marketler, arkadaşlarımızla oturduğumuz pastaneler ve parklar hep Esentepe Mahallesi sınırları içindeydi. Babam da eski bir subay olduğu için ahbap ve komşularımızın çoğu Emekli Subay Evleri'nin sakinleriydi.

Esentepe Mahallesi üstüne çalışmayı heyecanla kabul ettim ve hevesle işe başladım. Fakat bazı zorluklar çıkmaya başladı. Çünkü Esentepe daha 60 yılını bile tamamlamamış, yerleşim öyküsü çok kısa ve yeni bir mahalleydi. Çok az yazılı ve görsel kaynak vardı. Mahallenin kuruluşuna şahit olmuş, çok yaşlı birkaç kişiye de Covid-19 nedeniyle ulaşamadım. Asıl kaynaklarım, çocukluğu burada geçmiş, hala burada yaşayan veya taşınmış ikinci ve sonraki kuşak insanlar olmak zorundaydı. Belki onların anılarındaki ilk kuşağa ve aile albümlerine de ulaşabilirdim.

Esentepe Mahallesi'ndeki mekanların tarihi ise insanlardan çok daha kısaydı. Gazeteciler ve Emekli Subay Evleri konutları, birkaç okul ve eğitim kurumu dışında hiçbir yapının 10-15 yıldan fazla ömrü olmamıştı. Bir zamanların yöreye damga vurmuş fabrikaları çoktan yok olup fotoğraflarda kalmıştı. 20-30 yıl önce Büyükdere Caddesi bizim için her iki tarafı yüksek binalarla dolu bir yerdi. Çünkü o zamanlar gözlerimiz gökdelenlerin imgesine alışık değildi. Artık o anılarda eski binalar da yok. Onların yerine yapılan gökdelenlerin pek çoğunun adlarını da aklımızda tutamıyoruz. Çünkü sık sık satılarak el ve isim değiştiriyorlar.

Dolayısıyla çağdaş bir "Evliya Çelebi" olmaya karar verdim. Sorularımı hazırladım, randevularımı aldım, ses kayıt cihazımı aldım ve yollara düştüm. Önce tanıdıklarımdan başladım. Sonra onların verdiği isimlerin izini sürdüm. Yaz ayları dolayısıyla önemli bir kısmı tatilde veya yazlıklarındaydı. Ben yaklaşık hep aynı soruları sordum ama söyleşiler bitince onların üç kümede toplandığını gördüm. Bir kısmı genel olarak Esentepe üstüne konuşuyordu. Diğerleri de daha çok oturdukları Gazeteciler veya Emekli Subay Evleri civarından söz ediyordu. Ben de söyleşileri üç ana başlıkta kümeledim.

Esentepe ile ilgili ve hemen hepsi semtte yaşamış ya da yaşamakta olan kişilerle görüştüm. Kaynakçada belirttiğim kitap, broşür, tez ve raporlardan da yararlandım. Böylece "Esentepe'de Bir Gezinti" ortaya çıktı. Umarım Esentepe'yi, Şişli'nin bu güzide mahallesini anlatmayı, bir fotoğrafını vermeyi başarmışımdır.

ESENTEPE **MAHALLESİNİN KONUMU** **VE GENEL ÖZELLİĞİ**

Adı üstünde Esentepe Mahallesi, özellikle İstanbul Boğazi üzerinden gelip vadi aralarından yukarı tırmanan esintilere ve rüzgarlara açık bir mahalledir. Mahalle 1 Mayıs 1963'te bir kararname ile kurulmuş ve Şişli ilçesine bağlanmıştır. Şişli ilçesinin en yeni ve büyük mahallelerinden biridir.

Esentepe Mahallesi, 1950'li yılların sonlarında yapıлып bitirilen Merkez Bankası Evleri ve Gazeteciler Sitesi'nin Mecidiyeköy Mahallesi'nden ayrılıp birleştirilmesi, onlara çevrede yerleşmiş 150 kadar gecekondlu ile 1960 İhtilali'nden sonra kurulan Emekli Subay Evleri'nin dahil edilmesiyle kurulmuştur. 17 Kasım 1963'te yapılan yerel seçimde E. Bnb. Mustafa Karaköse ilk mahalle muhtarı seçilmiştir. O yıl 1280 haneli mahallede 5800 kişi yaşıyordu.

Esentepe Mahallesi, batısındaki Şişli ilçesinin Gülbahar Mahallesi'nden Zincirlidere Caddesi yoluyla ayrılır. Esentepe Mahallesi kuzeybatıda Oto Çıkmazı ve Dereboyu Caddeleri yoluyla Kağıthane ilçesinin Çeliktepe ve Ortabayır, kuzeyde ise Emniyet Evler Mahallesi'nden İsmet İnönü Caddesi yoluyla ayrılır. Esentepe'nin doğusu ise Barbaros Bulvarı ve Büyükdere Caddesi yoluyla Beşiktaş ilçesinin Konaklar, Levent, Nispetiye, Levazım ve Balmumcu; güneyi de Yıldız Posta Caddesi yoluyla Gayrettepe Mahallesi'nden ayrılır.

Esentepe Mahallesi bugün bir üst-metropol olan İstanbul'un tarihi, ulaşım, finans, sanayi, ticaret ve alışveriş merkezlerini üzerinde barındıran üç büyük ulaşım aksının kesiştiği yerdedir. Birinci aks, Avrupa ve Trakya'dan gelen çevre yolunu, Haliç Köprüsü, Mecidiyeköy üst geçidi ve Zincirlikuyu Kavşağı üzerinden Büyükdere Caddesi yoluyla Maslak'a bağlar.

İkinci aks Unkapanı Köprüsü üzerinden gelen yolu Beyoğlu ve Şişli ilçelerinin tarihi semt ve caddelerini Mecidiyeköy üzerinden Büyükdere Caddesi'ne bağlar. Diğer aks ise İstanbul Boğazı'nın Beşiktaş'a ulaşan sahil caddelerini Barbaros Bulvarı üzerinden Büyükdere Caddesi'ne bağlar. Zincirlikuyu Kavşağı aynı zamanda kendisinde kesişen aksları 15 Temmuz Şehitler Köprüsü üzerinden Anadolu'ya bağlar. Barbaros Bulvarı, Zincirlikuyu kavşağını kuzey-güney ekseninde ikiye böler. Kavşağın sağ tarafı Beşiktaş, sol tarafı ise Esentepe Mahallesi sınırları içindedir. Esentepe Mahallesi'nin bir özelliği de Zincirlikuyu Mezarlığı tarafından doğu-batı ekseninde tam ortasından bölünmesidir.

1960 sonrası İstanbul'un çeperlerinde oluşan yeni mahallelerin çoğu iç göç ile oluşmuştu. Fakat Esentepe Mahallesi'nin oluşumu ise tamamen İstanbul'un iç dinamikleriyle oldu. Değişimin temel dinamiği mahallenin ortasından geçen Büyükdere Caddesi'ydi. Önceleri bu caddenin iki yanında uzanan iş hanları ve sanayi tesisleri, 1980 sonrası yerel veya uluslararası finans, sanayi, ticaret ve turizm şirketlerinin gökdelenleri ve alışveriş merkezlerine dönüştü. 1980'li yıllardan sonra mahallenin gündüz nüfusu giderek artarken yerleşik nüfus giderek azaldı. 2014 yılında Esentepe Mahallesi'nde 7.402 kişi yaşıyordu.

“ ESENTEPE MAHALLESİ’NİN TARİHSEL OLUŞUMU VE DEĞİŞİMİ ”

1.Bir Zamanlar...

Esentepe Mahallesi’nin temel dinamiği olan Büyükdere Caddesi’nin ilk izleri Bizans tarihine kadar geçmişe iner. İhtimal o yüzyıllarda burada toprak bir yol vardı. Evliya Çelebi’ye göre bu güzergahta ilk Osmanlı izleri, Fatih Sultan Mehmet’in “Levend” yöresini azap leventlerine çiftlik olarak vermesiyle başlar. Levent o zamanlar Zincirlikuyu bölgesini de kapsıyordu. 18. yüzyılın son çeyreğinden sonra, Büyükdere Caddesi’nin her iki yanı, Maslak’a kadar, Osmanlı padişahları, şehzadeler ve üst düzey yöneticilerin yazlıkları, av köşkleri ve Osmanlı ordusunun askeri kışla ve ek binalarıyla dolar. Bu yapıların ayakta kalanları cumhuriyetin kuruluşuyla hazineye veya belediyeye devredilir. Bu yapılardan bugün Esentepe Mahallesi sınırları içinde kalanlar, Velihaht Prens Yusuf İzzettin Efendi Kasrı ve ek binalarıdır.

Osmanlı’dan Esentepe Mahallesi sınırları içinde kalan bir diğer iz ise 1899-1902 yıllarında inşa edilen ve Beyoğlu-Taksim ile Beşiktaş-Yıldız’daki saray, elçilikler, kışla, hastane ve sokak çeşmelerine su sağlayan Hamidiye Suyolu’nun buradan geçmesidir.

2. Cumhuriyet Dönemi ve Yakın Geçmiş

Esentepe Mahallesi’nin Cumhuriyet döneminde, yakın geçmişte ortaya çıkışı dört dönemde incelenebilir:

2.1.Cumhuriyet’in Kuruluşundan İkinci Dünya Savaşı’nın Sonuna... (1923-1945)

Bu dönem Esentepe Mahallesi’nin daha ortada olmadığı dönemdir. İstanbul bu dönemin başında, 13 Ekim 1923’te, başkent olma vasfını Ankara’ya devreder. Kurtuluş Savaşı’nda ağır hasarı almış İstanbul’un 1930’lardaki gelişimi de dünya ekonomik krizi nedeniyle oldukça yavaştır.

1900'lerin başında 1 milyon olan nüfus, 1927'de 680.857'ye kadar düşmüştür. Hükümet belediyeler için bazı yasalar çıkarsa da İstanbul için özel yasalar gereklidir. Nihayet 1936 yılında, Fransız mimar ve kent planlamacısı Prof. Henri Prost, İstanbul Belediyesi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün özel davetiyle gelip, bir nazım planı hazırlar. Prof. Prost, 16 yıl İstanbul'da kalıp, kentin eski semtlerini ulaşım, konut yerleşimi ve ticari olarak yeniden düzenler. Bu düzenlemelerin bazıları Maslak'a kadar uzanan Büyükdere Caddesi'ni değiştirir. Bu değişim de kısa sürede Esentepe Mahallesi'ne oluşumunu başlatır.

Caddenin Mecidiyeköy'deki ucunda 1912'de kurulan Şişli Garajı atlı tramvay ahır ve deposu ile eski Şişli'nin bittiği yerd. Ondan ötesi "dutluk" idi. Bu garaj gelecek dönemde kitle taşımacılığın da merkezi olacaktır. 1937 yılında açılan Zincirlikuyu Mezarlığı ise daha sonra kurulacak Esentepe Mahallesi'ni eninden ve tam ortadan ikiye bölecektir.

2.2. İkinci Dünya Savaşı'nın Sonundan Serbest Piyasa Ekonomisine (1945-1960)

Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki Soğuk Savaş (1947-1991) döneminde Doğu ve Batı bloklaşmasında Batı Bloku içinde kalıp, çok partili düzene geçti ve karma ekonomi modelini benimsedi. 1950'li yıllarda Türkiye ve İstanbul'daki değişim, yapılan ekonomik dış yardımlar, teşvikler ve teknoloji transferleriyle başladı. Bu yardımlarla sanayi, konut ve ulaşım alanlarında başlayan hızlı değişim, kentlere göçü ve hızlı bir gecekondulaşmayı beraberinde getirdi. İstanbul'un 1950'de 983.041 olan nüfusu, 1985'de 5.475.982'e ulaştı.

Şişli Garajı 1948'de eklenen atölyelerle otobüs garajına dönüştürüldü. 1952'de garajda vatman, şoför ve biletçi eğitimi başladı. Garaj 1961'de trolleybüs deposu oldu. Garajdaki bu değişimler kamusal kitle taşımacılığının da Büyükdere Caddesi üzerinde çok arttığını gösterir. Hatıralarda Mecidiyeköy, Esentepe ve çevre mahalleler için sık sık söylenen "Bir zamanlar buraları dutluktu" tanımı o dönemden kalmadır.

1955'te yürürlüğe giren "İstanbul Sanayi Planı" ile Mecidiyeköy-Büyükdere Caddesi aksı üzerinde yeni Levent Sanayi, İstinye Sanayi, 1.Oto Sanayi gibi yeni bölgeler açıldı. Mecidiyeköy'de Tekel Likör Fabrikası, Gayrettepe'de Mabel-Milo-Baylan Çikolata Fabrikası, Tatko Lastik Kaplama Fabrikası, Esentepe'de Arı Bisküvi Fabrikası, Gazeteciler Sitesi, Emekli Subay Evleri, Zincirlikuyu'da US Navy PX'i (Amerikan Pieks), Merkez Bankası Evleri ve Puro-Fay-Gripin fabrikalarının işçi ihtiyacı çevrede hızla gecekondulaşmayı da arttırdı. Bugün komşu Kağıthane ilçesinde kalan Emniyet Evleri, Çeliktepe ve Gültepe mahalleri o yıllarda birer gecekondulu mahallesi olarak oluşmaya başladı.

1956 yılında çıkarılan imar ve istimlak yasaları ile İstanbul'un trafiğinin yoğun olduğu dar cadde ve sokakların genişletilmesini sağladı. 1957 yılında Beşiktaş ve Zincirlikuyu kavşağını birbirine bağlayan Barbaros Bulvarı bir yıl içinde genişletildi.

Zincirlikuyu Mezarlığı'nın güneyinde ise girişimcilerin kurduğu kooperatifler, devlet, belediye ve vadeli banka kredisi ile Merkez Bankası Evleri ve Gazeteciler Sitesi kuruldu. Belli bir plan çerçevesinde inşa edilen Gazeteciler Sitesi, bahçeli, iki veya üç katlı villalardan oluşur. Siteye 1962 yılında caddenin hemen kenarına inşa edilen beşer katlı beş apartman eklenmiştir.

2.3. 1960-1980 Dönemi

Türkiye 1960'lı yıllara bir askeri darbe ile girdi. Yeniden sivil yönetime geçmek için kurucu meclisin hazırladığı yeni anayasa ile devletin kurumları yeniden düzenlendi. Kurulan Devlet Planlama Teşkilatı beş yıllık kalkınma planları hazırlamaya başladı. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi metropol kentler için yerel planlama büroları kuruldu. Bu arada bütün önleyici tedbirlere rağmen İstanbul çarpık kentleşmeyle büyümeye devam ediyordu.

Askeri darbeden sonra emekli edilen subaylar için Büyükdere Caddesi'nin güneyinde Emekli Subay Evleri Sitesi kuruldu. Üç kısımdan oluşan site beş ve sekiz katlı toplam 76 blok apartmandan oluşur. Bunların 31 adedi Birinci Kısım, 40 adedi İkinci Kısımdır. Bu iki kısım 1 Mayıs 1963'te kurulan Esentepe Mahallesi'ne katıldı. Ertuğrul Sitesi olarak anılan beş blok ise Beşiktaş ilçesinin Darphane bölgesinde kalır. Gazeteciler ve Emekli Subaylar Sitesi'nin tamamlanmasıyla birlikte Esentepe Mahallesi'nin temel yerleşimi de tamamlandı. Esentepe Mahallesi 29 Ekim 1973 yılında hizmete giren Boğaziçi Köprüsü'ne (15 Temmuz Şehitler Köprüsü) bağlanan Zincirlikuyu kavşağı ile birlikte İstanbul'un kent içi ulaşım ve transit geçiş merkezi haline geldi.

Gelecek yıllarda Esentepe Mahalle'sinde iki çeşit değişim oldu. İlk değişim imar kanunlarının izin verdiği çerçevede, eski binalar müteahhitler tarafından alınıp, yerlerine daha yüksek binalar yapılmasıyla başladı. İkinci değişim ise mahalle içinden geçen Büyükdere Caddesi'nde buluşup Maslak'a devam eden sanayi ve finans kurumlarına ait iş hanlarının yükselmesiyle oldu. Bu değişim küresel gelişmelerin etkisiyle gelecek yıllarda da devam etti.

2.4. 1980'den Günümüze (1980-2022)

Dünya 1980'li yıllara doğru, küresel serbest piyasa ekonomisi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin etkisi altındaydı. Türkiye de 1980'li yıllara 12 Eylül askeri darbesi ve "24 Ocak Kararları" ile küresel ekonomiye açılarak girdi. 1982 yılında yeni bir Anayasa hazırlandı ve halkoyuna sunuldu. Gelecek yıllar için yeni hedefler, Avrupa ile bütünleşmek, ihracat ve ithalatı arttırmak, kamu iktisadi kurumlarını özelleştirmek, altyapı ve konut yapımının geliştirilmesiydi. 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir'e "büyükşehir" statüsü verildi. Çıkarılan bir yasa ile büyükşehir ve ilçe belediyelerinin statüleri netleştirildi.

Esentepe Mahallesi'nin değişimini dolaylı etkileyen bir gelişme 1986 yılında Tarlabası Bulvarı'nın açılması oldu. 1988'de tamamlanan 2. Boğaz Köprüsü (Fatih Sultan Mehmet Köprüsü)'nün tamamlanmasıyla birlikte, Büyükdere Caddesi boyu boyunca, örnekleri bütün dünya metropollerinde görülen, gökdelenlerle dolu, birlikte tipik bir karma kullanımlı finans-konut ofis blokları ve alış-veriş merkezleriyle doldu. 2016 yılında 3. Boğaz Köprüsü (Yavuz Sultan Selim Köprüsü), 2018'de Uluslararası İstanbul Havaalanı'nın hizmete açılması İstanbul'u kuzey yönünde, E-5 otoyolu boyunca hızla gelişen sanayileşme ve çevresindeki düzensiz yerleşmeler ise İstanbul'u doğuda Gebze'ye kadar genişletti.

İstanbul'da bir büyük değişim ve dönüşüm de 1990'lı yıllarda başlatılan tramvay, hafif metro ve metro yapımlarıyla ulaşım alanında yaşandı. Çıkarılan yasa ve yönetmeliklerle kent içinde birçok park ve bahçe, yerleşim alanları dışında ağaçlandırmalar yapıldı. 2006'da yapılan İstanbul Çevre Düzeni Planı'na göre 2023 yılı için İstanbul'un projeksiyon nüfusu ise 16 milyon olacağı öngörülüyordu.

2000 yılında hizmete girmeye başlayan Metro ağı çoğunlukla ana aksları oluşturan bulvar ve caddeleri paralel takip ediyordu. Metro son haliyle İstanbul'un batısından ve Haliç'in üzerinden geçip, Beyoğlu-Şişli ve Esentepe üzerinden geçerek Maslak ve Haciosman'a kadar uzandı. Mecidiyeköy-Büyükdere Caddesi'nin güzergahını yeraltından takip eden metronun Gayrettepe, I. Levent ve 4. Levent durakları Esentepe Mahallesi'ndedir. Keza İBB toplu taşıma otobüslerinin önemli iki durağı, 4. Levent İETT garajı ve Avrupa yakasını Anadolu'ya bağlayan Zincirlikuyu Metrobüs Durağı da Esentepe Mahallesi sınırları içindedir.

Kent genişledikçe yapılan yeni çevre yolları aynı zamanda yeni sanayi, ticaret, finans siteleri ve onların çevresinde yeni konut alanlarının açılmasını gerektirdi. İstanbul Boğazı'na yapılan iki yeni köprü ile kentleşme Boğaz'ın her iki yakasında kuzeye ve iç kısımlara doğru yayılmaya başladı. Kent içinde kalmış bazı semtler yeniden düzenledi. Esentepe Mahallesi özelinde temel bir gelişme Maslak'ın finans merkezi olarak tanımlanması ve yörede gökdelenlerin yükselmesiyle başladı. Zincirlikuyu Mezarlığı'nın kuzeyinde dizili fabrikalar başka yerlere taşındı. Fabrikalar bölgesinin yatay mimarisi yerini hızla dikey yükselen gökdelenlere bıraktı. Mecidiyeköy'den başlayarak Esentepe'yi de içinde alan bu aks, Maslak'a kadar yerel veya uluslararası finans ve ticaret firmaların iş ve alışveriş merkezlerinin bulunduğu bir semte dönüştü. Yeni yapıлып hizmete giren İstanbul Havaalanı'nın yeni bağlantı yollarıyla bu aksa bağlanması yakın gelecekte Esentepe Mahallesi'ne de mutlaka yeni değişimler getirecektir.

“ LEVENT-ZİNCİRLİKUYU ÇİFTLİĞİ ”

Bugün biz, Şişli ilçesinin sınırları içinde ve Büyükdere Caddesi'nin batısında kalan, büyük bir bölümünü Zincirlikuyu Mezarlığı'nın kapladığı semte "Zincirlikuyu semti" diyoruz. Keza semtin ve Büyükdere Caddesi'nin doğusunda kalan yöre de Beşiktaş ilçesinin "Levent Mahallesi" diye adlandırıyoruz. Fakat geçen yüzyıllarda ne Büyükdere Caddesi bu kadar büyük ve gösterişli ne de bu iki semt birbirinden ayrı isimlerle anılırdı. Yörenin adı "Levend Çiftliği" idi.

Levent-Zincirlikuyu bölgesi tarih boyunca Konstantinopolis veya İstanbul'u Trakya'ya bağlayan askeri ve sivil ana yollardan oldukça uzaktı. Bu güzergah üzerinde "Levend" ismi 15. yüzyıldan sonra geçmeye başlar. Evliya Çelebi yöreye bu ismin verilmesini, fetih sonrası Fatih Sultan Mehmet'in yöreyi azap leventlerine ihsan etmesine bağlar. Leventler bu araziye çiftlik olarak kullanmaya başlar.

Tarih boyunca bir yöreye insanların yerleşmenin ilk şartlarından birisi önce orada su olup olmadığını kontrol etmektir. Arazide su varsa ya çeşme yapılır veya kuyu kazılırdı. Eski Türklerde yöneticiler susuz arazilerde su bulup çevreyi yeşertenlere bir bostan yapacak kadar bir araziye bağışlardı. İstanbul ve Anadolu'da "Zincirlikuyu" diye adlandırılan birçok mekan vardır. Demek ki bir zamanlar, Levent Çiftliği içinde kalan ve şimdiki semte adını veren, zincirli kovası olan bir kuyu vardı.

Fatih'ten sonra geçen zaman içinde Levent hakkında kaynaklarda pek bilgi yok. Ama Sultan Abdülhamit zamanında (1725-1789) oldukça harap durumdaki çiftliği Kaptan-ı Derya Cezayirli Hasan Paşa'ya (1713-1790) irat olarak verir. Kaptan-ı Derya Hasan Paşa burayı sivil ve askeri amaçlarla yeniden düzenler. Yörede bahçeler, kasırlar ve köşkler yaptırır. Ayrıca leventlerinden oluşan bir muhafız bölüğünü de buraya getirip, onlar için eğitim alanları, kışlalar, çeşitli imalathaneler, cami, hastane, hamam gibi binalar yaptırır.

Hasan Paşa'nın ölümünden sonra Sultan 3. Selim (1761-1808) çiftliği devralır ve çiftlikteki yapılara bazı küçük ekler yaptırır. Ama çiftlik 1793 sonrası yeni kurulan Nizam-ı Cedid ordusunun piyade ve süvari sınıfı için bir kışla olur. Çiftlikte kısa sürede iki hünkar kasrı, talim alanı, subay lojmanları, hastane, hamam, tüfek imalatı ve tamiri için atölyeler, yemekhane, çamaşırcı ve berber dükkanları ile Mihrişah Valide Sultan tarafından bir mescit yaptırılır. Kışla Baltalimanı'na da bir yol ve köprülerle bağlanır. Sultan 3. Selim çiftlik-kışlaya sık sık gelir, askerleri denetler, ok atma, güreş ve benzeri spor yarışmalarını izler, musiki dinler ve köçekleri seyreder. Fakat bu kışladaki yapılar 1808 yılında çıkan Kabakçı İsyanı sırasında, hünkar kasrı dışında tamamen yakılıp yıkılır.

Daha sonraki on yıllarda Harbiye, Mecidiyeköy, Zincirlikuyu-Levent ve Maslak güzergahı üzerinde Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri güzergahı oluşur. Aynı güzergahın Zincirlikuyu-Levent ve Maslak arası padişahları, şehzadeleri ve saray paşalarının çiftlikleri, kasır ve köşkleriyle dolmaya başlar. Bu yapılar Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte hazineye devredilir. Sağlam olanlar restore edilip çeşitli kurumlara tahsis edilir.

Esentepe Mahallesi'nin Zincirlikuyu kesimi 1950'li yıllara kadar kırsal bir yer olarak kalır. Kore Şehitleri Caddesi bölgenin güneyinde kare biçiminde büyük bir alanı çevirir. Bu alan 1950 sonrası Merkez Bankası'nın yaptığı konutlarla ilk yerleşime açılır. Zincirlikuyu'nun güneyine 1950 sonlarında Gazeteci Evleri, 1960 İhtilali sonrası da Emekli Subay Evleri yapılır.

1970'lerin sonlarına doğru İstanbul Belediyesi, belediye ve özel toplu taşıma araçları için yeni bir yaklaşım getirir. İlk kez Taksim ve Zincirlikuyu arasında "tercihli yol" denen toplu taşıma için bir otobüs yolu projesi başlatılır. Proje daha sonra Aksaray'a kadar uzatılmak istenir. Fakat bu girişim uğrar. Tercihli yol sistemi daha sonraki yıllarda bu kez kentin dış semtlerinde Metrobüsler için yeniden uygulanmaya başlanır.

“ ZİNCİRLİKUYU MEZARLIĞI ”

Zincirlikuyu Mezarlığı, Büyükdere Caddesi'nin solunda, Esentepe Mahallesi'ni doğu-batı ekseninde ikiye böler. Geçen yüzyıllarda Levent Çiftliği içinde ağaçlık bir koru olan mezarlık, 1930'lu yıllara kadar da belediyeye ait kırsal bir yer olarak kaldı. 1935 yılına doğru buraya bir mezarlık kurulmasına karar verildiğinde en yakın yerleşim Mecidiyeköy'dü. Yöreye Şişli ve Beşiktaş'tan da kolay ulaşılıyordu. Zincirlikuyu Mezarlığı, modern bir mezarlık tasarımıyla planlanıp 1937 yılında hizmete açıldı. Toplam 380.847 metre kare bir alanı kaplayan mezarlık, yapımı tamamlandığında Türkiye'nin ilk krematoryumuna da sahipti. Ancak talep gelmediği için bu krematoryum daha sonra yıkıldı ve yerine mezarlığın müdürlük binası ve garajı yapıldı. Bugün İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olan mezarlığın girişinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Mezarlıklar Müdürlüğü vardır. Mezarlık içinde 500 kişi kapasiteli bir de cami vardır.

Zincirlikuyu Mezarlığı'nın bir özelliği de buraya Türk asıllı herkesin gömülebilmesidir. Kabul için din farklılığı gözetilmez. 12 Nisan 1937'de şair ve yazar Abdülhak Hamit Tarhan, Atatürk'ün talimatıyla Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilen ilk kişi oldu. Asri Mezarlık inşa edilirken "Hatıralar Parkı" adıyla, daha çok Türk sanat ve fikir adamları ile farklı alanlarda tanınmış insanların da defnedileceği bir yer olarak düşünülmüştü. Buna istinaden, Ömer Seyfettin'in naaşı 1939 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kararı ile Kadıköy Mahmutbaba Mezarlığı'ndaki kabrinden alınarak buraya defnedilmişti.

Zincirlikuyu Mezarlığı'ndaki Bazı Ünlü Simalar

Zincirlikuyu Mezarlığı'nda gömütü olan çok sayıda önemli isim bulunmaktadır. Onlardan bazı isimler şöyle: Abdi İpekçi

(Gazeteci), Abdülhak Hamit Tarhan (Diplomat ve yazar), Agah Hün, (Sinema oyuncusu), Ahmet Adnan Saygun, (Bilim insanı ve besteci), Ahmet Kutsi Tecer (Şair ve öğretmen), Ali Fethi Okyar, (Asker ve siyasetçi), Ali Kılıç (Asker ve siyasetçi), Ali Tanrıyar (Siyasetçi, GS Başkanı), Altan Erbulak (Karikatürist), Asım Bezirci (Şair ve yazar), Atıf Sunay (Türkiye Cumhuriyeti'nin

5. Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın eşi), Atilla Özdemiroğlu (Besteci), Aydan Siyavuş (Basketbolcu), Ayhan Işık (Sinema oyuncusu), Behçet Necatigil (Şair ve öğretmen), Behice Boran (Siyasetçi ve akademisyen, TİP Genel Başkanı), Behiye Aksoy (Türk Sanat Müziği Sanatçısı), Belgin Doruk (Sinema oyuncusu), Cahide Sonku (Tiyatro ve sinema oyuncusu, yönetmen), Cahit Arf (Matematikçi), Cahit Aral (Siyasetçi, bakan), Cemal Nadir Güler (Karikatürist), Cüneyt Arkın (Sinema oyuncusu), Coşkun Özarı (Milli Futbolcu ve Teknik Direktör), Çetin Emeç (Gazeteci), Çolpan İlhan (Oyuncu), Duygu Asena (Feminist yazar ve gazeteci), Ekrem Bora (Sinema oyuncusu), Emel Korutürk (Ressam, 6.

Cumhurbaşkanı Fahri S. Korutürk'ün eşi), Erdal İnönü (Bilim insanı ve siyasetçi, Başbakan Yardımcısı, SHP Genel Başkanı), Erol Büyükburç (Pop müziği sanatçısı), Falih Rıfkı Atay (Yazar), Faruk Nafiz Çamlıbel (Şair ve öğretmen), Feridun Karakaya (Sinema oyuncusu), Fikret Hakan (Oyuncu), Ferhan Şensoy (Tiyatrocu), Gündüz Tekin Onay (Futbolcu ve Teknik Direktör), Güven Erkaya (16. Deniz Kuvvetleri Komutanı), Hakkı Yeten (Futbolcu ve Teknik Direktör, BJK Başkanı), Halit Refiğ (Yönetmen), Hasan Saka (Siyasetçi, bakan), İhsan Sabri Çağlayangil (Siyasetçi, bakan), İsmail Cem (Siyasetçi ve gazeteci, bakan), Kemal Sunal (Sinema oyuncusu), Kartal Tibet (Yönetmen, sinema oyuncusu), Lale Oraloğlu (Sinema ve tiyatro oyuncusu), Levent Kırca (Komedyen), Lütfi Kırdar (Siyasetçi ve doktor), Metin Serezli (Oyuncu), Melahat Gürsel (4. Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in eşi), Meral Okay (Oyuncu ve senarist), Muammer Karaca (Tiyatro ve sinema oyuncusu), Muhsin Ertuğrul (Tiyatrocu), Mustafa Koç (İş insanı),

Müslüm Gürses (Şarkıcı), Sadri Alışık, (Sinema oyuncusu), Sait Faik Abasıyanık, (Yazar), Safiye Ayla, (Türk Sanat Müziği sanatçısı), Sakıp Sabancı, (İş insanı), Savaş Dinçel, (Tiyatrocu), Sevgi Soysal, (Yazar), Sevim Tanürek, (Türk Sanat Müziği sanatçısı), Şakir Eczacıbaşı, (Eczacı ve iş insanı), Şükrü Saracoğlu, (Başbakan, FB 16. Başkanı), Timur Selçuk, (Müzisyen ve besteci), Turgay Şeren, (Milli Futbolcu ve Teknik Direktör), Türkan Saylan, (Doktor, ÇYDD Başkanı), Ulvi Yenil, (Futbol insanı), Ülkü Adatepe, (Atatürk'ün manevi kızı), Vahit Melih Halefoğlu, (Diplomat, bakan), Vedat Okyar, (Milli Futbolcu), Vehbi Koç, (İş insanı), Yaman Okay (Oyuncu), Yaşar Kemal (Yazar), Yıldırım Aktuna (Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıklar Hastanesi Başhekimisi, Bakırköy Belediye Başkanı, Bakan), Zati Sungur, (Türk illüzyonist), Zeki Alasya (Tiyatro ve sinema sanatçısı), Zeki Ökten (Film yönetmeni) .

“NİMET ABLA” VE NİMET ÖZDEN CAMİİ

Gerçek adı Melek Nimet Özden olan, halk arasında bilinen adıyla “Nimet Abla”, Türk Milli Piyango tarihinin en popüler ve marka ismidir. İstanbul Eminönü’ndeki “Nimet Abla Gişesi”, bugün dahi herkesin bir bilet almak için “talih kuşu kuyruğu”na girip saatlerce bekledikleri bir umudun kapısıdır.

Nimet Abla 1899 yılında doğmuştu. Varlıklı bir ailenin ve zamanın Şeyhülislamı Cemaleddin Efendi'nin kardeşinin kızıydı. Nimet Abla evlendikten sonra kocası İsmail Efendi'nin Eminönü'ndeki tütün ve kırtasiye dükkanında ona yardım etmeye başladı. Çift dükkanlarında 1926-1939 yılları arasında Türk Tayyare Cemiyeti, 1939 yılından sonra da Milli Piyango'ya dönüşen talih piyangosunu satmaya başladı.

Nimet Abla Milli Piyango Gişesi'nin tüm ülkede tanınması 1931 yılında satılan bir bilete 100 bin liralık büyük ikramiyenin çıkışıyla oldu. Büyük ikramiye için yapılan haber, söyleşi ve çekilen fotoğrafların gazetelerde yayınlanması bayinin yöresel ününü tüm ülkeye yaydı. Mekan tüm ülkede “Talihli Gişe” diye ünlendi. Gişe 1938 yılında Eminönü'nde yapılan istimlak çalışmalarından sonra şimdiki yerine taşındı.

Nimet Abla, geçmiş yıllardaki başarılı bilet satışı dolayısıyla 1939'da Milli Piyango İdaresi'nin kuruluşu ile idarenin bayiliğini üstlendi. 1939 ve 1940'ta, Türk Hava Kurumu'na yaptığı bağışlar dolayısıyla kurumun Piyango Direktörlüğü tarafından takdir belgesi ile onurlandırıldı.

Nimet Abla kazancını sürekli İstanbul'da emlak alanında arsa ve ev alarak değerlendirirdi. Yatırım için hızlı kararlar alır, kazanır, kaybettiği zaman da "kısmetimizden çıkmış" derdi. Çift artan bilet talebi için piyango idaresinin tavsiyesine uyarak çevre esnafa da konsinye bilet vermeye başladı. Nimet Hanım bu uygulama sırasında esnaf tarafından "Nimet Abla" olarak adlandırılmaya başlandı. Fakat Özden çifti satılan biletlerin parasını tahsil edemeyince büyük bir ekonomik krize girdi. Nimet Abla borçları ve rakip bayilerin çıkarttığı zorluklara rağmen, bilet satışına getirdiği yenilikler sayesinde büyük oranda satışlar yapıp krizi aştı.

Nimet Abla ünlü olduktan sonra, tanınmış bir iş kadını olarak, özel faytonuyla Mecidiyeköy'deki evine gidip gelmeye başladı. Gazetelere verdiği ilanlar ve reklama verdiği önem sayesinde her zaman popülerliğini korudu. Yaptığı yenilikler arasında ikramiyeleri kendi eliyle, renkli ve özel bir zarf içinde ödemesi, ikramiye çıkan biletleri vitrine asması ve yazılı basına sürekli reklam vermesi vardı. Nimet Abla eşi İsmail Efendi ile sık sık dönemin ünlü Taksim ve Maksim gibi gâzinolarına da gösteriş yaparak gidip bol bol bahşış dağıtır ve mağazin basında gündemde kalmayı ihmal etmezdi. Nimet Hanım adrese ikramiye teslimi ile devamlı bilet alma usulünü de kaldırıp gişeden bilet almayı gelenek haline getirmişti. Gişenin ünü arttıkça gişenin önünde kuyruklar uzuyor, basında yer alan uzun kuyruklar gişenin ününü ün katıyordu.

Zaman içinde Nimet Abla Gişesi'nin kendine özgü gelenekleri de oluştu. İstanbullular her yılbaşı önce uğur saydıkları bu gişeden bilet almak için uzun dakikalar boyunca gişe önündeki kuyrukta bekliyorlardı. Uğursuzluk sayıldığı için, alınan bilet hemen cebe konur ve çekiliş yapılcıya kadar numarasına bakılmazdı. Elinin uğuruna inanılan kişiler de rica minnet kuyruğa getirilir ve onun çektiği bilet satın alınırdı.

Nimet Abla, Ağustos 1963 yılında Esentepe'de bir arsa satın alıp, kendi adını vermiş olduğu bir cami inşaatına başladı. Tamamen kesme taşla yapılan cami inşaatı 1970 yılında bitti ve "Hacı Nimet Özden Camii" olarak hizmete açıldı. Nimet Abla ertesi yıl da camiye gelir kaynağı olması için Boğaz'daki villasını satarak "Hacı Nimet" ismiyle bir vakıf kurdu ve bütün gayrimenkullerini bu vakfa bağışladı.

Nimet Abla felç geçirip rahatsızlandığı 1970'lere kadar yoğun şekilde çalıştı. Ünlü olmasından sonra her zaman Milli Piyango Kurumu üzerinde etkin bir öneme sahip oldu. Günümüzde Nimet Abla gişesinin iki şubesi daha vardır.

Nimet Abla Camii 2007 yılında bir dönem, kumar parasıyla yapıldığı gerekçesiyle cemaatsiz kaldı.

Nimet Abla 1978 yılında, eşi İsmail Efendi ise 1992'de vefat etti. Çiftin çocukları olmadığı için bilet gişeleri halen yeğenleri tarafından işletilmektedir.

“ GEÇMİŞTEN KALAN YAPILAR VE TATLAR ”

Yusuf İzzeddin Efendi Köşkü ve Eklentileri

Sultan Abdülaziz'in büyük oğlu olan Veliht Yusuf İzzeddin Efendi, 9 Ekim 1857'de İstanbul'da doğdu. Annesi Dürrinev Kadınefendi'ydi. Yusuf İzzeddin Efendi'nin varlığı babasının 1861 yılında tahta geçmesine kadar gizli tutuldu. Fakat iyi yetişmesi için her imkan kullanıldı. Yaşının küçüklüğüne bakılmaksızın Mekteb-i Harbiye'ye yazdırıldı. Sarayda aldığı özel eğitim dolayısıyla kısa süre sonra Harbiye Mektebi'ni de bitirmiş sayıldı. 1871'de Ferik (Korgeneral), 1872'de ve 15 yaşında Müşir (Mareşal) yapıldı. Sultan Abdülaziz onu yeğeni Murad Efendi'nin (5. Murad) yerine veliaht yapmak istemişti. Fakat kendisi 1876'da tahttan indirilip intihar edince, tahta çıkma şansı kalmayan şehzade hanedanın "Aziz Kolu"nun reisi olarak Çamlıca ve Zincirlikuyu'daki köşklerine çekildi. Yusuf İzzeddin Efendi geçen yıllarda Arap ve Fars edebiyatlarıyla ilgilendi ve av partileri düzenledi. Kapalı araba ile İstanbul'da geziler yaptı. 1987'de tahta geçen kuzeni 2. Abdülhamit kendi kardeşlerine oranla ona daha toleranslı davrandı.

Yusuf İzzeddin Efendi, 1908'de 2. Meşrutiyet ilanından sonra, hanedanın diğer yetişkin şehzadeler gibi, kamusal yaşama karıştı ve halkın ilgi odağı oldu. Yoksulları Koruma Derneği (Hazret-i Sümbül Cemiyet-i Hayriyesi) ile Osmanlı İttihat ve Teavün kulüplerinin Ortaköy, Şehremini, Tikveş, Gevgili, Isturumca, Deluyna şubelerinin onursal başkanlıklarına seçildi. Avrupa'ya öğrenci gönderen ve Türkçeyi daha çok yaygınlaştırmak için kurulan Türk Derneği'nin de hamiliğini yaptı. Yusuf İzzeddin Efendi, 5. Mehmet Reşad'ın 1909'da tahta çıkmasıyla "Veliht-ı Saltanat" ilan edildi. 1910'da vefat eden İngiltere kralı 7. Edward'ın cenaze törenine gitti ve Osmanlı Devleti'ni temsil etti. Fakat her geçen gün güçlenen İttihat ve Terakki yönetimi ve Harbiye Nazırı Enver Paşa ile arası hiç iyi değildi.

Yaşamının son yıllarında psikolojisi iyice bozuldu. Kendisi kanser olduğunu sanıyordu. Viyana'ya tedaviye gönderildi. Doktorlar onun Sultan Abdülaziz'e benzer bir şekilde intihar edebileceğini söylemişti. Yaşam çevresinde sıkı bir koruma çemberine alındı. Fakat 31 Ocak 1916 günü cariyesi Dilsiz Kalfa'nın odasından ayrılmasını fırsat bilip, bir ustura ile bileklerini keserek intihar etti. Cenazesi ertesi gün, devlet erkanının katıldığı törenle kaldırıldı ve Sultan Mahmud Türbesi'ne defnedildi.

Şehzade ve Veliaht Yusuf İzzeddin Efendi, yaşamı boyunca iki yapı kompleksinde yaşamıştı. Daimi olarak yaşadığı ve konutu olarak kullandığı yapılar Çamlıca'daydı. Yusuf İzzeddin Efendi'nin yazlık ve av köşkü olarak kullandığı yapılar ise Zincirlikuyu'daydı. Bu yapıların içinde Mabeyn, Bendegan ve Harem Köşkleri ile sera, havuz ve ahır bölümleri bulunuyordu. Sarkis Balyan tarafından tasarlanmış bu binaların yapımı 1876-1880 arasına tarihlenir. Üç katlı, kagir bir yapı olan selamlık, üçgen alınlıklı giriş cephesi, dikdörtgen ve süslemesiz pencereleri, yuvarlak kemerli girişi ile ampir ve yeni-rönesans üsluplarının etkisindedir. Orta sofalı plan tipinin uygulandığı iç tasarımı ise dönemin eklektik ve yoğun bezemeli zevkini yansıtır. Zemin kat ve üst katlar üç kollu merdivenlerle birbirine bağlanır. Zemin kat ve üst kat sofaları, bunlara açılan odaların duvar ve tavanları kalem işleriyle süslenmiştir. Kalem işleri bitkisel motiflerin arasına, beyzi madalyonlar içinde manzara resimleri ile çeşitlenmiştir. Kagir bir bodrum üzerinde yükselen iki katlı ahşap harem içi de benzer kalem işleriyle bezenmiştir. Harem dış cephesi ise son dönem ahşap konaklarında olduğu gibi dikdörtgen pencereleri çerçeveleyen pervazlar ve köşe pilastrlarında basit süsleme öğeleri vardır. Veliaht Yusuf İzzeddin Efendi'nin köşkleri günümüzde Zincirlikuyu Mezarlığı'nın güneyinde, İSOV (İstanbul Sanayi Odası Vakfı) Yapı Meslek Lisesi yerleşkesi içinde eğitim amaçlı olarak kullanılmaktadır. Bu binalar Cumhuriyet döneminde, 1939- 1940 öğretim yılında Yapı Usta Okulu adı altında İstanbul'dan 50, Ankara İnşaat Usta Okulu'ndan nakille gelen 20 öğrenci ile eğitim ve öğretime açıldı. Okul 1942-1943 öğretim yılından Yapı Meslek Lisesi olarak, iki devreli Yapı Ortaokulu ve Yapı Enstitüsü şeklinde öğretime devam etti.

O zamanlar ilkokul mezunları üç yıl okuyup Yapı Ortaokulu'nu bitirirler ve isterlerse, iki yıl daha okuyup Yapı Enstitüsü diploması almaya hak kazanırlardı. 1952-1953 öğretim yılında okul bünyesinde bir de Tekniker Okulu açıldı. Bu okul 1958- 1959 öğretim yılında Yapı Sanat Enstitüsü, daha sonra da Endüstri Meslek Lisesi olarak ad değiştirdi. 1969-1970 öğretim yılında ayrıca ortaokul sonrası dört yıl süreli eğitim veren İnşaat Teknisyen Okulu da açıldı. Bu okulun bugünkü adı ise İnşaat Teknik Lisesi'dir.

Arı Bisküvi Fabrikası

Esentepe'nin zihinlerde kalan görüntülerden biri de Türkiye'de bisküvi üretimimin öncüsü ve en eskilerden birisi olan Arı Bisküvi Fabrikası'dır. Fabrika zamanında birçok ürün üreten Seyhan Unlu Mamuller ve Gıda Sanayi Tic. Limited Şirketi'nin amiral gemisiydi. Şirket 1952 yılında dönemin sanayicilerinden Cemil Akar tarafından kurulmuş, 1972'de Ankara başbayisi olan ağabeyi Durmuş Seyhan'a, dağıtım başarısı ve markayı daha da büyütme planıyla devredilmişti.

Arı Bisküvi Fabrikası kurulduğu yıllarda 600 işçi çalıştırıyordu. Fabrika kısa sürede birçok bisküvi çeşidi üretmeye başlamıştı. Fakat şirket yönetim hataları ve uzun süren grev nedeniyle finansal yönden zayıfladı ve 1980'li yıllarda üretimini sadece "Arı Grissini" üretimine kadar daralttı.

Günümüzde üretimini Sultanbeyli'de devam eden şirket çeşitli galeta, kurabiye, gofret ve çikolatalı ürünlerinin yanı sıra, ürettiği ilk organik, kepekli ve sızma zeytinyağlı grissini gibi ürünleriyle övünür. Bir dağıtım teşkilatı olmayan şirket sadece butik bir işletme olarak çalışmakta ve gelen siparişlere göre üretim yapmaktadır. Şirket son yıllarda kendi başına veya ortaklık kurarak eski parlak günlerine dönmeyi planlıyor.

Hamidiye Suyu

Bugün para verip aldığımız Hamidiye Suyu, 1902'den 1980'li yıllara kadar bazı semtlerin sokak çeşmelerinden ücretsiz akardı. Bu çeşmelerin başlarında kaplarını doldurmak için kuyruk olup sıra bekleyen İstanbullular fotoğrafçıların çektiği gözde görüntülerdi. Herkes evine içme suyu götürmek için kuyrukta beklerken, sakalar da aynı sırada beklerdi. Onlar da omuzladıkları askıya veya hayvanlara yükledikleri kaplarını doldurup, biraz ücret karşılığında, hali vakti iyi olanların evlerine taşırdı.

Yıldız Sarayı yapılmadan önce Taksim Suyu, Haliç'in kuzeyindeki kalan bütün bölgenin su ihtiyacını karşılıyordu. Fakat sarayın yapımından sonra bu bölge günde 2000 metre küp su tüketmeye başladı ve bölgede su kıtlığı başladı. İlk önlem olarak Kağıthane Deresi'ni besleyen yüzey suları toplanıp Taksim Suyu'na katıldı, ama açık kapatılamadı. Üstelik yüzey sularının kirlenme tehlikesi de vardı. Açığı kapatmak için bir su bulma komisyonu kuruldu. Ekipler Haliç'in kuzeyini tarayarak su kaynaklarını tespit ettiler. Komisyon başkanı Dr. Besim Ömer Paşa'ya göre, günlük verimi 1.200-1.300 metreküplük 80, bazı kaynaklara göre de 50 ve 64 memba tespit edildi. Havuzlar, pompa istasyonları ve dağıtım için planlar yapıldı ve inşaatlarına başlandı. Tesiste ilk kez pişmiş kil künkler yerine 43.872 metre demir boru kullanıldı. Tesis 1900 yılında tamamlandı.

Hamidiye Suyu uzun ve kısa dağıtım hatlarıyla şehrin birçok semtine uzanıyor, vadi aralarına inen hatlar pompalar veya yerçekimi basıncıyla tepeleri aşıyordu.

Önceleri buharla çalışan pompalar daha sonra elektrikli olanlarla değiştirildi. Bir hat Haliç'e giderken bir diğer hat da Taksim ve Beşiktaş'a iniyordu. Bu hattın suyu önce buharlı bir pompa ile Seyrantepe'deki Hamidiye Su Kulesi'ne pompalanıyordu. IV. Levent ve Balmumcu'da da birer depo vardı. Bu hat Zincirlikuyu'dan sonra iki kola ayrılıyordu. Bir kol Mecidiyeköy, Harbiye, Maçka, Beyoğlu, Kasımpaşa'ya, Dikilitaş'a, diğer kol ise Yıldız Sarayı, Beşiktaş ve Ortaköy'e su veriyordu. Saraylar ve sokak çeşmeler dışında elçilikler, resmi daireler, askeri kıışlalar ve hastanelere de dağıtım yapılıyordu. Değişik büyüklükte ve üsluptaki sokak çeşmelerin bir kısmı mermer bir kısmı da demir dökümdü.

Bugün Hamidiye Suyu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından işletilen ve diğerleri gibi para ile satılan bir vakıf suyudur. Oldukça geniş bir dağıtım olan Hamidiye Suyu ile gökyüzünde yerli-ya-bancı bir havayolunun uçağında veya Avrupa'da birçok ülkenin marketinde karşılaşmak mümkündür.

Seyrantepe'deki arazisi 2008 yılında bir holdinge satınlca su kulesinden geriye "Hamidiye Sokağı" ismi kaldı. Bugün onarım gören ve musluğundan Terkos Suyu akan bir çeşme halen Gazeteci Evleri sitesindedir.

GEÇMİŞTE KALAN KÜLTÜR-SANAT İZLERİ

Karşısına Geçeni Adeta Büyüleyen Bir Heykel: "Akdeniz"...

"Akdeniz Heykeli", Halk Sigorta şirketinin Zincirlikuyu'daki genel müdürlük binasının önüne konulmak için heykeltıraş İlhan Koman tarafından yapıldı. Yapımı biten heykel 1980 yılında Zincirlikuyu'daki Halk Sigorta binasının önüne yerleştirildi.

Heykelin mülkiyeti daha sonra satılan Halk Sigorta ile birlikte Yapı Kredi Bankası'na geçti. Büyük bir ihtimalle onu ısmarlayanlar heykelin bu kadar ünlü olacağını pek düşünmemişlerdi. O şimdi İstanbul'un en tanınmış heykellerinden birisi...

"Akdeniz", 12 milimetre kalınlığında ve birbirine eşit aralıklı 112 metal levhanın yan yana getirilmesiyle oluşturulan kollarını açmış bir kadın figürüdür. Kağıt kesme-katlama tekniğinden esinlenerek yapılan Akdeniz, 4,5 ton ağırlığındadır. İlhan Koman, 1981 yılında "Sedat Simavi Vakfı Görsel Sanatlar Ödülü"nü alırken Akdeniz'i şöyle anlatmıştır:

"İnsanın kucaklaşması, sevgisi anlatılırken Akdeniz aklıma geldi. Akdeniz büyüktü, bizden bir denizdi. Kucak açmayı bu adla anlatmak istedim. Sevgiyi ve kucaklaşmayı anlatırken bir kadının bütünlüğünden yararlanmak istedim."

Çok sevenleri de olmuş Akdeniz'in, hiç sevmeyenleri de... Yazar Çetin Altan onu çok sevmiş. Hatta sahiplerinin maddi telif haklarına da pek aldırmadan, 1998 yılında bir yazı yazarak, heykelin Köyceğiz Gölü'nün Akdeniz'le buluştuğu tarihsel doğal kanalın sonuna yerleştirilmesini önerir. Fakat bu talep gerçekleşmez ve eser 25 yıl yerinde kalır.

Eserin ünü yurt dışına da taşar. Eserin bir kopyası 2000 yılında Almanya'nın Hannover kentindeki Expo 2000 Fuarı'ndaki Türk pavilyonunda sergilenir ve büyük ilgi görür.

Akdeniz, 2005'te yerinden söküldü ve İlhan Koman Retrospektifi sergisi için kısa bir süreliğine Galatasaray Meydanı'na yerleştirildi. Sanatseverler sergi bittikten sonra, heykelin Zincirlikuyu'da binalar arasında kaybolduğunu söyleyerek, heykelin Galatasaray Meydanı'nda kalmasını isterler. Hatta bunun için heykelin etrafında halka olarak "Akdeniz'i vermeyiz, buradan bir yere gidemez" diyerek eylem bile yapılır. Fakat heykel sökülüp, bu kez Levent'teki Yapı Kredi Sigorta Genel Müdürlük Binası'nın önüne taşınır.

Akdeniz, 2014 yılında İsrail'in Gazze'ye yönelik kara hareketini protesto eden eylemciler tarafından tahrip edildi. Bu olaydan sonra heykeltıraşın doğum yeri olan Edirne ve Antalya'nın Muratpaşa ilçesi heykele ev sahipliği için girişimde bulundu. Fakat banka bu istekleri dikkate almadı. Tahrip edilmiş Akdeniz, heykeltıraş Ferit Özşen tarafından atölyesinde tamir edildi ve bankanın 2017'de İstiklal Caddesi'nde açtığı Yapı Kredi Kültür Sanat Binası'nın üçüncü katına, caddeden görülebilecek bir konuma yerleştirildi.

İlhan Koman 17 Haziran 1921'de Edirne'de doğdu ve 30 Aralık 1986 yılında Stocholm'da vefat etti. Bazı sanat ürünleri yaratıcılarının ününü da aşar. Heykeli tanıyan en geniş kitle için İlhan Koman da öyledir. Olsun, bu ona hiçbir şey kaybettirmez. Nitekim Google 2019 yılında, doğum günü anısına, İlhan Koman'ı logosuna taşıdı.

Hodri Meydan Kùltür ve Sanat Merkezi

Hodri Meydan Kùltür ve Sanat Merkezi, 1970’li yılların sonunda, Zincirlikuyu üst geçidinin hemen yanında açılan bir kùltür merkeziydi. Tiyatrocu Levent Kırca tarafından kurulan merkez aynı zamanda bir yapım eviydi. Salon önce Levent Kırca’nın tiyatro oyunlarını oynamak için açılmış, kısa süre sonra da diğer etkinlikleri de kapsayan bir kùltür ve sanat merkezine dönüşmüştü. Merkez bu haliyle, o yıllarda dünyanın tüm metropol kentlerinde, seçkin katılımcılara seminerler veren, seçkin seyircilere tiyatro ve film göstermek amacıyla kurulan, çok yönlü ve türünün ilk örneklerinden bir kùltür-sanat merkezi ve buluşma mekanıydı. Oldukça büyük salonu her matinesinde dolardı. Salonda tıpkı bir sinematek gibi, ÷lke sinemaları toplu gösterileri ve sinema tarihinden seçkin filmler gösterilirdi. Tiyatro eserleri de seçkindi. Gülriz Sururi “Kaldırım Serçesi”ni burada oynamıştı. Ezginin Günlüğü de ilk iki konserini, 28 Mart ve 6 Nisan 1983 günlerinde burada vermişti. Ahmet Kaya da ilk sahne deneyimini birkaç arkadaşıyla Hodri Meydan’da yaşamıştı. Daha sonra kapandı ve yerine İstanbul Airport Disco açıldı.

Levent Kırca, Hodri Meydan’ın kuruluş ve gelişim sürecini 5 Kasım 2017 günü kendisiyle bir röportaj yapan “tozlumagazin.blogspot.com” sitesinde şöyle anlatır:
“...Levent Kırca’ya bu projenin nasıl doğduğunu sorduk...”

“Böyle bir model düşünüyordum ben. Daha önceki yıllarda seyircinin kùltür gereksinimine cevap verebilmek için ne yapmak gerektiğı üzerine çok düşündüm... Sinemada 1950’li yıllardaki filmleri yeniden gösterime sokmayı planladım. Çünkü bunlar gerçekten önemli filmlerdi. Konserler, diğer sanat faaliyetleri hep düşündüğümüz şeylerdi... Ama böyle büyük bir projeye atılabilmek için takıntılarım vardı. Örneğin, askerliğimi yapmamıştım daha. Askerliğim bittikten sonra bu işi gerçekleştirdik. Gerçekleştirdiğimizde de gördük ki, oluşturduğumuz birim gerçekten sanatseverler için bir ihtiyaçmış. Bir isim koymak gerekiyordu. ‘Hodri Meydan’ koyduk... Tartışmalara yol açtı.

'Ne oluyor, Levent Kırca meydan mı okuyor?' diye. Oysa öyle değil. Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun meydan kavramından yararlanmıştık. İsim böyle doğdu. Tabii belli bir ayrıcalığı oldu. Ama iyi de oldu."

"İlk başladığınızda yeteri kadar ilgi doğdu mu?"

"İlk sinemayla başladık. Askerlik dönüşüm tam sezonun ortasına rastladığı için tiyatro yapamadık... Tiyatro ile girebilseydik belli bir miktar seyirci zaten alışmış olacaktı. O zaman hiç mesele olmayacaktı. Bu yüzden ilk başladığımızda biraz tuhaf oldu. Yedi kişilik bir seyirci grubumuz vardı. Sonra dokuza çıktı. Bir ara biz de şaşırmadık değil hani, Ne olacak bu iş böyle diye. Ama bu eski filmlerin de ilgiyi çekmesi gerektiğini düşünüyorduk. Sonraları bir baktık ki, salon dolup dolup boşalmaya başladı. Bize yeriniz sarp filan diyorlardı. Bütün bunlara rağmen seyircilerin iyi olanı kaliteli olanı seçmekte tereddüt etmediğini gördük. Şimdi çok iddialıyız. Tiyatromuz da başladıktan sonra Hodri Meydan'ımız çok daha ileri noktalara ulaşacak. Umudumuz şuradan doğuyor. Seyircimiz çok bilinçli. En küçük aksaklıkları bile eleştiriyor acımasızca. Tabii bu ilişki bizim daha iyi hizmetler vermemize yol açıyor."

"Bu girişimin sonuçları neler oldu? Şu bir yıl içinde sanat faaliyetlerine Hodri Meydan'ın ne katkısı oldu?"

"Biz daha başlangıçta caz konserleri vermeyi düşünmüştük. Ama ne biz ne de cazcı arkadaşlar doğrusu ilginin bu kadar büyük olacağını beklemiyorduk. Sonuç olağanüstü oldu. İnsanlar gazoz kasalarının üzerinde konser dinlediler. İlgiyi tamamen yitirmeye yüz tutan caz müziği, birden taze kan kazandı... Yeni bir şevk, yeni heyecan doğdu..."

Tiyatro oyunu yazarı ve yönetmeni Nedim Saban da " 1950-2020 Tarihleri Arasında İstanbul'da Özel Tiyatroya Genel Bakış, Temmuz 2022 " adlı makalesinde Hodri Meydan'ın tiyatro etkinliklerini şöyle anlatır:

" Levent Kırca'nın oluşturduğu Hodri Meydan Kültür Merkezi'nde Münir Özkul, ' Generalin Aşkı ' oyunuyla tiyatroya döner. Ayrıca, Tuncer Cücenoglu'nun ' Kadıncıklar ' oyunu çok ses getirir. Bir genelevde geçen oyunda Kırca, ' Parlak ' tipini canlandırır..."
" (...) 1982 yılında Fikret Hakan ve Işıl Yücesoy, Hodri Meydan Tiyatrosu'nda kendi tiyatrolarını kurarak, Erol Günaydın ile beraber ' Tarlakuşuydu Jülyet ' oyununu oynarlar. Ancak bu deneme fazla karşılık bulamaz, Işıl Yücesoy ortaklıktan ayrılır. "

"(...) Hodri Meydan Kültür Merkezi'nde büyük başarı sağlayan bir başka oyun ise Gülriz Sururi'nin tekrar sahneye döndüğü ' Kaldırım Serçesi'dir. ' Edith Piaf'ın yaşam öyküsünü Başar Sabuncu sahneye uyarlamış ve yönetmiş, başlıca rollerde Yılmaz Zafer, Sevil Üstekin, Erdal Özyağcılar, Bülent Erbaşar, İsmet Üstekin, Ali Sururi oynamıştır. Oyun gişe rekorları kırmıştır. "

Şafak Film Stüdyoları

Yeşilçam 1970'li yılların ortalarında yılda 280-320 film arasında sinema filmi üreterek kendi çapında bir dünya rekoru kırmıştı. Bu film sayısı olarak bir dünya rekoru değil, 40 milyonluk bir ülkede 3000-3500 salonda yerli filme en yüksek sinema seyircisi getirme başarısıydı. Başlangıçtan beri Yeşilçam'ın tarihinde birçok film stüdyo ve laboratuvarı kurulmuştu. Şafak Film Stüdyosu da film sayısının her geçen yıl artmaya başladığı 1969 yılında kuruldu. Stüdyo kısa sürede ve yeni teknolojiler alarak, film üretiminin bütün aşamalarında hizmet üreten bir kurum haline geldi.

Şafak Film Stüdyoları 1980'li yıllarda kimyasal tabanlı eski film teknolojilerini terk edip dijital üretime de başarılı bir geçiş yaptı. Stüdyo, 1990'lı yılların başında, açılmaya başlayan özel TV kanallarının TV dizisi üretimine de hizmet üreterek, kendisini yeni döneme adapte etti. Stüdyo halen Esentepe Mahallesi, Kore Şehitleri Caddesi, Mithat Ulu Ünlü Sokak'taki binasında sinema, TV, reklam ve klip sektörüne 24 saat hizmet vermeye devam etmektedir.

Sineray Film Laboratuvarı

Sineray Film Laboratuvarı 1982 yılında Kore Şehitleri Caddesi, Mithat Ulu Ünlü Sokak'ın başında açıldı. Bir film laboratuvarında olması gereken her tür laboratuvar ve stüdyo hizmeti veren Sineray, Yeşilçam'ın ürettiği filmlerin neredeyse yarısının afişlerini yapan Mimeray Grafik Ürünler Basım Tesisleri A.Ş.'nin sahibi Erol Ağakay ve ortağı Yaman Köseoğlu tarafından açılmıştı. Sineray'ın açıldığı yıllar sinema filmlerinin üretim ve seyrinin dijitalleştiği yıllardı. Bu yıllarda tüm dünyada korsan video salgını olmuş sinema salonları büyük oranda kapanmıştı. Öyle ki kapanma oranı Batılı gelişmiş ülkelerde yüzde 50-65, diğer ülkeler yüzde 65-95'di. Filmler giderek video kameralarla çekiliyor ve seyrediliyor, eski üretim tarzı yavaş yavaş ortadan kalkıyordu. Film kamerasıyla çekilen film sayısı oldukça düşmüştü. Sineray, bu kriz döneminde, film şirketlerinin laboratuvar ve stüdyo işlemlerinin yanı sıra, filmlerin afiş, billboard, lobi vb. basılı ihtiyaçlarını da bir arada yapma avantajıyla, 80'li yıllarda çekilen filmlerin çoğunun işlemlerini yapmaya başladı. Sineray, film setinden gelen pozlanmış bir filmin, yıkama, negatif ve pozitif baskı, kurgu, seslendirme vb. her tür işlemini komple yapan bir laboratuvardı. Fakat birkaç yıl sonra film kullanarak yapılan film sayısı iyice düştü. Var olan laboratuvarların çoğu kapandı. Bazıları hizmetlerinin tümünü dijitale çevirdi. Sineray'ın ortakları bunu yapmayıp laboratuvarı kapatmayı tercih ettiler. Sineray'ın kapanmasıyla birlikte eski Yeşilçam'ın ve eski üretim tarzının son kalıntılarından biri de sektörden çekilmiş oldu. Sineray, "Yeşilçam" adlı senaryonun finalinde adeta son bir 'açılma' ve 'kararma' yapmıştı.

YAZILI ANILARDAKİ ESENTEPE

Çelik Gülersoy: “Esentepe’ye Veda”

“Esentepe’ye Veda”, bir İstanbul sevdalısı Çelik Gülersoy’un yazdığı, 1995 yılında Çelik Gülersoy Vakfı Yayınları arasında çıkan, yazı ve fotoğraflarıyla 40 sayfalık bir kitapçık... “Esentepe’ye Veda” aynı zamanda bu mahalle için yazılmış ilk anı kitapçığı... Çelik Gülersoy kitabının sunuşuna Esentepe için lirik bir ağıtla başlar;

*“Esentepe, bir simge,
aslında.
Vedayı, sadece burası için söylemiş olmuyoruz.
İstanbul’da şehrin içinde
artık
-ilaçsız suya
-ve de dostluklara, komşuluklara da,
veda etmiş oluyoruz.
Bu broşür, simgeye yönelmiş, ama İstanbul’un artık
sonsuza dek yitirdiği
o “eski mutluluklara yazılmış”
bir “elegie (ağıt).”*

Çelik Gülersoy kitapçığında İstanbul üstüne 1950 yıllarında okumaya başladığını söyleyerek başlar. İlk anda fark ettiği şey, İstanbul’un tarih boyunca üst üste resmedilmiş bir tuval gibi olduğudur. Gülersoy, kentin Roma ve Bizans imparatorlukları zamanında geometrik planlama biçiminin pek değişmediğini ama fetihten sonra Osmanlı döneminde yavaş yavaş göçebe bir planlama biçimine geçildiğini belirtir. Gülersoy, Hristiyan Bizans ile Müslüman Osmanlı arasında uyumu üç nedene başlar. 1) Nüfus azlığı, 2) Osmanlı’nın yeşili bol kullanması, 3) Mimaride devamlılık.

Çelik Gülersoy, çağlar boyunca pek değişmeyen İstanbul kentinin 1950 sonrası hızla değiştiğini, hatta bazı şeylerin tamamen yok olduğunu söyler. Bunun da üç temel nedeni vardır. 1) Nüfusun birdenbire 15-20 kat artması, 2) Yapı mimarisinin kübikleşip çimentolaşması, 3) Motorlu araçların ortaya çıkması ve süratle artması...

Çelik Gülersoy'un kendisi Gazeteciler Sitesi'ne taşınır ve Matbuat Sokak'ta çeyrek yüzyıl yaşar. Nostaljik bir tatta anlattığı komşuluk ilişkileri, yeşil ve çiçek kokulu bahçeleriyle anlattığı site, adeta kentin içinde kurtarılmış yazlık veya kırsal bir köy gibidir.

Gülersoy, Cem Atabeyoğlu'na atıf yaparak, gazetecilerin ev sahibi yapılması fikrini ilk kez Adnan Menderes'in ortaya attığını dile getirir. Ama ilk somut adımların, girişim heyeti ve belediyede encümen üyesi olan Recep Bilginer'den geldiğini söyler. Daha sonraki gelişmeler Gazeteciler Cemiyeti ve Gazetecileri Sendikası üyelerinin kurduğu iki ayrı kooperatifin ortak çabalarıyla yürütülür. O dönem cemiyet başkanı Cevat Fehmi Başkut, cemiyetin kurduğu kooperatifin başkanı da Refik Halit Karay'dır. Sendika üyelerinin kurduğu kooperatifin başkanı ise Cemil Cahit Cem'dir. İlk kooperatif Emlak Bankası'ndan yüzde 5 faizle 20 yıllık, ikincisi ise yüzde 10 faizle 10 yıllık kredi alır. Vali Fahrettin Kerim ve Başbakan Adnan Menderes'in destek ve vaatleriyle, İstanbul'un çeşitli yerlerinde bakılan arsalardan sonra Esentepe'de, Romanların yerleştiği yerin en doğru yer olduğuna karar verilir. Hazine malı olan arsa belediyeye devredilerek sorun çözülür. Belediye de 1957 yılında 1931 fiyatlarıyla arsayı kooperatiflere devreder. Belediye mimarları Şinasi Gökçe ve Ferruh Narman'ın çizdiği apartman modeli benimsenmez. Yerine aynı araziye sıkıştırılarak 216 konutluk bir proje yapılır. İnşaatı, Ankara'da mebus evlerini yapan İsrail firması Dax üstlenir. Firma inşaatı başlar ama 1955 ekonomik krizi baş gösterince işten çekilir. Kalan işler Mustafa Yücel'in başkanlığında Gazeteciler Cemiyeti tarafından "emaneten" yürütülür.

Konutların bazı altyapıları tamamlanmadığı halde eve ihtiyacı olanlar taşınmaya da başlarlar. İlk taşınan 1958-59 kışında Hasan Ali Ediz ve eşi olur. Herkes geçen zaman içinde kendi imkanları doğrultusunda yarım kalan kısımları tamamlamaya çalışır. Siteye su ancak iki yıl sonra bağlanır. Su sayesinde dikilen fidanlar ve çiçeklerle bahçeler de yeşillenmeye başlar. Çelik Gülensoy, sitede her şey yerli yerine oturup bahçeler yeşillenmeye başladıktan sonra evler arasında başlayan dostluk ve buluşmaları özlemle anar. Mahallede oturanların çoğunun Çağaloğlu'nda çeşitli basın-yayın organlarında çalışması, ev ve iş yeri arasında gidiş gelişler de bir başka tattır. Bazı komşuların gazete köşelerinde atışmasını izlemek de herkes için ayrı bir zevktir. Sonuçta bu insanlar muhabbetlerine doyum olmayan, dünyada ve ülkede olan bitenden en fazla haberi olan, birer gazeteci ve aydındırlar. Bazı aileler sık sık üçer-beşer, bazıları da her pazar günü çaylı-çörekli sabah kahvaltısı için araya gelirler. Arkadaş grubu olmuş kadınların pazar veya gündüz buluşmaları bir başka dostluk ve samimiyet ortamıdır. Gülersoy, yıllar sonra Emirgan'a taşındığında Esentepe'den ayrılmakla neyi kaybetmiş olduğunu anladığını yazar.

Gülersoy'a göre, birbirleriyle yakın bağlar kurmuş mahalle sakinlerini en çok üzen şeyin de içlerinden birilerinin mahalleden veya bu dünyadan ayrılmasıdır. Yazarın lisede edebiyat öğretmeni olan H. Fahri Ozansoy'un kaybettiği eşi için 01.12.1962'de yazdığı şiirde, sadece eşi değil, eşinin eve sinmiş hüznü de vardır.

Her Şeyde

*Holde zaman zaman saat çalmada
Ve evin içinde sessiz bir oda,
Bir ömrün söndüğü, hayal olduğu.*

*Sanki hava bile boşaldı onsuz,
Bu gidiş öyle bir gidiş ki sonsuz,
Hani yatakcığı, hani koltuğu?*

*Yine kış akşamı kapalı perde,
Sobası yanmıyor artık bu yerde,
Bu yerde ölümün acı soğuğu*

*Hayat donmuş gibi, o kaybolunca,
Gül gibi sararıp öyle solunca
Her şeyde, her şeyde, onun yokluğu.*

Çelik Gülersoy'un "Esentepe'ye Veda" kitapçığı onun zihninde kalan dostluklarla paylaşılan hatıralar ve fotoğrafların resmi geçidiyle biter.

Gülersoy 60 ve 70'li yıllarda Esentepe'nin sessiz ve huzur içinde ama 80'li yıllarda artık trafik gürültüsüyle dolu bir semt olduğunu söyler. Bunu kent yerleşiminin 15-20 kilometre dışında olması gereken otoyolların Esentepe'den geçmesine ve yoldan geçen TIR'ların gürültüsünün odasına dolmasına bağlar. O sessiz ve sakin Esentepe artık yoktur. Gülersoy, İstanbul'da eski Esentepe gibi bir mahallenin ve komşulukların olamayacağını söyleyerek, kitapçığını Yahya Kemal'in bir zamanlar Erenköy için söylediği dizelerle bitirir.

“Bir daha, İstanbul’un bir başka yerinde, bir başka zaman, buna benzer bir örgü, yani evler, ağaçlar ve insanlar, bir araya gelebilir mi? Hiç sanmam, hiç sanmam. Yahya Kemal’in dediği gibi,

*‘Zannımca Erenköy’ünde artık.
Görmez felek, öyle bir baharı!’ ”*

Hıfzı Topuz: “Esentepe’de 55 Yıl”

“Esentepe’de 55 Yıl”, Öner Ciravoğlu’nun gazeteci-yazar Hıfzı Topuz ile yaptığı, “Ardından Yıllar Geçti” adlı bir söyleşi kitabın bir bölümü... Kitapta klasik bir söyleşiden çok, geniş bir perspektiften Hıfzı Topuz’un anıları, gözlemleri ve yarınlara bakışı anlatılıyor.

Hıfzı Topuz kendisiyle yapılmış söyleşiye zamanın gazetecilerinin bir yapı kooperatifi kurma çabalarını anlatarak başlar. O günlerde gazetecilerin tamamına yakını kiracıdır. Çoğu geçinebilmek için birden fazla işte çalışmaktadır. Hiçbirinin bu koşullarda ev sahibi olmak diye bir düşü pek yoktur. Hıfzı Topuz, yakın tanıdıkları Samih Tiryakioğlu, Halit Fahri Ozansoy, Feridun Fazıl Tülbentçi, Yaşar Nabi Nayır, Kadri Kayabal, Muvaffak Menemencioğlu’ndan her birinin alanlarında başarılı kişiler olduklarını ama evsiz olduklarını söyler. Bu durumda ilk adımları atanlar önemlidir. Bunlardan birisi Cumhuriyet’in deneyimli yazı işleri müdürü Cevat Fehmi Başkut, diğeri ise son Osmanlı hükümetlerinde PTT nazırlığı yapmış ünlü edebiyatçımız Refik Halit Karay’dır.

Hıfzı Topuz, söyleşiden önce Esentepe hakkında ilk anılarını yazan Çelik Gülersoy’un “Esentepe’ye Veda” adlı kitapçığını da okumuştur. Topuz, Gazeteciler Sitesi’nin kuruluşunu Çelik Gülersoy’un anlatımını da dikkate alarak özetler. Zamanın Gazeteciler Cemiyeti ve Gazeteciler Sendikası’nın ev ve kat sahibi olmayan üyelerinin kurduğu iki kooperatifin ortak çalışmasıyla ilk girişimlere başlanır. İki kooperatifin üyeleri, gazeteci olma avantajları ve yaşam deneyimleriyle, zamanın başbakanı Adnan Menderes ve İstanbul Belediye Başkanı Fahrettin Kerim Gökay’ın da desteğini alarak, Emlak Bankası’ndan uygun taksit ve ödeme koşullarıyla kredi bulurlar.

Sitenin mimarları da Hıfzı Topuz'un Galatarasay Lisesi'nden arkadaşları Şinasi Gökcan ve Feruh Narman'dır. Sitede 144 villa tipli ev ve anayol üzerinde beşer katlı beş apartman vardır. İnşaat bittikten sonra parlak bir törenle açılış yapılır ve evler kura ile üyelere dağıtılır. Site o zamanlar kendi başına bir mahalle gibi, İstanbul'un bu bölgesindeki tek yerleşim birimidir. Bu yüzden burada yaşayanlar yıllar sonra da buraya "mahalle" demeyi sürdürürler. Sitede yaşamayanlar ise orası için "dağ başı" demeye devam eder.

Hıfzı Topuz ailesiyle birlikte mahalleye ilk taşınanlardan biridir. Buraya Ekim 1950'de Nişantaşı Topağacı'ndan taşınmışlardır. Mahallenin hala birçok eksiği vardır. Toprak olan yolları tozlu veya çamurludur. Karanlık sokaklarda geceleri el feneri kullanmak gerekmektedir. Mahalleden uzaklara ancak Boğaziçi ve Levent'e giden belediye otobüsleriyle gidilebilmektedir.

Fakat site kısa süre sonra kendi kendine toparlanmaya başlar. Beş apartman blokunun altına bakkal, manav, eczane, berber, elektrikçi vb. dükkanları açılır. Daha büyük çarşı-pazar ihtiyaçları için ise Şişli ve Mecidiyeköy'e gidilmektedir. Halit Kıvanç'ın eşi Bülbin Hanım bu dükkanların arasında ilk eczaneyi açar. Eczane kısa süre sonra bir haberleşme merkezi ve telefon kulübesi de olur! Evlere su ancak iki yıl sonra bağlanır. İlk taksi durağı da birkaç yıl sonra açılır. Mahallede ilk doğan çocuğa "Esen" adı verilir.

Geçen yıllarda her şey yavaş yavaş yoluna gitmeye başlar. Evlerine kat çıkmaya çalışanlara engel olunur. Yollar yapılmaya, bahçelere dikilen fidanlar büyümeye, çevreye çiçek kokuları dolmaya başlar. Belediye, Cağaloğlu ile Esentepe arasına bir otobüs seferi koyar. Mahallede çevrenin gönüllü denetçisi Burhan Arpad'dır. Hıfzı Topuz ve Arpad 1952 yılında Ömer Lütfi Akad, İlhan Arakon ve Semih Tuğrul ile Film Dostları Derneği'ni de kurarlar.

Hıfzı Topuz'un yeni taşındığı evde kalabalık bir ailesi vardır. Eşi Nezihe Hanım o sırada Anadolu Ajansı'nda çalışmaktadır. Oğulları daha üç yaşındadır. Evde ayrıca annesi, anneannesi, kız kardeşi de vardır. Topuz ev sahibi olmuş olsa da kıt kanaat geçinmektedir. Ancak Paris'te UNESCO'da bir iş bulduktan sonra ekonomik olarak rahatlar. Ailesi evde yaşamayı sürdürürken Hıfzı Topuz sık sık Esentepe-Paris arasında gider gelir.

Hıfzı Topuz 1983 yılında emekli olup, 54 yıl yaşadığı mahallesine geri döner. Yıllar içinde birçok kişiyle uzun yıllar süren dostluklar kurulur. Tek tek veya grup halinde kurulan dostluklarla değişen mahallede acı tatlı birçok hatıra yaşanır.

ESENTEPE İÇİN SÖYLEŞİLER

Ç. Gökdeniz: “Tatilin Bile Esentepe’ye Dönüşü Güzeldi”

Emekli şirket yöneticisi ve Esentepe Aktivisti Çetin Bey Gökdeniz için Esentepe her şeyden önce geliyor. Bir grup ‘eski tüfek’ Esentepe’li ile sürekli temasta. WhatsApp’ta kurdukları “Efsane Dostlar” grubunda haberleşiyorlar. Çetin Bey artık Esentepe’de oturmuyor ama onun kalbi hala Esentepe’de atıyor. Fırsat bulduğu her mecrada Esentepe için konuşuyor, yazılar yazıyor ve görseller paylaşıyor. Esentepe üzerine ben sordum, o anlattı. Önce Esentepe’nin kuruluş ve gelişme süreci, o zamanki ulaşım (İETT seferleri, duraklar) ve yaşam koşulları, çevredeki fabrikalar, eskinin Büyükdere Caddesi-Barbaros Bulvarı kavşağı ve tabii mahallenin tarihi, kültürü, değişimi...

“Esentepe; Taksim’den Şişli’ye kadar Halaskargazi Caddesi ve Şişli’den Sarıyer’e kadar devam eden Büyükdere Caddesi aksı üzerinde yer alan bir bölgededir. Yakın yerleşim bölgeleri Şişli’den itibaren; Mecidiyeköy, Levent ve Beşiktaş’tır. 60’lı yıllardan önce Şişli’ye yapılmış olan İETT Otobüs Garajı şehrin Büyükdere Caddesi boyunca gelişmesine neden olmuştur. Yine o dönemlerde belirtilen aks üzerinde Mecidiyeköy’de Tekel Likör Fabrikası, Gayrettepe’de Mabel-Milo-Baylan Çikolata Fabrikası, Tatko Lastik Kaplama Fabrikası, Esentepe’de Arı Bisküvi Fabrikası, Gazeteciler Sitesi, Zincirlikuyu’da US Navy PX’i (Amerikan Piek), Merkez Bankası Evleri ve Puro-Fay-Gripin fabrikası kurularak hareketlenmeler başlamış, 1961’den itibaren inşa ve iskan edilmeye başlanan Emekli Subay Evleri ise Esentepe’yi canlandırmıştır.

Eski dönemlerde tamamen dut ağaçlarıyla kaplı olan yeşil araziler, iskan edilerek yerini betonlaşmaya bırakırken; 1973 yılında inşası tamamlanarak Boğaziçi Köprüsü adı altında hizmete giren köprü, bağlantıları ve otoyol güzergahı ise ana arterlere yakınlığı dolayısıyla büyük ticaret şirketleri ve bankaların tercih ettiği bir semt yaratmış, bölge değer kazanmış, ancak bölgede ikamet edenler başka semtlere göç etmek zorunda kalmışlardır.

Büyükdere Caddesi'nin Esentepe bölümünde, caddenin kuzey bölümünde 1951'de inşa edilen Gazeteciler Sitesi yer almaktadır. Belli bir plan çerçevesinde inşa edilmiş, bahçeli iki veya üç katlı villalardan oluşan bu site, 1962 yılında caddenin hemen kenarına inşa edilen beşer katlı beş apartmanla son halini almıştır. Esentepe Emekli Subay Evleri üç kısımdan oluşan, beş ve sekiz katlı toplam 76 Blok apartman olup; bunların 31 adedi 1. Kısım, 40 adedi 2. Kısım ve beş adedi de Ertuğrul Sitesi adlarıyla anılmaktadır. Ertuğrul Sitesi, Barbaros Bulvarı üzerinde Darphane bölgesinde yer almaktadır.

Bahsi geçen dönemlerde yollar, Halaskargazi Caddesi Taksim'den Şişli Camii'ne kadar tamamen asfalt, Şişli'den Gayrettepe'ye kadar parke taş döşeli ve Gayrettepe'den Sarıyer'e kadar yine asfalttı. Hareket halindeki araçların çok büyük çoğunluğu İETT otobüsleriydi, Sefer sayıları çok az olan L-1, L-2, 41, 42, 50, 51, 52, 56 ve 59 no.lu otobüslerle ulaşım sağlanırdı. Otobüslerde, direkt ve aktarmalı gidilecek yerlere göre biletçi tarafından bilet kesilirdi. Özel otomobiller çok nadir görülürdü, taksiler, dolmuş taksiler ve minibüsler çalışmazlardı.

Büyükdere Caddesi üzerinde yolun Gayrettepe'de ikiye ayrıldığı noktada Mobil Petrol İstasyonu vardı. Yol, soldan Sarıyer'e uzanırken, sağ taraftan Yıldız Posta Caddesi'ne sapardı. Ancak bu yol topraklı, ağır vasıtaların lastikleri bu yolu oyarak hafif araçların kullanımını engellemişti. Yeşil alanlar dışında her taraf ayak bileklerine kadar toz toprak, çamur ve inşaat artıklarıyla kaplıydı. Ama yine de çok güzeldi, yaşamaya değer sessiz sakin bir bölgeydi.

Yıldız Posta Caddesi'nin Gayrettepe'de başladığı yerden, Barbaros Bulvarı'na ulaştığı kesimin sağ tarafı Fulya, Beşiktaş'a kadar eğimli bir dutluk araziydi. Bugün Telefon Baş Müdürlüğü'nün ve Türkiye İş Bankası Blokları'nın yer aldığı bölgede gecekondular, Migros' un bulunduğu köşenin devamında Tütüncüler Sitesi bulunmaktaydı. Ayrıca bugün Zincirlikuyu Metrobüs durakları ve platformlarıyla, Büyükdere Caddesi arasında kalan bölgede de yeşillikler içinde, Arnavut kaldırımlı yolu olan, çeşmesinden Hamidiye Suyu akan bir başka gecekondulu yerleşimi daha vardı. Halen, Metrobüs duraklarının ve alt-üst geçitlerin bulunduğu yer tepelik düz bir alandı. Burası 'Talim Yeri' adıyla anılırdı. Burada Kışlaönü Jandarma Komutanlığı'na bağlı erat talim yapardı. Yıldız Posta Caddesi'nin Barbaros Bulvarı'yla kesiştiği noktada Grundig-Cihan Radyo Fabrikası bulunmaktaydı.

Gayrettepe'den itibaren Büyükdere Caddesi'ne devam edildiğinde ileride solda Tatko Lastik Kaplama Fabrikası vardı ki; bugün Tatko arazisi üzerinde Astoriya Kuleleri ve Kuveyt-Türk Bankası Merkez Şubesi yer almaktadır. İleriye devam ederken solda Gazeteciler Sitesi, sağda Emekli Subay Evleri 1. Kısım blokları ve Arı Bisküvi Fabrikası yer almaktaydı.

Arı Bisküvi Fabrikası, zamanında Amerikan tarzıyla inşa edilmiş, çimle kaplı bahçesinin duvarları yerden 60 cm. kadar yüksekti. Üzerinde çit, tel yoktu ve oturmaya müsaitti. Bahçeye girecek ve çıkacak araçlar veya yayalar için yay şeklinde toprak bir yolu vardı. Fabrika binası yaklaşık 50-60 metre uzunlukta, zemin üstü üç katlı, çatısında yaklaşık iki üç metre yükseklikte harflerden oluşan 'Arı Bisküvi Fabrikası' yazısı vardı. Fabrikanın, büro personeli ve müşterilerinin giriş yaptıkları ön kapı geniş iki kanatlı, camlı, pırlı pırlı pirinçten bir kapıydı. Üzerinde betondan imal edilmiş yaklaşık 2x3 metre ebadında yağmur sundurması bulunur, kapıdan içeri girildiğinde tam karşıda perakende satış bölümü ve teşhir ürünleri yer alırdı.

Fabrikadan o dönemde bisküviler hazır teneke kutularla satın alınırdı. İşçi girişleri, depolar, sevkiyat birimleri binanın arka cephesinde yer alır ve Arı Bisküvi Fabrikası çevreye yaydığı muhteşem ve değişik bisküvi kokularıyla -özellikle kış mevsiminde- 'Ben buradayım' derdi. Bahçesinin önünde bir de İETT Otobüs Durağı vardı. Arı Bisküvi Fabrikası'nın sol yanından arazi ileriye doğru hafif yükselerek çıkardı ve tepe üstünde sağda bir Hamidiye Çeşmesi daha vardı. Çok uzun yıllar hizmet veren bu çeşme ilerleyen yıllarda çevre yolu altındaki köprü'nün yanına taşınmıştır. Sol tarafta yer alan bayırlı tepede, 1963-1970 yılları arasında süren inşaat sonrası Hacı Nimet Özden Camii ve vakıf külliyesi hizmete girmiştir.

Caminin Büyükdere Caddesi'ne bakan yol kenarında 56 No'lu Esentepe-Cağaloğlu Otobüs Durağı bulunmaktaydı. Bu o kadar özellikli bir otobüs servisiydi ki; sürücüleri ve biletçileri sürekli aynı kişilerdi, yolcuları daha ziyade yazar, gazeteci ve radyoculardan oluşan kullanıcı kitlelerini şahsen tanır ve onlar gelmedikçe otobüsü hareket ettirmezlerdi. Yolcular 'centilmenlik kuralınca' belirlenmiş aynı koltuklara otururlardı.

Otobüs durağından yolun karşısına geçildiğinde küçük bir polis noktası vardı. Hepimizi ismen tanırdı. Yaşamım boyunca orada polisiye bir görev yapıldığına şahit olmadım. Polis noktasının hemen sol yanından Gazeteciler Sitesi'ne giriş yolu Matbuat Sokak'tır. Sokağın solunda ve sağında, yakın bir zaman önce yıkılan beş katlı apartmanlar vardı. Bunların biri sol tarafta, diğer dördü sağ tarafta yer alıyordu. Soldaki apartmanın altındaki pasajda eczane, ütö-kolacı, camcı, bakkal, manav ve erkek berberi yer alırdı. Diğer apartmanın alt katlarında ise zaman içerisinde oto galerisi ve meşhur Ergun Pastanesi ile Mola Pastanesi açılmışlardır. Matbuat Sokak'tan devam edildiğinde yolu Keskin Kalem Sokak keser. Sağ karşı köşede profiteroller ve dondurmalarıyla meşhur ünlü Ömür Pastanesi vardı. Aynı sırada, kırtasiyeci, kasap, aynı zamanda kız arkadaşlarımızın da saçlarını kesen erkek berberi ve market vardı.

Polis noktasından Büyükdere Caddesi'ni takiben Zincirlikuyu istikametine devam edildiğinde büyük apartmanların bittiği yerden de Gazeteciler Sitesi'ne bir giriş yolu vardı. Yazarlar Sokak adındaki bu sokak üzerinde sağda bir diğer Hamidiye Çeşmesi ve bugün Koç Grubu'na bağlı firmaların yerleşkesi olarak kullanılan, Amerikan PX'i ve ortası kırmızı topraklı, çevresi çimen kaplı, çelik konstrüksiyonlu tribüne sahip beyzbol sahası mevcuttu. PX'in karşı tarafında ise meşhur Puro-Fay ve Gripin Fabrikası yer alıyordu. Bu fabrikanın tepesinde ise gece-gündüz kırmızı ve yeşil renklerle ışıdayarak dönen dünya küresinde 'Puro-Fay' ibareleri uzaklardan bile seçilirdi. Biliyorsunuz Gripin çok uzun yıllar boyunca Türk halkına ilaç olmuştur.

Puro Fay Fabrikası'nı Zincirlikuyu istikametinde geride bırakarak Zincirlikuyu meydanına varılırdı. Zincirlikuyu meydanı ortasında geniş dairesi çim alanı bulunan hemzemin bir kavşaktı. Büyükdere Caddesi burada Barbaros Caddesi'yle buluşur ve hemen o köşede Ramigani adlı bir kır kahvesi yer alırdı. Adından da anlaşılacağı üzere, çimenler üzerine dağınık olarak konmuş alçak masa ve sandalyeler özellikle gençler tarafından sohbet amaçlı tercih edilirdi. Yaklaşık 15-20 kişinin içine sığabileceği küçük bir çay kulübesi vardı. Çay, kahve, meşrubatın yanı sıra akşamları ve hele de soğuk kış gecelerinde burada bira, cin tonik, votka, vermut servisleri yapılır, camlarından su süzülen buğulu ortamda çalıp söyleyen gençler tarafından canlı müzik yapılır bir sosyalleşme ortamı oluşurdu.

Gerek Emekli Subay Evleri'nden gerek Gazeteciler Sitesi'nden birçok kişi adını tüm Türkiye'ye duyurmuştur. Zamanının büyük gazetecileri misal Halit Kıvanç, yazarları misal Oğuz Özdeş, radyo sanatçıları misal Afife Ediboğlu, turizmcileri misal VIP Turizm sahibi Vedat-İnci Piriñççioğlu gibi... BJK'lı ünlü basketbolcu ve antrenör Hurşit Baytok, film artisti Sema Özcan da Gazeteciler Sitesi'nde otururdu. Bu vesileyle Ediz Hun'u da orada sık sık görürdük. Zaman içerisinde Rudolph Nurayev'in İstanbul'da yaşamak zorunda kaldığı dönemde onu büyük dostu ve destekçisi VIP Turizm varisi ve sahibi arkadaşımız Yasemin Piriñççioğlu ağırlamıştı.

Emekli Subay Evleri'nden çıkan meşhur müzisyenler oldu. Dünyaca tanınmış ünlü caz piyanistimiz Kerem Görsev, bestekar müzisyen Tomris Özışık, ünlü saksafon virtüözü Çınar Apay, Alagöz Orkestrası'nın üç üyesi; solo gitarist Ahmet Cesur, bas gitarist Nurhan Özonat ve aynı zamanda Rana Alagöz'ün eşi baterist Taylan Kök aramızdan çıkanlardandır. Robotlar Orkestrası'nın ritm gitaristi Ünal Onur, solo gitaristi Galip Ersü arkadaşlarımızdır. Bateristleri Atilla'nın oğlu Kerem Özyeğen bugün Mor ve Ötesi Grubu'nun solo gitaristidir.

Nuri Kurtcebe de ilk zamanlarında solistlik ve karikatüristliği bir arada götürmüşse de sonunda yazar-çizerlikte karar kıldı, ödüller kazandı. Türkiye'de folklor, yörük hayatı ve etnografyası konularında akla gelen ilk isim Üstün Gürtuna'dır. Folklorcularımız, Şefik ve Beril Sarıkaya, Ersin İnan, Erkal Özden aramızdan çıkan arkadaşlarımızdır. Ünlü 'Mankenler Kraliçesi' Aydan Adan, ünlü orkestra şefi ve besteci Atilla Özdemiroğlu, şarkıcı ve oyuncu Seyyal Taner, sinema oyuncusu arkadaşımız Tanju Şarman 2. Kısım'da oturlardı.

60'lı yılların ikinci yarısından itibaren her yıl yapılmakta olan Dünya Daktilografi Şampiyonalarının değişmez şampiyonu arkadaşımız Akar Apay'dı. 1974 Kıbrıs Barış Harekatı Gazisi Ömer Koylu da aramızdan çıktı.

Ünlü Karia araştırmacısı ve Türkçe-İngilizce Karia Tarihi kitapları yazarı, aynı zamanda rehber, yelken hakemi, gezgin Canan Küçükeren arkadaşımızdır. Koca Şairimiz Tamer Saygun, diğer yazarlarımız Ünal Onur ve Levent Dinçer gurur duyduğumuz kardeşlerimizdirler.

Ünlü milli futbolcular; İsmail Kurt ve Metin Kurt ile milli olmayan fakat en az onlar kadar iyi futbol oynayan ortanca kardeşleri Rifat Kurt, yine BJK'lı milli futbolcular Giray ve Güvenç Kurtar, 1. Kısım'dan arkadaşlarımız; Haluk Özdemir, Semih Altunel, Ömer Güvenç, Muhittin Orhon, ünlü antrenör Kamuran Soykıray yönetiminde Vefa futbol takımını şampiyon yapmışlardır.

Futbol öncesi GS atletizm takımında 800 metrede yer alan Muhittin Orhon'un, o dönemde yarışmalarda elde ettiği 1.56'lık derecesi son beş yıla kadar İstanbul rekoru olarak kırılmamıştır. Haddim olmayarak bu sporcular listesine kendimi de eklemek isterim. Çünkü ben de 1. Kısım'da otuyordum ve Türkiye Deplasmanlı Voleybol Ligi takımlarından Büyükdere Boronkay takımının lisanslı voleybolcusuydum. İTÜ voleybolcusu ve Eski Voleybol Federasyonu Başkanı Başaran Dölen 2. Kısım'da otururdu. Suphi Bediz de İTÜ basketbol takımında yer almıştır.

Yıldız Posta Caddesi üzerinde yer alan kadim Yıldız Kuruyemişçisi Hakkı Demirhan, oğulları Mevlüt, Hasan, Kamil, kuruyemişçinin yanındaki dükkanda yer alan Harmony Müzik ve Plak Stüdyosu sahibi Aydın Polatcan da semtimizin unutulmazları arasındadırlar. Geçmiş o dönemlerden bu döneme gelirken çevre, çehre, yaşam, betonlaşma, ulaşım ne kadar değişti? Çok değil 60 sene önce üzerinde araç bulunmayan yollardan, bugün araç trafiğinin milim milim hareket ettiği bir trafiğe, bölünmüş yollara, yer altı metro bağlantılarına evrilen bir ulaşım ve yaşam boyutuna geçtik."

"Bir müzik grubu maceranız da olmuş galiba, o macerayı ve sıkı bir grup olan eskilerin Dostluk Grubu'nu açarak anlatır mısınız?

"1970-71 de ' Saksonlar ' adlı bir orkestra kurmuştum. Orkestranın şefi ve solisti bendim. İtiraf edeyim nota ve solfej bilmem, sesim de karga gibi çıkar! Arkadaşlarımız soruyorlar orkestraya, ' Ne oldu?! ' diye... Tamam, genel istek üzerine anlatıyorum!.. Ben solist ve ritm gitar, Ahmet solo gitar, önceleri Aydın sonrasında Ragıp bas gitar, Kabuksuz Gürkan bateri ve Doktor Red Kit Engin elektro düzen ve baterideydi. Kumburgaz Jandarma Kampı'nda ilk konserimiz beğenilmişti, Kamp komutanının ricasıyla ikinci güne kalmıştık. Yaz mevsimi, hava sıcak tabii. Öğleden sonra istirahat ederek hafif bir prova yaptık, dinlenmeye çekildik. Kabuksuz anında kayboldu ortadan... Gece konsere çıkıp programı başlattık. Kabuksuz yanlış zamanlamalar, programımızda olmayan davul sololar falan yapıyor.

Çok sinirlendim. Gitarın tellerine öyle sert vurdum ki tel koptu ve beni de elektrik çarptı. Şarkı bitince, izleyenlere teli değiştireceğimizi açıklayarak, kulise geçtik. Kabuksuzu azarladım, Engin'i bateriye oturtup programı tamamladık. Daha sonra öğrendiğime göre Kabuksuz provadan sonra o sıcakta gidip bir şişe sek votka içip sarhoş olmuş ve sahnede o rezilliği yapmış!.. Grubumuz İstanbul'a dönünce Ahmet'le Ragıp bana Gürkan'la çalışmak istemediklerini söyleyerek kararımı sordular. Ben de Gürkan'ın sevdiğim bir arkadaşım olduğunu, benimse müziği hobi olarak yaptığımı açıklayarak onları serbest bıraktım. Haklılardı nitekim. Ahmet uzun yıllar boyunca Selçuk Alagöz orkestrasında solo gitaristlik yaptı. Ragıp iyi bir basçıydı ama ne yaptı bilmiyorum, izini kaybettim. Aylarca prova yapıp iki konser sonrasında devrilip dağıldık anlayacağın.

1962 yılında yerleştiğimizde, Esentepe' de bulunan 76 bloktan yaklaşık 3 bin civarında yaşıt arkadaşımızdan bugün yaklaşık yüz kişiye kadar azalmış durumdayız. Bu nedenle geriye kalanlar birbirimize her zamankinden daha sağlam bağlarla bağlıyız. Yerleri doldurulamayan arkadaşlık ve menfaatsiz dostluk temeline oturmuş, adeta tek vücut hale gelmiş durumdayız.

Yaklaşık beş yıldan bu yana; 'Efsane Dostlar' adlı bir WhatsApp grubumuz var. Esentepe centilmeni sevgili dostum/kardeşim Faik Özden de bu grubun doğal ve sevilen bir üyesidir. Grubumuzda ağırlıklı olarak kültür, sanat, resim, heykel, müzik, seyahat, anılar ve buna benzer kaliteli paylaşımlar yapılmakta ve münakaşalara-münazaralara mahal bırakılmaması için bunların dışındaki konulara yer verilmemektedir.

Esentepe'de yıllardır süren yaşamımız, ne kısa süre içerisinde derlenip toparlanabilir ne de kitap ciltlerine sığar. Ancak hatıralarımızda kuvvetle yer almış olan bilgiler, zamanı geldikçe süzülerek dışa vuruyor. Orada başlayan ve halen devam edegelmekte olan arkadaşlık ve karşılıksız dostluklarımızın çok kıymetli zenginliğini bugün çok daha fazla hissederek yaşamaktayız.

Son olarak şunu söyleyeyim; Esentepe'li de herkes gibi tatil yaparlardı. Dönüşlerinde sorulan 'Tatilin nesi güzeldi?' sorusuna verdikleri cevap ise hep ortak olmuştur: 'Esentepe'ye dönüşü güzeldi'."

Muharrem Çınar: Önce Sivil Toplumcu, Çeyrek Asırdır Muhtar

Muharrem Çınar, Esentepe Mahallesi'nin herkes tarafından tanınan muhtarı. O sadece muhtar değil mahalledeki her konutun da bir bireyi sanki. Yıllardır muhtarlık yaptığı için mahalleyi karış karış biliyor ve insanların tanıyor. Sohbet etmek isteyenlere, bir konuda yardım isteyenlere kapısı her zaman açık... Muharrem Muhtar anlatıyor şimdi de semtini...

"1956 Malatya doğumluyum. 1999 yılında Esentepe'ye muhtar oldum. Daha önce kısa dönemlerde İSKİ'de, kamuda çalıştım. Sendikacılık ve dernekçilik yaptım. Şu anda, 25 senedir Esentepe Mahallesi Muhtarlığı yapıyorum. Ben 60 yıldır Esentepe'liyim. Mareşal Fevzi Çakmak'tan sonra Mecidiyeköy'de okudum. Ben ikinci muhtarım. Daha önce Mustafa Karaköse amcamız vardı. Esentepe Mahallesi 60'lı yıllarda kuruldu. Mustafa Amca, 35 yıl muhtarlık yaptı. Subay Evleri'nde oturan, ihtilalde emekli edilenlerdendi. Milletvekilliğine de adaylığını koydu ama kazanamadı. O dönem muhtarlığı da eşi Yıldız Karaköse yaptı."

Esentepe'nin muhtarlıktan nasıl gözüktüğünü, Gazeteci Evleri ve Subay Evleri'nin son durumunu, hızlı değişimi ve dokunun korunması için neler yapılabileceğini de anlattı mahallenin muhtarı...

"Esentepe'nin insanları nezihtir. Beyaz yakalı insanlar dediğimiz, gazeteciler, subaylar vardır. Burada 20-25 sene önce işçi muhacirlerin yaşadığı bir kesim de vardı. Zincirlikuyu Mezarlığı'nın alt tarafında, eski Yugoslavya'dan gelen göçmenler vardı. Gecekondu semtiydi orası... Şimdi Bacadibi tarafı dediğimiz Metrocity, Kanyon altı hala bizim mahallenin bir bölümüdür. Onların çocukları üniversite dahi okudular ve öğretim üyesi oldular.

Orada çok çeşitli insanlar ve yerler vardır. Eski Arnavutların yerleri var. Arnavutlardan satın alınan yerler var. İtalyanlardan alınan yerler var. Hala tapusu olan İtalyanlar var mesela. Böyle bir mahalle bizimki. Yani bir, iki, üç nesil birbirine karışmış bir mahalle...

Bu iki site burada 1950 sonları ve 60 başlarında kurulmuş. İkisi de banka kredisiyle kurulmuş. Subay Evleri hala eski yaşam biçimini koruyor. Ama Gazeteciler epey bozuldu. İlk sahiplerin çoğu gitti, azı kaldı. Evlerin çoğu iş yerine dönüştü. Orası eskiden bir iki katlı, bahçeli müstakil evlerdi. Nezih insanlar vardı. Faruk Demirtaş, Halit Kıvanç ilk hatırladıklarım. Necati Zincirkıran yaşıyor ve orada oturuyor. Hıfzı Topuz 99 yaşında ve hala orada. Eski Gaziantep milletvekilimiz var, kızı Cumhuriyet gazetesi yazarı Zeynep Göğüş orada... Şimdi mesela Levent tarafları var ve bozulmadı. Neden? Çünkü onlar imarı yükseltmedi. İmarı yükseltmeyince aynen kalıyor. İmarı yükselttikçe rant olayı başlıyor. İş işten geçince de ah-vah edip, eskiden ne güzeldi vb. deniyor. Mesela Feridun Karakaya rahmetli olunca çocuklar anlamadı ve evi sattılar. Sonra Feridun Karakaya'nın oğlu geldi bana., 'Muhtarım, burada aynı bizim ev gibi bir yer bulabilir miyiz?' dedi. 'Geçti artık bulamazsınız,' dedim. Çünkü öyle bir yer yok artık. Olsa bile güç yetmez."

Muhtar, son olarak mahallede yaşayan ya da artık yaşamayan mekanların kendisinde ne gibi izler bıraktığını anlattı, mahallede son durumu değerlendirdi.

"Birçok pastanemiz vardı burada. Mola Pastanesi vardı mesela... Herkes orada toplanırdı. Bizim gençler Gazeteciler'de tur atar, gezerlerdi. Sokaklarda, bahçelerde ıhlamur ve gül ağaçları vardı. Artık onlar yok. Nimet Ablâ Camii'nin arkasında yazlık Meltem Sineması vardı. Odun deposu vardı. Bizim buraların odunları oradan gelirdi. Yıldız Posta Caddesi'nde, şimdiki Manna Otel'in yerinde Bulgar Konsolosluğu vardı. Hamidiye Suyu akan çeşmelerimiz vardı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi birini onardı geçenlerde. Tabii artık Terkos Suyu akıyor. Son dönemde okullarımız yapıldı. Futbol sahamız var. Mecidiyeköy Spor Kulübü'müzün yapılması gereken ve bekleyen kapalı sahası var. Müselle Sokak'ta yapılmasını istediğimiz kreşimiz var."

Cem S. Keskin'in Bulvar Pastanesi: Babadan Oğula

Esentepe Mahallesi'nde oturup da Bulvar Pastanesi'ne gitmeyen ve buranın ününü duymayan var mıdır bilmem? Bırakın mahalleyi, komşu mahallelerden ve yakın semtlerden bile birbirlerine burada randevu verenler vardır. Esentepe'de her ailenin evine bir şekilde mutlaka Bulvar'ın bir ürünü girmiştir. Özel buluşmalarımızın ve sırlarımızın da şahididir Bulvar Pastanesi...

Cem S. Keskin, Bulvar Pastanesi'nin Esentepe'deki öyküsünün nasıl başladığını, Esentepe'nin başlarda nasıl bir yer olduğunu, değişimi ve mahallenin İstanbul için ne ifade ettiğini anlattı.

"1969 doğumluyum. Bu mesleğe çırak olarak başladım ve yaklaşık 78 senesinden beri pastacılık yapıyorum. Zamanında Orhan ve Çevre Pastanesi'nde çalışmaya başlayarak mesleğe başladım. Bulvar Pastanesi'ni ilk olarak babam açtı. Beni okul yıllarında başka bir pastaneye çırak olarak vermek istedi ama o pastanelerin ustaları, 'Ben yanımda patron çocuğu çalıştırmam' diyerek beni yanlarına almadılar. Babam da beni bir akrabamızın yanına verdi. Zaman çabuk geçti. Ben orada yedi sekiz sene çalıştıktan sonra kendi pastanemize usta olarak geldim. 50 seneye yakındır Esentepe'de pastacılık mesleğini yapıyorum. Gençliğimde Fransa, İtalya, Almanya ve Belçika'daki aşçılık okullarında pastacılık okudum, seminerlerde eğitim de aldım. İşimizi iyi öğrendik ve sonunda biz de Belçika'da bir eğitim bile verdik. Yaklaşık 25 senedir Bulvar Pastanesi'nde hizmet veriyoruz.

1970'lerde buraya geldiğimizde Mecidiyeköy, Esentepe, Gayrettepe yöreleri Beşiktaş'ın merası gibiydi. İnsanlar buraya hafta sonları piknik yapmak için gelirlerdi. Buralarda hiç iş ortamı filan yoktu. O zaman babam Gayrettepe'de bakkaldı, annem de inek bakardı, ben de süt satardım. Gayrettepe'de bir gecekondu oturuyorduk. Çatısında kiremit yerine naylon vardı. Naylon uçmasın diye üstüne tahtalar ve onların üstüne de taş koyardık. O zamanlar evlerde su da yoktu. Meydanda bir çeşme vardı. Suları oradan alıp eve taşırdık. Hafta sonları Dolmabahçe ve Şeref Stadi'nda maçlar olurdu. Elimizde su bidonlarıyla gider su satardık. Hafta içinde, okul sonrası süt de satardık.

Esentepe biraz popüler insanların yeri idi. Yıldız Posta Caddesi, Boğaz Köprüsü açıldıktan sonra biraz daha faal olmaya başladı. O zaman şimdi içinde olduğumuz bu bina yeni yapılıyordu. Rahmetli amcam bu dükkânı alalım diye çok uğraş verdi. Bir sene sonra dört ortakla burasını aldılar ve burada pastacılığa başladılar. O zaman Gayrettepe'de Işık Bakkaliyesi, aşağıda Cem Gıda Pazarı, Ortaklar'da Cem 2 Gıda Pazarı'nı açtıktan sonra, bakkalı bırakıp, 74 yılında tamamen pastacılığa döndüm. O zamandan beri devam ediyoruz.

O zamanın Esentepe'si İstanbul'un en gözde yeri idi. Mecidiyeköy de gözde yerdi ama o zaman başkaydı. İETT otobüsleri ilk Mecidiyeköy'den kalkar, Etiler'e kadar giderdi. O zaman Etiler'de daha hiçbir şey yokken Esentepe Boğaz Köprüsü'ne girişin merkeziydi. O zamandan beri Esentepe'de faal hayatın içindeyim.

Artık eski Esentepe'yi arıyoruz. Gökdelenler geldi. Tatlıcılar'ın binasının temeli 1977 senesinde atıldı ama 50 seneye yakın bir faaliyet olmadı. O gökdelenlerin temeli atılırken temele yeraltı suları doldu. Nereden geldi bilinmez ama zamanında orada süs balıkları toplardık. Eskiden bu binaların biraz ötesinde Arı Bisküvi Fabrikası vardı. Milo-Baylan çikolata fabrikası da vardı

Fabrikaların etrafı bisküvi ve çikolata kokardı. 'Orada bisküvi, çikolata olur da pastane olmaz mı?' diye bu civarda pastaneler açılmaya başlandı. O zaman bu civarda yaklaşık 10 tane pastane vardı. Mesela Orhan, Çevre, Kapris, Bulvar, Ömür, Zincirlikuyu ve Esengül pastaneleri vardı. Mecidiyeköy'deki pastanelerin yarısı hala duruyor. Eski insanlar, eski ortamlar, eski lezzetler de yok artık. Yani her şey hileye dönük olmaya başladı. Ama Bulvar Pastanesi Esentepe'nin yüz akıdır.

Bence Esentepe şimdi de İstanbul'un en önemli mahallesi. Pastaneye hala ünlüler de gelir oturur. Kimse gelip de imza almak vs. için gelip onu rahatsız etmez. Bu da buranın kültürünü gösterir. Bir yerin değerini insanlar gösterir. Bulvar buraların simgesidir. Ama yavaş yavaş burada da insan ilişkileri değişiyor artık.

İstanbul artık Anadolu yakasına taşınıyor. Artık orada da gökdelenler, iş merkezleri yapılmaya başlandı. Darphane falan oraya taşınacakmış. İşyerleri buradan taşınırsa insanlar da oturmak için oraya giderler. O yüzden İstanbul'un buraları boşalıyor." Peki Bulvar Pastanesi Esentepe'li için ne ifade ediyordu? "Esentepe ve sakinlerinin bir geçmişi ve oturmuşluğu vardır. Bizim pastanemiz Esentepe'ye mal olmuş bir yerdir. Bulvar Pastanesi'nden geçmeyen bir Esentepe'li yoktur. Eskiden Yıldız Posta Caddesi, Barbaros Bulvarı'ndan daha büyüktü. Biz Bulvar Pastanesi'ni 'Burası niye bulvar olmadı?' diye konuşulurken buraya açtık. O zaman burada ne gerek var bu kadar büyük caddeye deniyordu ama caddenin büyüyeceği belliydi. Şimdi yetmiyor bile..."

Hasan ve Kamil Demirhan: Yıldız Kuruyemiş, Aynı Zamanda Ayaküstü Haber Alma Yeri

Esentepe'de olup da "Yıldız Kuruyemiş" e uğramamış kimse yok gibidir. Yıldız Kuruyemiş aynı zamanda ayaküstü haber alma yeridir de...

Yıldız Kuruyemiş'i çalıştıran Hasan ve Kamil kardeşlerden, önce Hasan Demirhan anlattı Esentepe ile ilişkilerini, buradaki mahalle kültürünü, eskileri ve değişimi...

"Biz aslında Gayrettepe'de oturuyoruz ve işyeri sahibi olarak Esentepe'liyiz. Yani sabah işyerine gidince Esentepe'li, akşam eve gelince Gayrettepe'liyiz. Zaten Gayrettepe ile Esentepe'yi bir cadde ayırıyor. Esentepe ve Gayrettepe birbirine entegre olmuş iki mahalle aslında, birbirinden farkı yok. Esnaf olarak müşterilerimiz de ortak.

Bizim burada olmamızın ilk nedeni babamızın burada bir iş yeri açmış olması. Babam 77'de açmış burayı. Daha önce Şişli'de dükkanı vardı. Yahudiler, Şişli'den sonra bu tarafa yerleşmeye başlayınca babam da onların peşinden Gayrettepe'ye gelmiş. Şişli o zaman Rumların ve Yahudilerin ikamet ettiği semtlerdi. Aslında buradan önce Ulus'ta bir dükkan açılmıştı. Sonra burada açtık. Bizim çocukluğumuz burada geçti. Burada mahalle kültürü yaşadık biz...

Eski kültür yani komşu ilişkilerimiz farklıydı. Arkadaşlıklar çok önemliydi. Herkes akşamüstü birbiri ile buluşur, köşe başlarında gruplaşmalar olurdu. Gerçekten alt mahalle ve üst mahalle kültürü vardı. Üst mahalle Emekli Subay Evleri, alt mahalle bizim dükkanın yan tarafındaki Bulvarcılar ve Kaprisçiler diye ayrılırdı. Bulvar'da takılanlar orta yaş üstü, Kapris'te ise gençler takılırdı. Bence Bulvar'ın ürünleri daha kaliteliydi ama Kapris Pastanesi'nin de en popüler olduğu dönemlerdi. Kapris, daha önce Görgülü Pastanesi'nden ayrılmış. Emekli Subay Evleri'nin içindeki park da herkes için bir buluşma noktasıydı. Alt mahallelerde sahaları vardı. Zincirlikuyu'da yazlık sinemaları vardı. Kasap sokakta da yazlık sinema varmış...

İstanbul'da sadece Esentepe değişmedi tabii... Komple bir değişim oldu. Ama Esentepe diğer semt ve mahallelerden epey farklı bir semttir. Değişimi de farklıdır onun... Hafta içinde, iş yerlerinin olduğu caddeler ve ailelerin ikamet ettiği arka sokaklar, gece ve gündüz çok farklıdır. Hafta için iş yerlerinin olduğu caddeleri oldukça yoğundur. Keza hafta sonları da bu yoğun yerler tamamen sakin. 20 senedir bu böyle...

Gençliğimde, Esentepe'de benim için vazgeçilmez olan top sahasıydı. Akşam turnuvaları, maçlar, sonra Bulvar'dan dondurma yemektir. Ben ilk ve orta eğitimimi farklı okullarda okudum. Esentepe Ortaokulu'nda, Şair Nedim'de ve Beşiktaş'ta... O zaman bizim kafamızda semt ve mahalle ayrımı pek yoktu. O yüzden geniş bir arkadaşlık çevremiz de oldu. Ama şimdi Beşiktaş ve Şişli ilçesi diye ayrılıyor. İkametin buradaysa karşı taraftaki okula bile gidemiyorsun.

Buraya diğer sakinlerden biraz daha geç geldiğimiz için bazı şeyleri görmedim. Benden öncekilerin anlattığı burada yazlık sinema varmış. Buralar hep dutlukmuş. Hatırladığım, şimdi Gratis'in açıldığı binanın olduğu yerde bahçesinde erik ağaçları olan bir ev vardı. Bulgar Konsoloslugu vardı. Konsolosluga çok girmişliğim vardı. Konsolosluk şimdiki Manna Otel'i'nin olduğu yerdeydi. O zaman orayla iyi komşuluklarımız vardı. Karadan Avrupa'ya giden herkes vizeyi oradan alırdı.

Muazzam kuyruk olurdu. Konsolosluğun arka bahçesinde de bir giriş vardı. Malzeme indirir, çıkarırlardı. Akbank'ın olduğu binanın üstündeki kahvehaneyi hatırlıyorum. Buranın eski esnaflarından neşeli bir manav vardı. Kadim bir esnaftı.

Aslına bakarsanız Subay Evleri tarafında çok fazla şey değişmedi. Bir-iki bina değişti. Arka tarafta, Kasap Sokak'ta değişim oldu. Caddede değişen en büyük şey Point Hotel gelmiş olması. Orası eskiden Emlak Bankası'nındı, şimdi otel oldu. Daha önce burayı yapan Timlo İş Hanı'ymış orası. Aslında daha büyük alandı orası. Bayağı bir tıraşlandı. Önce katlı otopark, sonra belediye tarafından çevre düzenlemesi olan bir kavşak yapıldı. Basketbol sahası falan derken çok küçüldü. Bence kötü oldu. Eskiden orası ağaçlı ve yeşillik bir bölgeydi. Tribünlü sahada basket turnuvaları olurdu. Eskiden okullar bize yeterdi. Şimdi burada çok fazla genç nüfusu yok, onların çoğu da özel okullara gidiyor."

Hani insanlar bazı mekanların önünden geçerken, mutlaka el sallar ya da birkaç kelimeyle selamlaşırsınız ama bunu yapmazsanız kendinizi rahatsız hissedersiniz ya... Esentepe'de Yıldız Kuruyemiş'in sahiplerinden Kamil de öyle biridir benim için. Selam verirken o an aklıma gelir ne söyleyeceğim. Bu da genellikle o günlerden bir olaydır. Aynı takımı tuttuğumuz için bir gün önce oynanan maçtır mesela... "Benim totem yine tutmadı İnci Abla ...", "Hakem yaktı bizi Kamil..." benzeri laf atmalardır. Kamil'e kendisi için Esentepe'nin ne ifade ettiğini ve komşusu Pepo'yu sordum.

"Esentepe benim hayatım... Çünkü 1986'dan beri aralıksız burada çalışıyorum. Öncesi de var, yazları kışları da var. Yıldız Posta Caddesi'nden içeri girdiğim zaman ben kendimi hep evimin salonuna girmiş gibi hissediyorum. Yani buradan farklı bir yerde yaşamayı, açıkçası hayal bile edemiyorum.

Nereye gidersem gideyim, döndüğüm zaman, şu Yıldız Posta'dan girdiğimde, 'Tamam eve geldim,' diyorum. Esentepe o yüzden benim çocukluğum, arkadaşlarım, komşularım ve dostluğum...

Bana burada çok imkan verdi. Çok insanla çalıştım. Hayatı öğretti bize, çok güzel komşuluklar, dostluklar oldu. Öyle komşuluklar oldu ki, benim çocuklarım doğduğu zaman altın getirenler, hediye getirenler oldu. Bu yüzden bizi evlatları gibi gördüler. Bir aileydik açıkçası burada... Hala da öyleyiz. Burada bir şey olduğu zaman bize danışır, evlerinin anahtarını bile bize bırakırlar. Çocuklarını bize emanet ederler. Esentepe güvendir yani ailenin bir parçası gibidir. O yüzden Esentepe'den başka bir yer hayal edemiyorum, başka bir yerde yaşamayı düşünemiyorum. Düşünsem bile bir ayağım burada olur. Geçmişim, hayatım burada. Acı tatlı birçok anımız var burada. Her şeyi burada gördük. Babamız bize burada ekmek bıraktı. Dükkan zaten burada ve 52 yıl oldu. Onun izini sürüyoruz. 1970'te açılmış. Babam, 'Bu Yıldız Posta Caddesi'nde iki araba karşılıklı geldiği zaman, biri yol vermeden diğeri geçemezdi,' derdi. Cadde dardı. Esentepe kendisini halkıyla geliştirmiş bir yer. Şehrin içinde, işyerlerinin arasında evler... Emekli Subay Evleri'ni bir düşünün... Girin içeriye, böyle bir ortam bulamazsınız şehrin içinde... Burası güzel bir yer, bir ayağınızı atıyorsunuz metro, bir bakıyorsunuz şehrin içindesiniz. İki neslin bir mahallede bulunduğu, kendini geliştirmiş eğitimli insanların ağırlıklı olduğu, komşuluğu önde olan bir yer. Gayrettepe ve Esentepe ayrı ilçelerdeki mahalleler olmalarına rağmen iç içeler... Esentepe'de 50 yıldır esnafılık yapabilmek de zor. Sizi burada el üstünde tutuyorlarsa sizin de onlara bir şeyler vermeniz gerekir. Açıkçası, ben evlenecekken, babam Gülbağ tarafında bir ev tutmuştu. Esentepe'den uzak olunca kabul edemedim. Orası değil Esentepe benim evimdi. O yüzden vazgeçtik. Burada yaşayanların gitmek için imkanları var ama buradan kopamıyorlar.

Mecbur kalmadığı sürece kimse buradan kopamaz. Hele şimdi Esentepe’de bulunduğumuz nokta, şu Subay Evleri, kaybolan o mahalle kültürlerinin site hayatına dönmüş bir hali... Kendi içinde arkadaşlığı, komşuluğun devam ettiği ender yerlerden birisi... Tabii nesiller geçiyor ve insanlar değişiyor. İlkokul talebesi olup bugün dükkana gelenleri biliyorum. Öğrenci olup profesör olanları biliyorum. Yıllar sonra torunuyla gelenler var. Dolayısıyla hayatı burada görüyoruz ve yaşıyoruz. Başka bir yerde yaşayamam diye düşünüyorum. Gidiyoruz üç beş gün dışarılara, sıkılıyorsun ve özlüyorsunuz. Geliyorsunuz sokağa girdiğiniz zaman evinize gelmiş gibi oluyorsunuz. Eşim de Üsküdar’da yaşamış birisi ama o da benim gibi düşünüyor. Sevdik biz burayı, sakinliği... Bazen karmaşası bile insana mutluluk veriyor. Burada işyerlerinin olmasının dezavantajları da var avantajı da... Yaşam içinde şahane bir mahalle kültürü devam ediyor. Korkuyorum doğrusu, düzeni bozacak bir kentsel dönüşüm olmasına. Ama ne kadar geç olursa iyi olur. Yapılsa bile bu mahalle kültürünü kaybetmeden yapmak önemli... Burada Esen Pastanesi vardı. Şimdi ev yemekleri yapıyor, temiz hizmet veren bir lokanta oldu. Esentepe, pandemide mesela, nefes alınabilecek ender yerlerden birisiydi. Böyle yerlerin kalması önemli... Dört duvara sıkışmayacak hayatlar lazım. Bahçeleri olması lazım çocukların, güvenle oynayabilecekleri... Şimdi sokağa çıkmayan, bisiklete binmeyen, eline çamur bulaşmayan çocuklar var. Bu sıcakta şimdi püfür püfür esen şu rüzgarını yazmazsan, Esentepe’nin kitabı olmaz bence!..

Esentepe deyince Pepo’yu unutmamak lazım. Bizim eski dükkân onların Harmony ile yan yanaydı. Harmony herhalde müzik sektörünün yok yok mağazalarından biriydi. Orası mağazadan çok bir kült mekandı. Oraya gidip, bulamadığınız bir şey isteyince, ‘Bana iki gün verin aradığınızı bulayım,’ derdi. Dükkânı çok karıştı. 45’lik plaktan tutun, günün şartlarına göre her tür kaset, kasetçalarlar, ne ararsanız vardı. Oranın kapısındaki kuyrukta bekleyen çok ünlü insan gördüm. Pepo’da cazdan tutun Rock’a kadar her şeyin arşivi vardı. O yüzden ben onun mekanına, ‘Yok Yok Müzik Evi’ diyordum. Ben bugünkü müzik bilgimi ondan öğrendim.

Hala bazı şarkılara kulak dolgunluğum var, biliyorum. Çocuklar, 'Baba bunu nereden biliyorsun?' diye çok şaşıyorlar. Yani Guns N'Roses, Gloria Estefan, Freddie Mercuri, vb. hep onun zamanında öğrendim. Pepo mesleğini hakkıyla yapan farklı bir insandı. Pek çok insanın müzik arşivlerini doldurmuş, çok insanın müzik zevkini yönlendirmişti. Ben de onlardan biriyim.

Pepo bence Şişli'nin Esentepe'nin ve Yıldız Posta Caddesi'nin bir rengiydi. Ama ünü bu sınırları çoktan aşmıştı. Her gittiğim yerde, 'Pepo'yu tanıyor musun?' diye soruyorlar. Ben de 'Siz nereden tanıyorsunuz?' diye soruyorum. Nereden baksanız Pepo burada 20-25 yıl mesleğini yaptı. Pepo her yaşında benim iyi bir komşumdu. İyi bir sırdaş, iyi bir arkadaş, iyi bir abiydi. Ama her şeyden önemlisi işini iyi yapan ender insanlardan biriydi."

Pepo Sıvacı: Harmony'den Kimler Geldi, Kimler Geçti

Esentepe mahallesine 80'li yılların ortalarında "beat" ruhlu bir "guru" geldi. Pepo Sıvacı dünyayı gezmiş hoş sohbet bir macera adamıydı. Pepo gelince onun takıldığı mekanlar da zamanın genç müzisyenlerinin mekanları olmaya başladı.

O dönem pek bilinmeyen veya bulunmayan her tür müzik, özellikle caz parçalarını Pepo ve ortağının açtığı Harmony'de bulmak mümkündü. Harmony aynı zamanda müdavimlerinin uzun zaman takıldığı, müzik dinleyip sohbet ettiği kült bir mekandı. Esentepelilerin varken fark etmediği ama kapanıp gidince yokluğunu hissettiği farklı bir değerdi. Müzik koleksiyoncusu, plakçı, daha doğrusu müzik gurusu Pepo da dükkânı ve muhitteki yaşamı, o dükkandan gelip geçen renkli ve ünlü müzisyenleri, insanların müzik ufkuna katkısını, Esentepe'nin kendisi için ne ifade ettiğini notaların dilinden anlatır gibi anlattı.

“1985 yılında geldim. Daha önce Esentepe’ye arkadaşlar dolayısıyla uğrardık. Mola vardı, orası İstanbul’da gidilen üç dört yerden biriydi. Yordan vardı, Mola, Doğu Muhallebeci’si vardı. Mola bir toplantı yeri idi. Orada Erkin Koray dahil, Çarlı, Oğuz... Hatırladığım hatırlamadığım bir jenerasyon, epey güzel günlerimiz oldu. Pub anlamında başka yer yoktu, içki de vardı burada. Tezgah kuracak başka yer yoktu. Gerektiğinde buralara gelirdik. Herkes için bir aktivite vardı.

Aydın Polatcan vardı, kasetçiydi, onunla paslaşıyorduk. Aydın sonra Bebek tarafına taşındı. Fidan Pasajı’nda işletmeleri vardı. Seslendirme, prodüksiyon yapıldı. Aziz Diptik, Taylan Bilgiçli elektronikle ilgilenirlerdi. Biz eğlence kısmına girmezdik. Akşam buralarda olurduk. Hydromel, No 33, Swish Pub, Rejin, Scotch Maçka’da.

Aydın’la ortak başladık. Önce Osmanbey’deydik. İşin evveliyatı 67-68’lere kadar dayanıyor. Kitap, plakla takviye ettik. Yasaklar devri, kaldır kitabı koy kitabı... Çok iyi müşterilerim vardı. Osmanbey’de eski Aras Plakçı vardı. Nino Varon’la bir ortaklığımız oldu, prodüksiyon yaptık. Nilüfer, Ajda, Kayahan, Ayşe Mine zaten vardı. Nino’nun prodüksiyon’un ağırlığı vardı. Şişli’den 79’da çıktım. 80’den 85’e kadar Aydın’la paslaştık. Sonra CD’ye geçildi. Esentepe’de müzik ortamı vardı klasiğe dönük, rock tarafındaydık doğal olarak, Caz Türkiye de çok az yerde biliniyordu. Dostlar sayesinde de geliştirdik bazı şeyleri. Gazeteci Evleri’nde Erkin Koray vardı. Atilla, Mazhar ve Kerem Görsev vardı. Türkiye şartlarında o zamanlar müzik kolay değildi.

Aklınıza gelen pek çok isim buraya, Esentepe’ye gelirdi. Rahmetli İlhan İrem buraya bir iki kere geldi. İbo da gelirdi. Ama o daha çok plaklarının satılıp satılmadığını kontrol etmeye gelirdi. Nilüfer de gelirdi. Oğuz Durukan eski Haramiler’in bascısı, Subay Evleri’nde otururdu. Erkin Koray bana gelirdi. Kızı o zamanlar daha 9-10 yaşlarında bir çocuktü. Gelişim Orkestrası da vardı, onlar da gelirlerdi. Uğur Dikmen, Uğur Başar, Atilla Atasoy, Melih Kibar...

D kkana gelenleri serbest bırakırdım.    alternatif vardı. Ya oturup birlikte dinlemek... Ya parasıyla alıp gitmesi ve evinde dinlemesi... Ya da parası yoksa ödünç alıp evinde dinlemesi ve geri getirmesi... Bazen de ödünç alıp getirmezlerdi, o zaman çok üzülürdüm.

Ben caz tutkunuyum. Caz bizde 2000'lerden sonra gelişen bir şey... Bizim kuşak 1968'li... Rock da seviyorduk. Barış Manço da selamla tı ımız arkada larımızdandı. Sabah kapıdan girerdim 10.00-11.00, artık neyse, müzik  almaya ba lardım. Dükkan küçüktü, çok plak, kaset, CD vardı; bir şeyi arayıp bulmak o kadar kolay olmuyordu. Esentepe'deki dükkana bilenler bu kadar şeyi buraya nasıl sı dırdı ına  a ırırlardı.

Osmanbey'den buraya gelmi tim. Şimdi her şey gibi müzik de de i ti. Eski jenerasyon da kayboldu. Eskiden burası toplantı yeri gibiydi. Esentepe'ye geldiğim yıl 79'du. Tabii biz, burasını da  ba ı, görüyorduk, sanki ulaşılmaz gibiydi. Esentepe'nin kuruluş tarihi 55-60'lar, yani yakın tarih.  nce Gazeteciler Evleri, sonra Subay Evleri.

Orada çok özgürdüm, ba ımsızdım. Memnundum... O zaman Esentepe  zg r bir bölgeydi. Kemik bir halkı vardı. Kendine özgü müzik dinlemesi, sinema seyri vardı. Şimdi köprü yanı başında...  ehrin merkezi artık hala bozulmamış yerleri çok. Esentepe hala ye ili koruyan bir yer.  ehrin ortasında ama buradan her yere de kolayca gidilebiliyor. İnsan ilişkileri hala sıcak ve güzel bir semt... 2009'a kadar kaldım. İ ler bozuldu, borçlarım var. O yüzden koleksiyonlarımı parça parça satıyorum.  z l yorum ama satıyorum.  nce al babam al... Şimdi de sat babam sat..."

Çiçekçi İşcan: “Esentepe’liler Kültürlü ve Naziktir, Çiçekten Anlarlar”

Japon Çiçek, Esentepe mahallesinin çiçek bahçesi ve çiçek kültürüdür. Köşe başında ve camekanlı olduğu için tüm çiçek çeşitlerini görmeniz mümkündür. Mahmut İşcan’ın İstanbul’da ve Esentepe’de çiçek olmak üzerine ilginç anıları var. İşte İşcan’ın Esentepe izlenimleri ve muhitteki bazı meslek anıları...

“Esentepe yerli ve oturmuş insanlarıyla kozmopolit olmayan güzel bir muhittir. Şimdi buradaki tek eksiklik çocuk olmaması...

Gençler başka yerlere gittiği için, artık sevmeye dahi çocuk yok burada. Biraz yaşlı bir muhit, diyelim. Onun haricinde insanları çok kültürlü, güzel, nazik insanlar... Burada günlerimiz güzel geçiyor. Dışarıda da evimiz gibi rahatız. Herkes birbirini üç aşağı beş yukarı tanıyor. Şu bize yanlış yapar, şu bizi kandırır veyahut bu kötüdür diyecek kimse yok. Herkes herkesin huyunu biliyor. Yani ben çok memnunum. Burada, son üç yıldır genellikle oğlum duruyor. Kendi muhitimizden kaçıp buraya geliyor, orası çok güzel, diyor. Burası kalabalığı ve aktivitesi çok olmayan bir yer. Benim çevremde en yoğun yer sulu yemek yapan lokanta. O da akşamları 7-8’den sonra bitiyor. Migros sadece gece 22.00’ye kadar açık.

Çiçek açısından kültür seviyesi yüksek bir yer muhitimiz. Çiçeklere değer verir, severler. Geçenlerde bir beyefendi geldi. Ona, ‘Bakın beyefendi, Beymen’den bir takım elbise alacağınıza bir tane gül verseniz benim için daha kıymetli olur. Çiçek o kadar kıymetlidir ve önemlidir. Bunu bilmenizi isterim,’ dedim. ‘Allah Allah,,’ dedi. Bizim muhitimiz bu konuda iyidir.

Teşvikiye’de yetiştim. Çıraklığım 83-84’ten beri orada geçti. O kültürün devamı burada da var. Bir müddet Mecidiyeköy’de de çiçekçilik yaptım. Çünkü o zamanlar burada çiçekçi vardı, orada yoktu. Bir zamanlar Esentepe bozuk paranın geçmediği yerd. O zamanlar burada 40-50 tane çiçekçi vardı. Ama şimdi Fulya’dan Mecidiyeköy e kadar, bu vadide beş altı tane var. Çoğu da zor durumda. Çünkü artık bu evlerde çok az insan yaşıyor. Düşünün 130 metrekare evde yaşlı bir teyze kalıyor, bir de hizmetçisi var. Gençler yok, çocuklar yok.

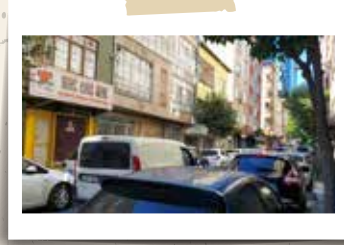
Gelirlerse anca bayramda seyranda ziyarete geliyorlar. Benim akşama kadar oturmamam lazım. Allahtan burası belediyenin yeri, kirası uygun ve günü kurtarıyoruz. İşte harçlığımızı çıkarıyoruz. Ben de emekli olduğum için çalışanın parasını verebiliyorum. Yoksa çıkamazsın içinden. Yani burada iki kişi olduğu zaman, kendin de çalışmıyorsan çıkamazsın işin içinden. Çünkü artık çiçek çok pahalı, herkes almadan iki kere düşünüyor. Çiçekçiliğin son yıllardaki durumu bu maalesef. Ama bunun dışında muhitimiz çok güzel, sakın, dışarıdan gelen giden pek insanlar yok. Ondan dolayı ben burada keyifle duruyorum hiç ihtiyarlamadan. Renkli anılar birikti meslekte. Örneğin, karlı bir günde dükkanı kapattım, arabanın ve buz tutmuş camın ısınmasını bekliyorum. Koşa koşa gelen bir kişi heyecanla gelip, 'Abi burası da kapanmış, burada başka çiçekçi var mı?' dedi. 'Ne yapacaksın çiçekçiyi?' dedim. 'Hanımla kavga ettik, çiçek bulamazsam, eve gidemem,' dedi. 'Durun, oranın anahtarı bende. Açamı da senin çiçek ihtiyacını göreyim,' dedim. Adamın çiçeklerini verdim. Adam bana sarıldı ve bırakmıyor. 'Borcum ne kadar,' dedi. 'Borçun yok kardeşim. Sen mutlu oldun ya bu bana yeter,' dedim, 'ben günü tamamladım bu da sana hediyem olsun,' dedim. En az on yıldır arkadaşız onunla. İçeri girer girmez güler ikimiz de o günü hatırlarız.

Beş altı sene önce de bir yabancı geldi. 75-80 yaşlarında, uzun boylu, az Türkçe bilen biri... Altı ay sonrasına sipariş verdi. O zamanın parasıyla bir dolar 2-3 TL olsa gerek. Adam 2 bin dolar bıraktı. 'Bu paranın bedeli kadar, şu adrese, şu tarihte çiçek,' dedi. Nereye gideceğini tarif, etti çizdim. Bir yandan da dalga mı geçiyor diye düşünüyordum. Neyse o gün geldi, çiçeği gönderdim. Çiçeği teslim alan da bir yabancıydı. Çiçeği gönderen 15 dakika sonra bana telefon edip teşekkür etti. Bu güven ve teşekkür de bana mutluluk verdi. Buradaki ilk müşterim o zaman Nilüfer Apartmanı'nda faal olan Transtürk'ten gelen bir çelenk siparişiydi. Sonra da 60-70 yaşlarında bir beyefendi geldi, 'Ben senin ilk müşterindim,' dedi.

Esentepe liler güzel, nazik, hayvansever ve kültürlü insanlar. Ben de 13 yaşından beri burada çiçekçilik yapıyorum. Çok şükür meslekte 45 yıl oldu. Her şeye rağmen birlikte mutlu yaşıyıp gidiyoruz."

Tasasız: "Esentepe'de Doğan İlk Çocuğa 'Esen' Adı Verildi"

Esentepe mahallesine dahil olan Bacadibi'ni konuşabileceğim en doğru kişiyi muhtarımız Muharrem Bey'den öğrenebilirdim, emlakçı Mehmet Zeki Tasasız'ı önerdi. Ben Mehmet Bey'in ikram ettiği çayı içerken, o ağırlıkla Bacadibi'ni anlattı.

"57 yıldır bu bölgede emlakçiyim. Bacadibi'ne gelince... Burası Büyükdere Caddesi'nden başlar aşağıya kadar iner. Eskiden burada yol, su ve elektrik yoktu. Burada Eczacıbaşı İlaç Fabrikası'nın sıcak suyu akardı... Onun suyuyla banyo yapar, çamaşır yıkardık. Gündüz saat 15.00'ten sonra dışarı çıkamazdık. Her yerde kir ve fabrika artıkları vardı... Eczacıbaşı'nın orası 1967-70'e kadar domuz yatağıydı... Bayağı berbattı. At beslenen ahırlar vardı. Eczacıbaşı'nın atları vardı orada... Sonra onları hep kaldırıp, Maslak'a götürdüler...

Semtin bütün yolları kötüydü. Yolu ancak 73'de yapıldı. Suyu da elektriği de parayla biz getirdik... Elektrik dairesine gidip, 'Elektrik verin bize,' dedik... Burada yol yok ki nasıl versinler... Para yok devlette, 'Ancak beş sene sonra olabilir,' dediler 'ama parayı önceden siz verirsiniz olur. Biz de beş sene sonra o parayı siz geri iade ederiz,' dediler. Öyle yaptık. Biz mahalleden gerekli parayı topladık ve götürüp verdik. Beş sene sonra o parayı geri aldık ve mahalleye dağıttık. Ama nedense su için kimse para vermedi. Ben ve komşum da iki bin lira verip suyu Levent'ten aldık. Bu yüzden şimdi komşuların suyu Kağıthane'ye bizimki Levent'e bağlı...

Çevrede gecekondular vardı. Zincirlikuyu Mezarlığı'nın altında da o zaman 'muhacir' dediğimiz Balkan göçmenleri ...70'lere kadar bir şey yoktu burada. 73'te yol gelince parladı burası... Ama eski komşular, adaplı eski insanlar yok artık. Bir gün birini görmesek, merak eder birbirimizi sorardık. Şimdi komşu dış kapıyı açınca, günaydın demiyor. Senin kiracın, sana günaydın demiyor. Herkes kendi derdine düşmüş.

Rahmetli babamla, 61 ya da 62 gibi, Elazığ'dan geldim buraya...11 yaşındaydım.... Burayı ilk alan benim. Ondan sonra bizim memleketin hepsi buraya geldi. Yıllar sonra da hepsi buradan başka semte gitti. Kimi Ümraniye'ye gitti kimi başka bir yerlere. Sonuçta eskilerden beş ev kaldık burada. Burada şimdi memleketin her yerinden insan var. Sinoplu, Ayancıklı, Bingöllü, Elazığlı, Sivaslı, Bayburtlu, Gümüşhaneli, Muşlu, Karslı, her çeşit insan var. Gelenler bir şekilde çevreye ayak uyduruyorlar. Ben eskiyim burada. Yeni gelenlerle sıcak bir konuşma oluyor. Burada Süleyman Şahin İlköğretim Okulu var. Lise var. Eskisi gibi pek gençlik yok burada. Eskiden yapılan siteler, yaşlanmış eski ev sahipleri var hala. Ama evlerin birçoğu da değişti, işyeri oldu. Eskisi gibi insan sıcaklığı çok az var artık. Esentepe eskiden beri güzeldi, yani buradan çok iyiydi. Subay Evleri hala duruyor. Gazeteci Evleri'nde az da olsa oturanlar var ama orası artık iş yerleri doldu.

Her yeri bilmiyorum. Bu bölgeyi, Bacadibi'ni bilirim. Eczacıbaşı'nın arkasına 'Kardeşler Caddesi' veya 'Sıcak Su' diyorlardı. Sıcak Su, Eczacıbaşı'nın dışarıya verdiği suydı. İlk önce bizim evin yan tarafına bir çeşme yaptılar. Romanlar yıkamak için Gültepe'den halılarla gelip de sürekli çeşme başında sıra yüzünden tartışma yaşanınca Eczacıbaşı da çeşmeyi caddenin üzerine çıkardı. Biz çeşmeyi daha sonra tekrar aşağı Buhara Sokak'a getirdik ama daha sonra da kapattık. Buranın bütün çocukları Eczacıbaşı'nın o sıcak suyuyla büyüdüler.

Bazı ünlüler de çıktı buradan... Futbolcu Aykut Kocaman'ın babası bizim okulun müdürüydü. Aykut burada yetişti. Eskiden Metrocity'nin orada Philips vardı. Orası top sahasıydı, Aykut orada futbol oynardı.

Burası benim için güzel şeyler ifade ediyor. Bu mahallenin yarısı benim sayemde hastanede doğdu. Esentepe adından dolayı burada doğan ilk çocuğa da 'Esen' adını verdiler. Bir kız çocuğuydu. Eskiden burada benden başka kimsenin arabası yoktu. Hastaları, doğum yapacak kadınları hastaneye hep ben taşıdım. Arabamda doğan olmasa da hastane kapısında doğan oldu. Başlangıçta burada hiç telefon da yoktu. Bu mahallenin bütün telefonunu benim buradaki telefondum."

Tornacı M. Ercimen: "Esentepe Olsaydı Bir Ayrıcalık"

Tornacı Mehmet Ercimen, çocukken mahallede tanıştım ilk kişilerden biriydi... Hepimizin iş yoğunluğu, hayat galesi derken, sokakta selamlaştığım ama sohbet edemediğim birisiydi. Esentepe için araştırma yaparken yıllar sonra sohbet etme şansımız oldu. Önce büyüklerimizi yadettik. Sıra geldi Esentepe'ye. O, mahallenin canlı belleklerinden biri. "60 yıl önce Gayrettepe'de doğdum. 32 yıldır da Esentepe'deyim. Esentepe ilk kurulduğunda Şişli'ye bağlıydı aslında. Fakat o zaman ilçe belediyeleri olmadığı için İstanbul Belediyesi'ne bağlı genel müdürlükler vardı. 'Şişli Bölgesi Müdürü' deniliyordu. Müdür olarak en son Mehmet Emin Sungur vardı. Arı Bisküvi fabrikasının yerini onlara Mehmet Emin Sungur vermişti. Daha sonra arazinin bir tarafına Maya Center'ı yaptılar, diğer tarafını da Şişli Belediyesi'ne verdiler. Zincirlikuyu'ya doğru, daha ileride Gripin ve Puro-Fay fabrikaları yapıldı. Eskiden, Çevre Pastanesi'nin olduğu yerde Amerikalıların ofisi vardı. Önünde Amerikan bayrağı asılıydı. Tatko'nun yanında Amerikalıların alışveriş ettiği PX marketi vardı. Amerikalıların orada sahası vardı ve beyzbol oynarlardı. Biz küçüktük o zamanlar. Şimdiki çocukların hiç şansı yok. Ne sokaklarda veya arsalarda top oynayabiliyorlar, ne de ağaca tırmanabiliyor, ağaçta görebiliyorlar. Her şeyi manavda, bakkalda görüp alıyorlar.

Hürriyet-i Ebedi İlkokulu'na gittim. Bu okul hala Ali Sami Yen'in yanında ama özürlü öğrencilere eğitim veren farklı bir okul olmuş. Biz o zaman evden okula giderken çamur içinde kalırdık. Okul müdürümüz, 'Ayakkabılarınızı yıkayıp okula öyle girin,' derdi. Sonra burada Esentepe Ortaokulu'na gittim ve daha sonra Maçka Teknik Lisesi'ni bitirdim. İlk zamanlar burada sadece Subay Evleri varken, patika yol bile yoktu. Boğaz Köprüsü yapıldıktan sonra oradaki gecekonduları da kaldırdılar. Köprü'nün ayağının olduğu yer Arnavutların bölgesiydi. Onlara istimlak parası ödediler ve gönderdiler. Esentepe Metrocity'nin altına, Gültepe'nin Bacadibi'ne kadar uzanıyor. Emekli Subay Evleri, Esentepe Mahallesi resmi olarak kurulduktan kısa bir süre mahalleye katılmış. İlk seçimde Emekli Albay Mustafa Karaköse muhtar seçilmiş. Ben geldiğimde rahmetli Mustafa Amca muhtardı. Mustafa Amca uzun yıllar muhtarlık yaptı.

Esentepelilerin çoğu dünyayı yakından takip eden kültürlü ve görgülü insanlardır. Kamusal haklarını bilir ve takip ederler. Görüşleri farklı herkesle uyumludurlar ama her şeye de evet demezler. Burada tapusu olan birisi kafasına göre bina yapmak istedi ama izin vermediler. Başlanan binayı iptal ettirdiler. Sonra Şişli Belediyesi o arsayı satın aldı kendisine başka yer gösterdi. Belediye orayı da yürüyüş parkı yaptı. Böylesi çok da güzel oldu. Oturanlar da memnun. Esentepeli olmak benim için bir ayrıcalık..."

Özel: "İlk İş Güzelleştirme Derneği ve Ağaçlandırma"

Mimar Ertan Özel, bir mimar gözüyle Esentepe'yi, muhitten esintileri, lokasyon olarak son dönemde muhite olan yaklaşımı anlattı.

"Esentepe, adı üstünde, esiyordu bir zamanlar!.. Ta ki burayı gökdelen dediğimiz betonlar işgal edinceye kadar! Şimdi ne rüzgar kaldı ne esinti ama bu şarkı bitmez!..

1960 İhtilali sonrası ordudan zorunlu olarak emekli olan büyüklerimiz, Emlak Kredi Bankası ve TİMLÖ inŖaat Ŗirketi ile Ataköy'den sonra ikinci toplu konut inŖaatını EŖentepe'de 1. Kısım 250, 2. Kısım 500 daire olarak gerekleŖtirdi. O tarihlerde evre yolu daha yapılmamıŖtı. 1. ve 2. Kısım arasına yaya olarak toprak yoldan gidiliyordu. evre dutluktu ve dutlar da oldukça lezzetliydi.

O dönemden belleklerde kalan en önemli duygulardan biri, bisküvi fabrikasından yayılan mis gibi kokulardı. Hemen her aile bisküviyi büyük teneke kutuda alır, çoluk ocuk ay boyunca yağmalardı! Senaryosu çekilirken yazılan YeŖilam filmleri daha çekimleri sırasında anında izlenir, filmler akabinde mahallemizin buluŖma yeri olan yazlık Meltem Sineması'nda sandalyede arkadaşlarla keyifle seyredilir, ertesı gecelerde de yine arkadaşlarla birlikte olmak için tekrar izlenirdi. Film oynarken sohbeti koyultunca, 'Susun ya, izleyemiyoruz' ikazı yapılır, ıkıŖta Gazeteci Evleri giriŖindeki Ömür Pastanesi'nin nefis dondurması yalanırdı. Aslında dondurma bahane, bir arada olmak Ŗahaneydi! 1962'de buraya taŖınıldığında daha sitenin yolları yapılmamıŖtı. Toprak yolda çamura bata çıka yürünürdü. Büyüklerimizin yaptığı ilk iŖ GüzelleŖtirme Derneğı'ni kurmak ve peŖinden Orman Müdürlüğü'nden kamyonlar dolusu getirdikleri fidanlarla çoluk ocuk, genç yaŖlı hep birlikte mahalleyi ağaçlandırmak olmuŖtu. Bu aynı zamanda Anadolu'daki görev anlayıŖından gelen bir ordu geleneğıydi. Bugün o fidanlar orman haline gelerek hem mahalleliye hem yakın çevresine oksijen üretmekte. Günümüze gelindiğindeyse bu doku dönüŖüm adı altında, aslında amacı rant olan, içlerinde her kesimden insanların olduğı, çıkar grupları tarafından yok edilmek istenilmekte... Ancak daha ilk günden itibaren muhitimiz yaŖayanlarının savunma ruhu sayesinde günümüze kadar korundu, korunacak da...

Siteye saçma sapan yakıŖtırılan 'Alyans evler' adı bir iftira. Ne yazık ki bu 60 İhtilali sonrası sıkıntıda olan devlet hazinesini rahatlatmak için büyüklerimiz ve halkımız tarafından koŖa koŖa teslim edilen yüzüklerle yapılıp, ordudan çıkarılan büyüklerimize bu evlerin bedava verildiğı yalanı...

'Alyans Evleri ' adı altında üretilen iftira, içlerinde bazı politikacılarla birlikte çıkar gurupları tarafından bilinçli olarak yayılmıştı. Dahası geçtiğimiz yıllarda bu yalan, 'Yüzükler ile yapılan evler için bugün 1,5 milyon istiyorlar' başlığıyla bir gazetede manşet yapıldı! Mahalleli büyüklerimizin evlerinin borçlarını 10-15 yıl taksit ödeyerek zar zor kapattıkları, hesap cüzdanların bulup buluşturarak haberin yapımcısına gösterip ertesi hafta aynı sayfada tekzip ettirdiğini de not düşeyim. 1980'li yılların sonlarında site içinde imar yasasına aykırı sekiz katlı bir iş hanı inşaatı yapılmaya çalışıldı. Esentepe'li 90'lı yıllarda bununla mücadele etmek için bir araya gelerek Esentepe Çevre ve Kültür Derneği'nin kurdu. Bu inşaat dernek üyelerini mücadelesi sonucu kazanılan iki ayrı dava sonunda durdurulup yıktırıldı. Sözünü ettiğimiz dernek Habitat II-İstanbul sürecine katıldı. Çevreyle ilgili birçok faaliyette bulundu, kurultaylara katıldı ve Yıldız Posta Caddesi'ni ağaçlandırdı. Site yaşayanları bütün bunların yanında 60'lı yıllarda dikilen fidanları koruyarak, onları bugünün ormanı haline getirmiştir. Hikayenin sonunda, 'Esentepe 60 yılda nereden nereye geldi?' sorusuna cevap bulmak istersek, gelecek 60 yılın perspektifini de çizmemiz gerekir. Bu hiç de zor değil. 'Perşembenin gelişi çarşambadan bellidir' demişler. Eskiler iyi hatırlar. 60 yıl önce, Skoda marka ve 56 No'lu Esentepe-Cağaloğlu hatlı belediye otobüsü homurdana homurdana her günkü seferlerini yapardı. Bu otobüs o zamanlar patenti Esentepe'li'lere ait 'Beş dakka Beşiktaş' deyişine uygun olarak Barbaros Bulvarı'ndan inerek iskele meydanına ulaşırdı. Şimdiki trafikte mümkün mü?"

Başkan Zent ve Yardımcısı Çakır'ın Özverili Meşgalesi:

Mecidiyeköy Spor Kulübü

Gazeteci Evleri'nin Mecidiyeköy tarafında, gençlerin spor yaptığı, dileyenlerin oturup ve çay içip bir şeyler atıştırabilecekleri, yemyeşil bir spor merkezi var. Sahada ve salonda eğitimci hocalar öğrencileriyle yakından ilgileniyor. Gelen neşeli antrenman seslerine sizin de katılıp sahaya inersiniz geliyor. Bülent Bey bu ortamda anlattı kulübün semt için ne ifade ettiğini.

“1962 Gümüşhane doğumluyum. 2003 yılından beri Mecidiyeköy Spor Kulübü Başkanlığı’nı yapıyorum ve buradaki çocuklara ve gençlere hizmet ediyorum. Onlara hizmetten iyi ve güzel bir şey var mı? Bu kulüp 1947 yılında Mecidiyeköy’de kurulmuş. Mecidiyeköy’ün çevresindeki diğer mahalleler ise daha sonra kurulmuş mahallelerdir. Hatta Mecidiyeköy’den bazı yerler de onlara katılmış. Kuruluş ruhumuzu ayakta tutmaya çalışıyoruz. Tesis burada kurulmuş ve adı Mecidiyeköy Spor Kulübü olsa da biz hala Mecidiyeköy ve çevre mahallelerin spor kulübüyüz. Biz gençleri Mecidiyeköylü, Gülbağlı veya Esentepe’li diye ayırmıyoruz. Gençlerin samimi olarak spor yapma niyeti bizim için yeterli.

Esentepe Mahallesi’nin büyük kısmı, gecekondulaşmış bir şehir olan koca İstanbul’un ilk toplu konut yerleşimleri. Bu yerleşimler eskiden beri yeşil bahçeli evleri, sakin sokakları, hanımefendi kadınları, beyefendi erkekleriyle sakin yerlerdi. Hala da öyleler.

Mecidiyeköy Spor Kulübü Başkan Yardımcısı Kamuran Çakır da kulüple ilgili şu bilgileri verdi:

“Mecidiyeköy Spor Kulübü 1947 yılında abilerimiz tarafından kurulmuş. Biz burada 2003-2004 sezonundan beri varız. Ben 8-10 senedir aktif olarak işimin başındayım. 250-300 çocuk bizim bu akademiden yararlanıyor. Burası ciddi anlamda hem Esentepe hem Gülbağ ve Mecidiyeköy ’ün ortak bir spor kulübü oldu. Çocukları sokaktan kurtarıp, sağlıklı, sporu seven çocuklar yetiştirmeye çalışıyoruz. Eskiden basket de varmış ama şimdi ağırlıklı futbol... Voleybol da var. Daha büyük kapalı alan bulabilirsek basketbolu yeniden açacağız. Kulüp Başkanımız Bülent Zent kulübümüzü önde gelen spor kulüplerinden biri yapmak için ellerinden geleni yapıyor. Mesela bilardoda Dünya Üçüncüsü olduk.” Çakır’ın Esentepe ve sakinleriyle ilgili duygu ve düşünceleri de şöyle:

“Gazeteciler ve Subay Evleri ile Esentepe Mahallesi güzel bir mahalle, insanları daha elit... Esentepe ayrıca çok eskiden Balkan ve Yugoslavya göçmenlerinin de yoğun olarak yerleştiği bir bölge.

Göçmenlerin sıcakkanlılığının da semtimizi güzelleştirdiğine inanıyoruz. Buralarda birlik ve beraberlik var. Ben bir Karadenizli olarak içlerimdeyim. Kendimi onların arasında hiç soyutlanmış olarak hissetmedim, hissettirmediler.

Esentepe, gökdelenlerin arasında yeşil bir vadi gibidir. Bu yemyeşil vademize kimse dokunmasın isterim. Yeşil vademiz, spor kulübümüz, aldığımız temiz havamız, oksijenimizle var olduk ve var kalmak istiyoruz. Biz de arkamızda hoş bir seda bırakmak istiyoruz.”

C. Tuş ve N. Adam’ın Esentepe’si: “Sahiden Buralar Hep Dutluktu”

Celal Tuş eskiden Esentepe’de oturmuştu, yurt dışında yaşıyordu fakat Esentepe ile bağları hiç kopmamış. Bulvar Pastanesi’nde semtin eski defterlerini açtı.

“Bir zamanlar burada sadece üç-beş hane vardı. Zamanında burası ormanlık ve kırsal bir araziydi. Askerler tanklar ve tüfekleriyle tatbikat yaparlardı. Biz küçük çocuklar, tank paletlerinin toprak ve çamur yolda bıraktığı kabartma izleriyle oynardık.

Arkadaşlarımızla eve pek girmez, sokaklarda ve yeşil çayırarda futbol, istop, yakar top, misket, yılan ve merdiven, gazoz kapağı oyunu oynardık.

Bizim burada en az sekiz dokuz futbol, üç voleybol, iki tane de basket sahamız vardı. Buradan milli sporcuların yetişmesi tesadüf değildi. Voleybol sahaları belki topraktı ama düzgündü. Artık hiç sporcu çıkmıyorsa sebebi bu sahalının kalmamasıdır. Semtte yazın hava kararınca kadar, kızlar sahalarda voleybol oynarlardı. Aileleri onları hiç merak etmezdi. O zamanlar burası bir Avrupa kentinin modern bir semti gibiydi. Yazın sıcak havalarda herkes geceleri ya balkonlardaydı ya da yazlık sinemalara giderdi. Siteden az ötede dut ağaçları, çağla, erik gibi her türlü meyve ağaçları da vardı.

Yürürken kaplumbağalar ayaklarımızın altında dolaşır,
kertenkeleler duvarda gezinirdi.”

Emekli felsefe öğretmeni, işletmeci Nilüfer Adam ile ortak bir geçmişimiz var. İkimiz de Fındıkzade’de doğduk, sonra oradan taşındık ve Esentepe’de komşu olduk. Çocuklarımız da sınıf arkadaşı olmuştu.

“Esentepe’yi yıllar önce görmüştüm. Bir deyim vardır ‘Buralar, hep dutluktuk’ diye, tam da öyle. O zamanlar buraları hep dutluktuk. Esentepe, Şişli’nin en yeşil mahallesidir. 60’lı yıllarda kurulan Subay Evleri ve Gazeteci Evleri gibi siteler bu semtin çekirdeğini oluşturur. Sonraki yıllarda düzenli olarak gelişmiştir.

Esentepe, Şişli’nin göbeğinde insanların yıllarca oturduğu ve bir yere gitmeyi düşünmediği yerdir. Her yere yakın oluşu, ulaşım kolaylığı bu semti vazgeçilmez kılar. İkamet yeri ve aynı zamanda işyerlerinin çokluğu ile dikkat çeker. Esnaf oldukça dosttur. Kuruyemişçi, kunduracı, pastaneler keyiflidir. Gün içinde oldukça kalabalık, akşam saatleri de oldukça sakinidir.”

“ GAZETECİ EVLERİ’NDE YAŞAYANLARIN ESENTEPE’Sİ ”

Ümit Kıvanç: “Mahalle, Cennet Gibi Bir Yermiş”

Mimar Sinan Üniversitesi Sinema Televizyon Bölümü’nde öğrenciyken büyük bir reklam şirketinde çalışmışım. Şirketin bir kampanyası için çekilen bir reklam filminde Halit Abi (Kıvanç) ile birlikte çalışmıştık. Çalışma sırasında ahbap olduğumuz Halit Abi’nin ailesiyle Gazeteci Evleri’nde oturduklarını biliyordum. Esentepe deyince, aklıma ilk gelen isimlerden de Halit Abi ve ailesi oldu. Fakat aile eski evlerinden başka bir semte taşınmıştı. Değişen ev telefonlarına ulaşip eşi Bülbin Hanım ile konuştum. Fakat Halit Abi de rahatsızdı ve onunla konuşmam mümkün görünmüyordu. O yüzden sadece Halit Abi’nin eşi eczacı Bülbin Hanım ve gazeteci-yazar, belgesel yönetmeni oğlu Ümit Kıvanç ile görüşmek için randevulaştık. Geniş bir balkonda, Bülbin Hanım’ın elleriyle yaptığı, sohbetimize tat katan kurabiyeler ve tazelenen çaylarla keyifli bir söyleşiye başladık. Ümit Kıvanç’la başladığımız sohbetimize Bülbin Hanım ile devam ettik. İkiisi emin olmadıkları birkaç detay için araya girdiler. Ümit Kıvanç’a önce Esentepe’den çocukluğuna dair belleğinde ne gibi imgeler kaldığını, o zamanlar mahallenin dışarıya ulaşımının nasıl olduğunu sordum.

“Şimdi düşünüyorum da... O zaman çocuk olarak ortam, mahalle, cennet gibi bir yermiş. O zaman, çocuk kafamızla, her yerin öyle olduğunu düşünürdük. Bir taraf çayırdı. Mahalleden aşağıya inilince sanki ormana giriliyordu. Orada yerleşimi olmayan yerlerde dut ağaçları vardı. Bir taraf Zincirlikuyu Mezarlığı’ydi. Mahalledeki her bahçede meyve ağaçları vardı. Sokakta top oynayacağımız küçük bir meydanımız vardı. Orada futbol oynardık, voleybol oynardık. Amerikalıların PX marketi vardı. PX’in arkasında da bir beyzbol sahası vardı. Biz oraya da gidip oynardık. Orası daha sonra Tofaş’ın araba deposu oldu. PX’in yeri Zincirlikuyu ile bizim mahalle arasındaki çayırdı. O çayırın Zincirlikuyu yakınında çok yüksek olmayan bir bina vardı.

Metro durağı hizasındaki Kasap Sokak'ın karşısındaydı. Bizim mahallenin iki girişı vardı. Birisi Şişli Belediyesi yani eski Arı Bisküvi Fabrikası tarafı, biri de Hamidiye Suyu yani çeşmenin olduğu yer.

Burası soğuktu. Şişli Camii'ni geçtikten sonra Zincirlikuyu'ya doğru kar yağmaya başlardı. Öbür tarafta yağmur yağarken, burada kar yağardı. Yol kardan kapandığı zaman arabalar girip çıkamazlardı. Böyle olunca biz çocuklara oyun alanı olurdu. Zamanında buradan okula ve işe gitmek çok zordu. Esentepe-Cağaloğlu arası 45 dakikaydı. Ben İstanbul Erkek Lisesi'ne gidiyordum. Dönüşte genellikle Zincirlikuyu tarafından gelen otobüse binerdik. Zincirlikuyu'ndan buraya yürürdük. Kışın sağ yanağı donardı insanın. Çok rüzgarlıydı. Adı Esentepe boşuna konmamış... Mahallede, hemen hemen her sokakta bir tanıdık vardı. Çocukları arkadaş olanların anne babasına, 'teyze-amca' denirdi. Babalar da zaten aynı yerlerde çalışırdı. Ya da aynı semtte farklı gazetelerde çalışırlardı. Halleri ve tavırları çok benzer insanlardı. Öyle aşırı zengin yok, çok yoksul da yok, orta ve orta halin üstünde giden gazetecilerdi. Böyle bir mahalleydi. Aileler görüşür, birbirlerinin evlerine gidip gelirdi. Arabalı olmaya başlandığı zaman işe birlikte gidilirdi. Böyle bir ortamda herkes bir aile gibiydi. Adreslerimiz enteresandı, hatta komikti. Sorduklarında Gazeteciler Mahallesi, Yazarlar Sokak, derdik. Sokak isimleri hep gazetecilik, basın-yayın çağrıştıran isimlerdi. Mesela Hikaye Sokak, Keskin Kalem Sokak, Dergiler Sokak, Matbuat Sokak, 23 Temmuz Meydanı gibi isimlerdi. Böyle söyleyince soranlar dalga geçtiğimizi sanırlardı.

Küçük bir park vardı ama ben fazla ilgilenmezdim, çünkü her taraf ağaçtı. 40 yaşına kadar orada oturdum. Şehir mahalleye doğru yayılmaya başlayınca, mahalleye bahçe içinde reklam ajansı, ihracat şirketi gibi işyerleri doluşmaya başladı. Mahallede Fatma Girik'in Şişli Belediye Başkanlığı zamanında beş kat izni çıkarıldı. Ondan sonra mahalle bitti. Çünkü ilk yapılan en yüksek evler iki üç kattı."

Peki ya o zamanlardaki gençlerin akranlarıyla ve çevresiyle ilişkileri, eğlence nasıldı, sportif olanaklar var mıydı?

“Gayrettepe, Subay Evleri ve tüm o civardaki gençlerin buluşma yeri de bizim mahalleydi. Biz gençler olarak mahallenin girişinde, sağdaki Ömür Pastanesi’ne gider, oradan dondurma alırdık. Çok güzeldi dondurması... İki grup dükkan vardı. Mahalleye en sondaki apartmanla sondan bir önceki arasından giriliyordu. En son apartmanın altındaki pasaj annemin eczanesinin de olduğu pasajdı. Bu pasaj, karşıda kuru temizleme, kuaför ve berberin olduğu, bu tarafında manav olan bir pasajdı. Apartmanın altında, en köşede Ömür, Kasap Metin, Bakkal Resul’ün dükkan dizesi vardı. Bir de kırtasiyeci ve manifaturacı vardı. Başka da bir işyeri yoktu, bunlar bize yetiyordu.

Çeşme vardı şimdi olmayan... O zamanlar su parayla satılmazdı. Bütün çocuklar çeşmeye gönderilir, evlere su taşınırdı. Hamidiye Suyu... Genellikle o içilirdi. Musluktan da içilirdi tabi... Ama Hamidiye Suyu daha iyiydi. Bizim arka bahçede kümes vardı. Birçok insanın da kümesi vardı. Sonra şikayetler oldu ve kümesler kaldırıldı. Horozlar erken ötüyormuş! Neredeyse herkesin bahçesinde meyve ağaçları vardı. Bizim de elma, şeftali, vişne ağacımız vardı.

Mahallemiz şehir hayatından çok farklı bir yerdi. Şişli’den arabayla geçerken ben hep şunu düşünürdüm. Orada yaşayan çocukların da mahallesi var, anneleri babaları orada oturuyorsa, nerede top oynuyorlar, diye düşünürdüm. Aklım almıyordu... Seneler boyunca, onlar da bizim gibi çayır çimen içinde oynuyorlar zannettim.

Bizim mahallenin tam karşı tarafı şimdi Maya binasının olduğu yer Arı Bisküvi Fabrikası’ydı. Her yer mis gibi bisküvi, mis gibi vanilya kokardı. Buradan dümdüz karşıya geçince Nimet (Özden) Abla Camii vardı. O da daha sonra yapıldı. Ben köşedeki Puro-Fay’ı hatırlıyorum. Orayı hatırlamamın bir esas sebebi var. Bir ara mahallede bir voleybol turnuvası tertiplemiştik. Biz o zaman yıldız takımı yaşıyorduk. Eczacıbaşı yıldız voleybol takımı kuracakmış. Gelip hepimizi aldılar ve birkaç kişi ekleyip takım kuruldu. Orada ki Puro-Fay’da çalışan işçiler öğle tatilinde voleybol oynarlarmış. Nedenini tam olarak bilmiyorum. Biz onlarla maç yapmaya gittik.

Biz Eczacıbaşı yıldız takımımız, onlar da voleybol bilmeyen işçiler... Ve bizi feci şekilde yendiler... Dediler ki, faul olmasın, istediğimiz gibi topa vuralım. Adamları hiçbir şekilde yenemedik. Her gün oynadıkları için birbirlerine alışmışlar, bizi gerçekten perişan ettiler. O yüzden Puro-Fay'ı unutmuyorum, bir de fabrikanın üzerinde o dünya şeklinde dönen 'Puro-Fay' yazısını... Ben Puro-Fay'ı ve Arı Bisküvi'yi hatırlıyorum. Nimet Abla Camii'ne giden yolda arayı çok fazla hatırlamıyorum, 'Gripin' neredeydi?.. (Devamını söyleşiyi dinleyen Bülbin Hanım getirir: "Gripin, Arı Bisküvi'nin içindeydi. Öyle ayrı bir bina yoktu. Yatay büyük bir binaydı. Şimdi onların yerine Maya binası var. Sokağın diğer köşesine daha sonra Nimet Abla Camii yapıldı. Eskiden daha da ilerde, biraz içeride, ailece gidilen çok güzel bir meyhane vardı. Yolun karşı tarafında hiçbir şey yoktu, çayır vardı.")

Şimdi Denizbank'ın olduğu yer Amerikan askerlerinin alışveriş yaptıkları PX binasıydı. Amerikalı askerler marketin arkasında beyzbol oynarken biz onları izlemeye giderdik. Eski topları, eldivenleri falan bize verirlerdi. Biz de mahallerin çocukları olarak beyzbol oynardık. 23 Temmuz Parkı'nda oynardık, hatta çok cam kırdık. Bir de çok ilginç bir şey olmuştu. PX'e mal getiren tırların dorselerini arkaya çekmişlerdi. Bir gün, bunlarda ne var diye bir tanesinin kapağını açtık. Yiyecek ve konserve doluydu. Ananas o zaman yoktu. Biz onlardan bayağı bir çaldık... Eve getireceğiz, bu defa evdekiler 'Bunları nereden aldınız, bunlar ne?' diye soracaklar! Bunu düşünüp kutuları oraya buraya sakladık, bir kısmını eve getirdik. Olmayacak bir şey değildi. Bize beyzbol sopası topu verenler bunları da verirler, diyerek evlerimize getirdik ve bayağı ananas yedik, meyve suyu içtik.

Adamlar büyük ihtimalle bizim bunu yaptığımızı fark ettiler ama bir şey demediler, diye düşünüyorum. Bir de o çayırdaki bizim sucuk pişirme seanslarımız vardı..."

Eczacı Bülbin Kıvanç: “Herkes Birbiriyle Görüşür, Gece Gezmeleri Yapılırdı”

Bülbin Hanım’a mahalleye ilk geldiği dönemi, kooperatif kurularak site yapımına başlanmasını, bunun zorluklarını sordum ilk olarak...

“Halit Bey (Kıvanç) ve ben 1958 senesinin ikinci yarısında taşındık. Ümit daha 2,5 yaşındaydı. Ve burada 39 sene kaldık. O zaman taksiye herkes binemezdi. Otobüsle gelinir, caddede inilir, buraya yürünürdü. Okula giden öğrenciler, işe gidip gelenler mahalleye müthiş çiçek kokusu duyarak girerdi. Benim şimdi özlediğim bu. Her bahçe çiçek doluydu, her yer hep çiçek kokardı.

Taşındığımızda evlerimiz daha bitmemişti. Kooperatif evleriydi ama müteahhit yarım bırakmıştı. Herkes gibi biz de evlerimizi kendi çabamızla bitirdik. Dört tip ev vardı. Bizim evimiz en küçük tiptendi. Halit Bey benimle evlenmeden önce bu kooperatife girmiş, ama maaşı az olduğundan ancak onu ödeyebilmiş. Mesela bizim evimiz Emlak Bankası kredisiydi. Kooperatif kredisi 27 bin lira, 25 senede 40 bin TL, maaşla ödenecekti ve ödedik. Böyle girdik o siteye. İlk girdiğimizde elektrik yoktu, gaz ocağı ve sobalar vardı. Sonra biz o küçük evden, Halit Bey çalıştığı yerden toplu para alınca, evin üstüne kat çıkmak için, daha büyük bir eve çıktık. Daha sonra, evin inşaatı bitince, yine kendi evimize döndük.”

Bülbin Hanım’ı muhitte herkes hamarat bir eczacı olarak hatırlıyor, acaba meslek insanı olarak neler yaşamıştı?

“Caddeye yakın apartman bloklarının altındaki pasajda eczanem vardı. Gelen giden herkes uğrardı, fikir sorardı. Yoldan gelenler adres sorardı. O zaman şimdiki gibi telefon yoktu tabii. Gelip eczaneden telefon ederlerdi. Eczane kulüp gibi olmuştu. O pasajda Berber Lütfü vardı. Sosyete berberiydi. İstanbul’daki tüm sosyetik beyler ona gelirdi. Pasajda bir kuru temizlemeci vardı. Cüneyt Üzen’in annesi orada çalışırdı.

Pasajın en enteresan dükkanı ise kunduracı tamircisi Mahmut Usta'nın bir metrekairelik yeri idi. Benim eczanenin yanında gaz ocakçı Kemal Usta vardı. Kemal Usta sonra patron oldu. Sonra Kasap Metin'imiz vardı. Bakkal Resul, Manav Ali, Ömür Pastanesi... Bize hepsi yetiyordu. Hepsi güvenilir idi. Alışveriş sorunumuz yoktu. Sokaktan yoğurtçumuz, sütçümüz, bozacımız geçerdi. Her çeşit satıcı geçerdi mahallemizden...

Bir yıl kolera salgını olmuştu. Aşı bulunmuyor ama gazeteciler forsları olduğu için, üç-beş aşı buluyor, ailesine yaptırıyordu. Bizim mahallenin altında, Dere Mahallesi dediğimiz bir gecekondu mahallesi vardı. Orada Balkan göçmeni aileler otururdu... (Ümit Kıvanç araya giriyor burada; "Onların çocukları bizim yaşitlarımızdı. Biz beraber oynardık her zaman... Onların hepsi çok mükemmel futbol oynarlardı.") Onlardan ihtiyacı olan birini benim eczaneme çırak olarak alayım ama okula da devam etsin ve yetiştireyim istedim. Aldım da... Sonra bu çocuk üniversiteyi de okudu. Aşağıdaki mahallenin göçmenleri aşı olamamıştı. Ben Halit'e, ne yap yap sağlık müdürlüğünden aşı bul, dedim. Mustafa Demirci diye bir gazeteci vardı. Ona da ne yap yap bana aşı bul, dedim. Mustafa bir yerden aşı çaldı getirdi valla. Aşağıdakileri çağırdık ve aşılarını yaptık. Benim hayatımda en çok onur duyduğum olaylardan biridir.

Bu arada Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu'nun aile birliğinde de çalıştım. Kermesler yaptım. Aşağıdan gelen çocuklara çok yardım ettik. Halit'in Eczacıbaşı'nda doktor bir akrabası vardı. Ona, 'Ne olursun, ne kadar eşantiyon ilaç varsa topla getir. Sen de hafta bir gün bir iki saat gel bu çocukları muayene et,' dedim. O da gelir muayene ederdi. Koca kolilerle ilaç getirirdi, aşağı mahalleye dağıtırdık.

Arı Bisküvi Fabrikası bir sefer çocuklara bisküvi yolladı. Bir yıl sonra ben gittim, 'Kermes yapıyoruz biraz bisküvi ihtiyacımız var, yollar mısınız?' dedim. 'Ama biz promosyon kontenjanımızı kapattık,' dediler. Oysa fabrikanın bir ecza dolabı bile yoktu. Kolunu, elini kesenleri bizim eczanede ücretsiz sarıyorduk. Bizim eczane oranın bakımevi gibiydi!"

Bülbin Hanım, eski komşulukları, bir daha yaşanamayacak geçmişle şöyle anlattı:

"Mahalle epey dolduktan sonra güzel bir olay oldu. Bedirhan Çınar'ın oğlu Ali sünnet olacak... Mahalleli dedi ki, parkta yapalım. Herkes evden bir şeyler getirdi, toplu sofralar kuruldu, Ali'nin sünneti yapıldı. Böyle bir dayanışma içindeydik. Herkes birbiriyle görüşür ahbaplık eder, gece gezmeleri yapılırdı. Bizim karşımızdaki evde Asım Ekren, orkestrası İstanbul Gelişim vardı. Moğollar'dan Aziz Azmet orada otururdu. Erkin Koray da kızıyla otururdu. Refik Halit Karay, Cevat Fehmi Başkurt, Hıfzı Topuz, Emel Sayın da mahallemizin ünlülerindendi... Mahalledeki dostluğu buraya taşınınca daha iyi anladım. Komşularımız; Madam Dona gazeteciydi, Nurettin Demirkol Milli Eğitim Müessese Müdürü, Hasan Yılmaer de gazeteci... Şimdi özlem duyduğum şey, oradaki komşuluk, ahbaplık, yardımlaşmadır. Bahçelerin güzelliği... mahallenin çiçek kokması... Son gittiğimde çok üzüldüm, ağladım... (Ümit Kıvanç araya girer; "Çok feci bir hale getirmişler orayı. Belki farklı olabilirdi orası, güzel kalırdı, asude kalırdı da bizim elimizden giderdi, daha zenginlerin eline geçerdi. Öyle de olmadı, iyice perişan hale geldi. O mahalleye olan şey kültürümüze olanın aynısıdır...") Şimdi o mahalleden hatırladıklarım... Ali İhsan Göğüş ve kızı Zeynep Göğüş, Turhan Selçuk, İlhan Selçuk, Ayşe Buğra, Tarık Buğra, Osman Kavala; hakem, ilk spor spikeri ve gazeteci Sulhi Garan; Cem Atabeyoğlu, matbaa ressamı Nezih İzmiroğulları, Veli Özkırım, Fatih Ediboğlu, Hurşit Basketçi; ailesiyle Timur Selçuk, Vip Turizm'in sahibi Fethi Pirinçcioğlu, İnci Pirinçcioğlu, Ceylan Pirinçcioğlu; ablası Yasemin Pirinçcioğlu..."

Aslı Selçuk'un Masal Tadındaki Şanslı Çocukluğu

Esentepe'nin hikayesine başlarken ilk aklıma gelen isimlerden birisi sinema yazarı ve öğretim görevlisi Aslı Selçuk oldu. Aslı ile Sinema Televizyon Enstitüsü'nde başlayan dostluğumuz yıllardır daha da gelişerek devam ediyordu.

Eski sohbetlerimizden hatırladığım çocukluk ve gençliği geçirdiği Gazeteci Evleri'nin onun hayatında ne kadar önemli olduğunu biliyordum. Eskiden dolayı olarak sohbetlerimizde yer alan Esentepe bu kez başroldeydi. Keyifli bir sohbet oldu. Ben sonra sohbeti yazıya döktüm. Aslı Selçuk söyleşiyi gözden geçirip ekler de yapmak istedi. Yaptı ve güzel detaylar da ekledi...

"Gazeteciler Mahallesi, Sağlam Fikir Sokak, 23 Numara'da oturduk. Evimiz bu çıkmaz sokağın en sonundaydı. Sakin, hoş bir sokaktı. Bizim mahalledeki tüm sokak adları gazetecilikle ilgiliydi. Dergiler Sokak, Mektup Sokak, Sağlam Fikir Sokak, Yazarlar Sokak, Keskin Kalem Sokak... Beni etkileyen sokakların isimleri hiç değişmedi.

Çocukluğum böylesine güzel bir yerde geçtiği için çok mutluyum. Geniş bahçeli müstakil bir evde büyüdüm. Evimiz iki katlı büyük bir binaydı. Babam karikatürist Turhan Selçuk, ben, annem yazar Füzûzan, babaannem Hikmet Selçuk, dedem Kasım Selçuk, dedemin kardeşinin kızı Emine ablam hep birlikte yaşadık. Dedemi erken yitirdik, neşeli, hayat dolu, hoş sohbet iyi bir adamdı. Amcam İlhan Selçuk ve yengem Handan Selçuk başka yerde oturuyorlardı.

Babam evin üst katından alt katına inmek için çok güzel spiral bir merdiven tasarlamıştı.

Oturma salonuna da babamın tasarlayıp yaptığı çok güzel taştan bir şömine vardı. Şömine eve hoş bir hava katıyordu. Babam ördekler için yaptığı küçük havuzda da şöminenin taşlarından kullandı. Kışın şöminede odun yakardık, çok keyifli olurdu. Salonda boydan boya pencereler vardı, arka bahçeyi, havuzu, ördekleri, horoz ve tavukları, ağaçları, çiçekleri görürdük. Tam bir masal evi gibiydi.

Babaannem çok iyi yemek yapardı. Fransızcası çok iyiydi, her ay Hachette Kitabevi'nden ona Elle (ünlü Fransız kadın moda dergisi) dergisi gelirdi. Fransızca kitapları, sözlükleri çocukken beni çok etkiledi. Yatak odam babaannemin odasının hemen yanındaydı, pencereden hurma ağacını görürdüm, kokusunu alırdım.

Evimize gelen terzi bayan babaannemin *Burda, Elle* dergilerinden seçtiği modellerden elbiseler dikerdi. Dikiş makinesinin sesi, annem, Emine ablam, terzi hanım, babaannem birlikte hoş zamanlar geçirdik. Ara sıra terzi dükkanları görünce hemen Esentepe’de geçen çocukluk yıllarımı anımsıyorum.

Babam ve annem sinemayı, film izlemeyi çok severlerdi. Ben bebekken sürekli sinemaya giderlermiş. O zamanlar Beyoğlu’ndaki sinemalarda İtalyan, Fransız, Amerikan filmleri oynarmış. Bir gün sabah çıkıp, akşam eve geç dönmüşler. Babaannem onları çok merak etmiş, başlarına bir şey geldi sanmış. Oysa ki onlar sadece üst üste film izlemişler ve zamanın nasıl akıp gittiğini fark etmemişler. Sonraları beni de sinemaya götürmeye başladılar. Evde babamın aldığı 16 mm. film projeksiyon makinesi ve perdemiz de vardı. Babam Cağaloğlu’ndan belgesel alır gelirdi. Afrika, egzotik ülkeler, Şarlo, Lorel-Hardi filmleri, hayvan belgeselleri. Sinema sevgim o zaman başladı.

Evimizin çok büyük bir bahçesi vardı, aşağıdaki dere boyuna dek inerdi. Kocaman bahçenin bakımı da zordu doğrusu. Dedem doğayı, ağaçları, çiçekleri çok severdi. Dedemin bahçe, doğa sevgisini babam sürdürdü. Arka bahçemize küçük bir havuz bile yaptı. Türlü türlü meyve ağacı vardı. Hepsi organik... Vişne, siyah ve beyaz dut, malta eriği, hurma, kayısı, aklına ne gelirse artık... Üst kattaki yatak odamın penceresinin tam karşısında hurma ağacı vardı.

Üstü beyaz altı siyah bir Volkswagen’imiz vardı. ‘Karakaçan’ derdik biz ona. Babam dikkatli, çok iyi şofördü, araba kullanmayı bana babam öğretti. İki tane köpeğimiz vardı: kurt köpeği Çomar, Sivas Kangal ile Buldog karışımı Korna. İkisi de güzel köpeklerdi. Babaannem Çomar ve Korna’ya kemik ve ciğer kaynatır, ekmekle karıştırıp yemek yapardı. Bol tüylü tekir kedimin adı Osman’dı.

Yan komşumuz Erkin Koray ve müzik grubuydu, gün içinde müzik provası yaparlardı. Güzel, bol tüylü bir kedisi vardı Erkin Bey'in, ön bahçelerinde Süslü adını verdiğim bu kediyi sevmeye giderdim. Evimiz, bahçe, hayvanlar, çiçekler, ağaçlar beni çok mutlu etti vardı. Biri yeşilbaş diğeri kahverengi iki ördeğimiz vardı. Onlar babamın yaptığı havuzda yüzerlerdi. Üç tavuk ve bir horozumuz vardı. Horoz, insanları kovalayan acayip bir horozdu. Tavukların yanına kimseyi yaklaştırmazdı. Herkes ondan korkardı. Sıra dışı bir horozdu.

Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu'na evimiz yakın olduğu için yürüyerek gidip gelirdim. Birinci ve ikinci sınıfları bu okulda okudum. Resim dersim çok iyiydi. Okulun önündeki seyyar satıcıları hatırlıyorum. Elma şekeri, leblebi tozu, kağıt ve pamuk helva, simit, açma, kuruyemiş satarlardı. Haşlanmış mısır da vardı. Ben pamuk helva severdim.

Komşularımız, babamın arkadaşlarının çoğu gazeteciydi. Sonradan mahallede evlerini satanlar, kiraya verenler oldu. Hasan Yılmaer ve Naime Yılmaer, oğulları Esat ile Galip. Halit Kıvanç ve ailesi, Kayabal ailesi, çocukları Aslı ile Can, Dino ailesi, kızları Ayşe Dino, Figen, okuldan arkadaşım Cevahir...

Özel anonsunu çala çala Migros'un seyyar arabası her gün mahalleye gelirdi. Bizim sokağın ucunda dururdu. Emine ablayla birlikte gidip evin ihtiyaçlarını oradan satın alırdık. Yoğurtçumuz 'Yoğurtçu!..' diye bağırarak yoğurdunu satardı. Sütçümüz de vardı. Bize her sabah taze süt getirirdi. Bakkal, manav, pastane daha yukarıda ana caddeye yakın yerdeydiler. Pasajın içinde Halit (Kıvanç) Amca'nın eşi Bülbin Hanım'ın eczanesi vardı. Mahalleye girişin sağında ana caddenin üstünde Amerikalı askerlerin bulunduğu bina vardı. Amerikalıların alışveriş yaptığı PX mağazası vardı. Ulaşım zordu. Uzak yerlere babam bizleri arabayla götürürdü.

Bazen Esentepe'ye gider dolaşırım. Ne yazık ki çok değişmiş, her yer iş yeri olmuş. İlkokulum, Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu hala duruyor. Çocukluğumun bu güzel mahallede geçmesinden dolayı çok mutluyum, kendimi çok şanslı görüyorum. Ailem, büyük bahçe, kediler, köpekler, horoz, tavuklar, ördekler, ağaçlar, çiçekler, doğa, saygın, seçkin komşular bana çok şey kattılar. Çok seçkin bir topluluk vardı burada, komşuluk ilişkileri, insanların birbirleriyle olan sevgi ve saygıları, herkes birbirine saygı gösterirdi. Buranın ayrı bir aurası vardı bu konuda. Belli zaman sonra kayboldu bütün İstanbul da. Benim için doğanın içinde hayvanlar, kuşlar, ağaçlar, meyve bahçeleri, bisiklet, arkadaşlarım... Şimdiki çocukların şartlarında olmadığı için o sıralar gerçekten çünkü sana çok şey katıyor. Ben istemezdim şimdi çocuk olmayı. O zaman kimse kimsenin özel hayatına girmezdi, orda paylaşım vardı herkes çok dikkat ederdi. Özel hayatına saygı vardı. Babam da tanınıyordu orda, seviliyordu. Halit Amca da öyle. Hepsi saygın insanlardı. Hepsi amcamız, ablamız, teyzemiz gibiydiler. Elit kesimdi, çok zengin demiyorum ama saygıdeğer, saygın ve seçkin insanlardı. Türkiye'nin gelişmesinde hepsinin belirli görevleri vardı. O zamanlar anlaşılmayan uç, zıt olan gazeteler bile birbirlerine saygılıydılar. Eleştiriler hep yapıcı, küfür içermeyen, aşağılayıcı olmayan, belli bir düzeyde olurdu. Esentepe'de her gazeteden ve her konumdan kişiler vardı. Gazeteden akşam çıktıklarında servis yoktu, otobüsle gelip, kar yağsa tipi de olsa duraktan eve kadar yürüyorlardı. Mesleklerini seven ve saygı duyan insanlardı..."

Ayşen Ağır: "Bahçemizdeki Kirpiler, Süs Havuzundaki Kurbağalar..."

Emekli ilaç deposu yöneticisi Ayşen Ağır da muhtar vasıtasıyla bana ulaşınlardandı. Yemyeşil bahçede, özel tasarlanmış duvar boyunca sıralanmış küçük saksılardaki menekşeler arasındaki bir masada oturduk evinde. Masada annesi Kadriye Ağır ve komşusu Dilek İzmiroğulları Kansu da vardı. Ayşen Hanım'ın konuştuğlarımızı yazıya dökmeye karar verdi.

"Esentepli Olmak... Annem ve babam bahçeli bir ev almak arayışına girdikleri zaman ilk önce küçük kardeşimizin yakın mesafede gidebileceği bir ilkokul aramışlar. O sırada babamın bir arkadaşı Esentepe Gazeteciler Mahallesi'nde bulunan, bir zamanların en meşhur filmlerinin ve oyuncularının film platosu olarak kullandıkları Ayhan Sanlı'nın evinden bahsetmiş. Mahallede Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu'nun bulunması annemle, babamı cezbetmiş.

Ayhan Hanım ve eşi Semih Ballısarı, evi gazeteci Zeki Tükel'den satın almışlar ve dönemin mimarlık beğenisine göre modern tarzda yeniden inşa ettirmişler. 1966-1971 yılları arasında bu evde çok güzel zamanlar geçirmişler. Semih Ballısarı, o dönemin popüler iş adamlarından birisiymiş. Ama ne yazık ki evlilikleri uzun sürmemiş, çocukları da olmadığı için boşanma kolay olmuş. Daha sonra Ayhan Hanım, gelir getirmesi amacıyla Semih Bey'in kendisine bıraktığı ve içinde ikamet ettiği evini film şirketlerine kiralamaya başlamış. Bu durum, 1976 yılına kadar devam etmiş, ta ki annem ve babam evi görüp beğeninceye kadar... Sonra gördüğümüz evi biz de beğendik.

Küçüklüğümüzdeki Esentepe'de, bahçemizdeki süs havuzunda bulunan kurbağalar bizi şaşırtırdı; akşam öterlerdi. Bir de bahçede ailece gezen kirpiller vardı. Hemen hemen her evin bahçesinde kirpilere rastlamak olağandı. Her yer çiçekler içindeydi ve her taraftan çiçek kokuları gelirdi. Mahallemiz, sokağımız masal gibiydi. Aslında 90'lı yıllara kadar burada birçok ünlü gazeteci ikamet ediyordu. Geceleri arka komşumuz gazeteci, yazar Sezai Solelli'nin daktilo sesini duyardık. Sanırım bir sonraki günün yazısını yetiştirmeye çalışırdı. Sanırım birçok kişi o zamanlar ne bu mahalleden ne de gazetecilerden pek bir haberdar değildi; o zamanlar Zincirlikuyu sanki İstanbul'un sonu gibiydi. O yüzden bu gizli kalmış mahalle sıcak ve güzel insanlarla masalımsı bir havadaydı. O dönemde evin film şirketlerine kiralanması, sanırım mahalleye bir hareket de getirmiş. Şimdi düşünüyorum da biz evi satın almadan önce iyi ki o filmler çevrilmiş ki mahallemizin eski güzel evleri, bahçeleri arşivlenmiş. Bu açıdan evimizin kültür tarihimizde bir yeri olduğu söylenebilir.

Komşumuz Çelik Gülersoy, annesi Münevver Hanım Teyze ile birlikte bizim sokakta (Haberler Sokak, 8 numara) otururdu. Hemen hemen her gün akşamüstleri yürüyüş yapardı. Münevver Hanım Teyze, sık sık annem Kadriye Ağır'ı çaya davet ederdi. Annem de kurabiye, börek, poğaça yapıp giderdi. Bir seferinde annemin yaptığı böreği 'lezzet, nefaset' olarak niteleyen Çelik Bey, annemin börek tarifini Yeşil Ev'in yemek menüsüne dahil ettirmişti. Gazeteci Azize Hanım Teyze (Süyünç), çok sık bize çaya gelirdi. Gazeteci Cem Bey'in (Atabeyoğlu) eşi Güler Hanım Teyze de annemle sık görüşürlerdi.

Sadun Tanju'ya yürüyüş yaparken rastladığımız olurdu. Mahallemizde sadece gazeteciler oturmazdı. Gazetecilerden ev alan çeşitli meslek gruplarından insanlar ve aileleri de ikamet ederdi. Karşı komşularımız zanaatkar Hulusi Amca (Tiryaki) eşi Fatma Hanım Teyze, avukat Ertuğrul Ceylan ve eşi Zuhal Hanım Teyze, yan komşularımız araba tamircisi Ahmet Kantarcı ve eşi Asiye Hanım Teyze, kaptan Nejdettin Dönertaş ve eşi terzi Saliha Hanım Teyze'yi hatırlayınca ne sıcak, ne samimi bir mahalleydi, diyorum. Bazen sular kesildiğinde Yazarlar Sokak'taki gazeteci, zamanın Gazeteciler Sendikası üyelerinin kurduğu kooperatifin başkanı Cemil Cahit Cem'in mahallemize başka bir semtten getirttiği tarihi Hamidiye Çeşmesi'nden kaplarımıza su doldururduk. Lezzetli ve içimi kolay bir suydurdu. Nitekim, mahallemiz Hamidiye tarihi su isale hattına yakın oluşu ile de özeldir. Çeşmemizin yakın zamanda onarılmasından mutluluk duyuyoruz. Yürüyüşlerimize köpeğimiz Rita eşlik ederdi; hatta bir keresinde Feridun Karakaya'nın (Cilalı İbo) küçük oğlunu ısırmıştı. Çok korkmuştuk ama Feridun Bey, yine olgun ve esprili halini göstermişti. Soğuk günlerde küçük kardeşim Gülşen'e, Mareşal Fevzi Çakmak İlkokulu'na giderken Şehnaz Hanım Teyze'nin baktığı 'Ayı' isimli sokak köpeği eşlik ederdi. 'Ayı' okuldan eve kadar kardeşimin mantosunu üstünde taşırdı. Haberler Sokak bitiminde Matbaa Sokak'ta Meral Hanım Teyze'nin (Cem) 'Rose' isimli horozu çok güzel öter, sokakta serbest dolaşır, bize sabah oluşunun güzelliğini ve neşesini hatırlatırdı. Tüm bu yaşanmışlıklarla güzel bir çocukluk ve gençlik yaşadık.

Şimdi Esentepe'li olarak aynı zamanda aydın bir toplum ve bilge insanlarla yaşamının ayrıcalığını da yaşamış olduk.Çelik Gülersoy'un kitabında belirttiği gibi 'Bu sıcak insan dokusu, herkese bir 'güven duygusu' aşılamaktaydı. Av. Ertuğrul Ceylan'la eşi Zülal Hanım'ın ve Mehmet ile eşi Semra Hanım'ın pazar buluşmaları, Selahattin Giz ile Meliha Hanım'ın, Cem Atabeyoğlu ile eşi Güler Hanım'ın, İclal Tuncay ile ailesinin çevreye yayılan sevgi haleleri, Recep Bilginer ile eşi Mahpeyker Hanım'ın bize dostlukları, Ahmet Kantarcı ile Kadriye ve Asiye Hanım'ların yakın ilgileri ve Küçük Nurcan'ın gayretleri, bu mahalleyi bir semt olmaktan çıkarıyor, oda sayısı fazla olan tek bir ev haline sokuyordu.'

Ama ne yazık ki hüznü kayıplarla komşularımızın evlerini birer birer satmaları sonucu bu değerli mahalle de rant tuzağına düşmüş oldu. Karşı komşumuz Avukat Ertuğrul Bey de, Çelik Gülersoy'un kitabında bu durumu şöyle anlatıyor:

'Gerçekten Esentepe'deki Gazeteciler Mahallesi bir iki katlı bahçeli evleriyle İstanbul'un eşi bulunmaz güzellikteki yerleşim yeri idi. Hangi akla hizmet ettiği bilinmez bir kararla Belediye buraya kat izni ve işyeri müsaadesi vermekle şehrin süsü olan bu iddiasız güzel mahalle ne yazık ki kayıplara karıştı.'

Esentepe, Gazeteci Evleri eski güzel haliyle maalesef artık anılarda kaldı."

N. Zincirkıran: "Nimet Abla Camii'nden Çok Tanıdığımızın Cenazesi Kaldırıldı"

Necati Zincirkıran hepimizin tanıdığı duayen bir gazeteci-yazar. İlk kuşak Esentepe'lidir. Oğlu Sedat Zincirkıran'ı tanıyordum. Onun aracılığıyla randevu alıp evlerine gittim. Bir duayenden o yılları ve Esentepe'yi dinlemek hoştu. Necati Bey daldan dala da atlıyor, bana Cağaloğlu ve Hürriyet'teki günlerini de anlatıyordu. Onu fazla yormadan, sorduğum sorulardan aldığım notları aşağıdaki gibi derledim.

"Esentepe Gazeteciler Sitesi'nin yapılma kararı 1955'lerde alındı. İhale açıldı ve İsraili bir firma ihaleyi kazandı. Bu firma Ankara'da pek çok kamu inşaatları yapmış bir firmaydı.

Biz Gazeteciler Sitesi'ne 1962'de Ankara'dan geldik. En son gelen bizdik. Komşularımızın çoğu da gazeteciydi. Burası her yere yakın bir yer olduğu için burası tercih edildi. Mesela, ben o zamanlar, acil bir sorun olduğunda 15 dakikada gazeteye giderdim. Denizde veya şehir içinde büyük bir kaza olsa, haber alınca en kısa sürede olay yerine giderdik. Esentepe Gazeteciler Sitesi kurulduğunda okul gerekliydi. O da yapıldı. Nimet Abla Camii'nden çok tanıdığımızın cenazesi kaldırıldı. Esentepe bir ekoldür. Aslına bakarsanız, kendi adıma konuşacak olsam, ben İstanbul'un her yerine yerleşebilirdim. Bebek'e veya başka bir semte de gidebilirdim. Gazete yazı işleri müdürüydüm. Gazete bana her yerden ev alabilirdi. Ama biz burada çok memnunuz ve mutluyuz. Kaç yıl geçti, hala da buradayız. Yakın zamana kadar Hıfzı Topuz'la Boğaz'a giderdik. Ama son iki yıldır süren pandemi nedeniyle bir yere çıkamıyoruz. Bizim bu eve, pek çok devlet adamı ve büyükelçi geldi. Bizim çocuklar bu yüzden çok şanslı büyüdüler."

S. Zincirkıran: "Mola, Sadece Bir Pastane Değil, Aynı Zamanda Okuldu"

"Sardunya" Sedat Zincirkıran'ın işlettiği ve bir dönemin popüler ve simge bir eğlence mekanıydı. Sedat Bey ile yıllar öncesine dayanan bir tanışıklığımız vardı. Çünkü Sardunya'nın Esentepe Subay Evleri 25. Blok'taki idari ofislerinin birisi benim oturduğum apartmandaydı. Sardunya zamanın ünlü simalarının geldiği, benim bütçemi aşan, pahalı bir yerdi O yüzden ancak iki kez gittim. Ama ününü hak eden kaliteli bir yerdi. Sedat Bey çoğu zaman tatilde ve şehir dışında olduğu için ona yönetim kurulu başkanı olduğu aynı adlı şirketin işlettiği Sardunya'yı, çocukluğundan aklında kalanları sordum, o da yazılı olarak yanıtladı. "Sardunya, restoran, bar ve gece kulübü konseptinde bir yerdi. Ben ilk Sardunya'yı 1976'da Etiler'de açtım ve beş altı sene orada kaldım. Etiler'den sonra mekanı Esentepe'ye taşıdım. Evimiz Gazeteciler Sitesi'nde olduğu için hem Esentepe hem de Gayrettepe'de çocukluk ve ergenlik çağımızı beraber geçirdiğimiz arkadaşlarımız vardı. Sardunya'yı Esentepe'ye taşıırken orada zaten eski ve yeni bir çevremiz vardı.

Sardunya orada aşığı yukarı 18 sene, neredeyse kapalı gişe dolan bir mekan oldu. İstanbul'un kalburüstü bütün şahsiyetleri Esentepe'deki Sardunya'yı öğrendi ve oraya geldi. Çocukken paten kayardım. Ama o zamanlar patenin ne olduğu pek bilinmiyordu. O yüzden benim sokaklardaki paten kaymaların bir tür şov gibi olurdu. Bu belki şimdiki çocuklar için sıradan gelen bir şey ama o zaman seyredilmeye değer ve eğlenceli bir şeydi. Ben kayarken arkadaşlarım caddenin ve yokuşların belli yerlerinde durup benim gelişimi ve inişimi beklerlerdi. Daha sonra paten kaymayı Yasemin'e (Pirinçcioğlu) de öğretmiştim. Onunla yaşıt sayılırdık. Birlikte kaymaya başladık. Ben ve Yasemin o zamanlar patenle sokaklarda adeta fink atardık. O zamanlar bizim için bisiklete binmek de önemliydi. Her çocuğun bir bisikleti vardı. Zincirlikuyu'ya doğru Amerikalıların Tuslog diye bir üssü vardı. Sadece Amerikalıların alışveriş ettikleri PX adlı bir de marketleri vardı. Beyzbolu da ilk kez, marketin arkasındaki arsada Amerikalılar oynarken gördük. Dikkatle izleyip oyunun nasıl oynandığını öğrenmeye çalıştık. Önceleri oynamak için top, eldiven, sopa vb. gerekli alet-edevatımız yoktu. Ama daha sonra Amerikalılar bize kullandıkları eski eldiven ve toplarını verdiler. Biz de çocuk halimizle kendi kendimize oynamaya başladık. Tabii onların çok güzel maçları oluyordu ve onları da tellerin arkasından seyreliyorduk.

Daha sonra büyüdük. Genç olunca araba ehliyetleri aldık. Gayrettepe tarafında, Akın Sitesi vardı. Sitenin etrafı çepeçevre yoldu. Ailelerimizden arabalarını kaçırrı, geceleri orada buluşup, Formula gibi muazzam araba yarışları yapardık. Sanırım o bölge sakinleri o yarışları hatırlar. Zamanın 68 kuşağı olarak hızlı gençleriydik yani... Gerçi ben biraz daha ufaktım onlardan... Mola Pastanesi'ydi. Mola'da buluşulur, sanat ve sinema üstüne, bir takım siyasi olaylar üstüne, daldan dala atlar sohbetler ederdik. Alt tarafı bir pastane diyeceksiniz ama güzel bir ortam vardı. Bizden daha büyük abiler vardı. Biz sorar onlar da bizi her konuda bilgilendirirdi. Orada kısa metrajlı bir film bile çekmişlerdi, biz de çekimlere katılmıştık. Mola o zamanlar bizim için sadece bir pastane değil aynı zamanda bir okuldu."

C. Zincirkıran: "Esentepe'nin Kişisel Gelişimimize Çok Katkısı Oldu"

Ceyhun Zincirkıran da çoğu zaman şehir dışında ve meşgul bir insandı. O da biraz düşünüp, not alıp, yazmak istediğini söyledi. Sapro A.Ş. YK Başkanı, iş insanı Ceyhun Bey bir zamanların Esentepe'sini müzikçileri ve sporcularıyla anlattı...

"Esentepe Mahallesi benim 1962 yılından beri yaşadığım, büyüdüğüm, bizim mahallemiz. Orası sadece bizim evimizin bulunduğu bir mahalle olmasında öte, çocuk yaşlardan üniversitenin sonuna kadar hayatı tanıdığımız bir dönemde, kişisel gelişimimize de çok büyük katkısı olmuş bir yerdi.

Sadece dönemin ünlü gazetecileri ve yazarlarıyla kalmayıp o dönemde sosyal hayatımıza dokunan birçok kişi, mahallenin ünlü esnafları Camcı Bektaş, berberlerimiz Lütfi ve Ali Abilerimiz, manav Alimiz ve abisi Bekir, bakkal Resul Abimiz, kasap Metin Abimiz... Bunlar sadece mahallenin değil İstanbul'un da çok önemli esnaflarıydılar. Şehrin her yerinden mahallemize gelip bunlardan alışveriş yapan birçok kişiyi hatırlıyorum. Basın Taksi durağının ilk sakinleri Yusuf Bey, Tahsin Bey daha sonra onlara katılan Sami Bey, Süleyman Abi, Behzat Abi ve adını hatırlayamadığım taksicilerimiz, büyük küçük hepimize sahip çıkarlardı. Camcı Bektaş, Bozkurt Pasaj içindeki küçücük dükkanında iş yaparken İstanbul'un sayılı cam tüccarlarından biri haline gelmişti.

Mahallede oyun oynarken kırdığımız camları bedelsiz, ebeveynlerimizimizin haberi olmadan değiştirdiğini ve posbıyıklarının altındaki gülümseyişi hala gözümün önündedir. Lütfü Abi'nin 1970'li yılların başında açılan Maçka Otel'i'nin kuaför salonunu kiralaması ve oraya taşınması hepimizin gururlandığı bir olay olmuştu.

Gazeteci Evleri'nde oturan birçok ünlü vardı. Tabii ki bunların başında 'gogomuz' yani Cilalı İbo'muz Feridun Karakaya geliyordu. Feridun Abi bizim iki ev yanımızda yaşardı. Çocukları çok severdi. Yaz aylarında, evinin bahçesinde bizlere Charlie Chaplin filmleri seyrettirirdi, yazlık sinema gibi... Feridun Abi'nin yaptığı taklitler, komşularımıza takılmaları, anlattığı fıkralar hala kulaklarımdadır.

Orkestralarımız da vardı. Hatta bunlardan Haramiler'in kurucusu rahmetli Oğuz Durukan abimizdi. Oğuz Abi daha sonra Türkiye'nin en ünlü caz sanatçılarından biri olmuştu. Yine Uğur Dikmen ve Asım Ekren de Haramiler'in parlayan diğer yıldızlarıydı. Selçuk ve Uğur Başar'ın mahallemize taşınmasıyla İstanbul Gelişim de Esentepli olmuştu. O dönemde İstanbul Gelişim'de çalışan Türkiye'nin ünlü müzisyenleri Selim Selçuk, Garo Mafyan, Onno Tunç çok sık mahallemize gelirlerdi. Bu kişilerin bazılarıyla birlikte futbol bile oynadık. 1970'li yıllarda Erkin Koray'ın mahallemize taşınması da ayrı bir renk katmıştır. Erkin Koray'ın mahallemize taşınmasının asıl sebebi de bas gitaristi ve bizler gibi mahallenin çocuğu olan Ahmet Güvenç sayesinde. Erkin Koray ile az top oynamadık. Daha sonraki yıllarda Ahmet Güvenç'i Barış Manço'nun yanında gördük. Rahmetliyle ölümüne kadar birlikte çalıştı. Hatta Ahmet Güvenç 'Gülpembe'nin de bestecisidir. Gurur duyduğumuz bir sanatçımızdı.

Esentepe spor açısından da bizleri çok geliştirdi. Voleybol oynayan abilerimiz sayesinde bizler de bu sporla tanıştık. El birliğiyle bugün Denizbank'ın bulunduğu arsada topraktan voleybol sahası yaptık. Hatta 70'li yılların başında Eczacıbaşı Spor Kulübü sahamıza gelerek bizleri gördü ve bizlerden minik ve yıldız voleybol takımlarını kurdu.

Birçok arkadaşımız voleybol liglerinde uzun yıllar çeşitli kulüplerde çok başarılı şekilde oynadılar. Esentepe Gazeteci Evleri'nden çıkan en büyük sporcu kuşkusuz Beşiktaş'ın ünlü basketbolcusu Hurşit Baytok'tur. Hurşit Abi çok yetenekli dört dörtlük bir sporcuydu. Basketbol kadar futbol da oynardı. Uzun yıllardır basketbol okulunda genç yetenekleri bulup yetiştirmektedir.

Esentepe bizlere çok şey öğretti. Çeşitli sokak oyunları, spor ve bisikletle arkadaşlık bağlarımızı geliştirmemizi sağladı. Paylaşmayı ve dayanışmayı, mahallemizin sokaklarında oynarken öğrendik. Esentepe gazeteciler mahallesinde, birbirimizi ayırıştırmadan, herkesi olduğu gibi kabul ederek, yaşamayı öğrendik."

D. İ. Kansu: "Bizim Evlerde Çok Film Çekildi"

Ayşen Hanım ile yaptığım söyleşide tanıştığım Dilek Hanım, mahallede herkesin çok sevdiği Nezih İzmiroğulları'nın kızı. Dilek Hanım mahalleye duyarlı, herkesi tanıyor. Laf, lafı açtı. Esentepe hakkında kendisinden epey şey öğrendim. Önce Gazeteci Evleri... İlk yerleşenler...

"Sitenin yapımın iki kooperatif ortak çalışarak organize etmiş. O zaman Demokrat Parti iktidarda... Burayı belediyeden alıyorlar. Çeşmeyi de Üsküdar'dan onlar getirmiş. Bu çeşme buraya arabalı vapurla getirilmiş.

Önce bizim de içinde olduğumuz üç dört aile geldi. Cüneyt Üzen'ler, Nihat Pınarlı'lar... Derya vardı, Nihat vardı... Kısacası üç dört aile ve üç dört çocuk vardık... İnşaata 1955'te başlanmış. Biz 58'de, biter bitmez geldik. Evler kabaca bitmişti ama su, elektrik ve yol yoktu.

O zamanlar Hamidiye Suyu birkaç sokak çeşmesinden akıyordu. Kaplarımızı alıp giderdik. Yollar çakıl taşı olduğundan yürüyemiyorduk. Terlikle gidince ayaklarımız yara olurdu. Burası, yani Büyükdere Caddesi, yeraltı sularının dere yatağıymış... 25 metre bitişiğimizi kazdılar, bizim evden su fışkırdı, bütün evlerin bodrumlarını su bastı... Babacığım şok olmuştu.

Sonra yavaş yavaş insanlar gelmeye başladılar. Annem onları, biri daha geldi diye sevinç içinde karşılar, çoğalıyoruz diye sevinirdi. Yıllar sonra insanlar gitmeye başlayınca annem bu kez, 'Dilek biri daha gidiyor, bak bir kamyon daha gidiyor. Bu kim acaba? Bana söyleme olur mu?' diye hem sorar hem de 'söyleme,' derdi. Muazzam güzel ve sakin bir mahallemiz vardı. Arabasız sokaklarda, top oynar, bisiklete binerdik. Çevrede birkaç yazlık sinema vardı. Karşımızdaki Arı Bisküvi Fabrikası'ndan mis gibi kokular gelirdi. Bahçelerimiz çiçek ve gül ardı. Kışın karı ayrı muhteşem, yazın sıcağı ayrı muhteşemdi. Parklarımız, çocuk parklarımız vardı. Şimdi hiç o tür bakımlı parkımız yok yazık ki... Yıllar geçti ve işte geldik bugüne... Her taraf iş yeri oldu. Her türlü değişimi gördük burada. Her şeye rağmen inat ediyoruz, duruyoruz, tekkeyi bekliyoruz ... Annem derdi ki, ilk biz geldik, son biz gideceğiz. Ben ikinci kuşak, belki kızım Nazlı üçüncü kuşak gelir de oturur, bilemem ...

Biz geldiğimizde yakında ilkokul bile yoktu. Biz mecburen Şişli 19 Mayıs İlkokulu'na gittik. Sonra buradaki Mareşal Fevzi Çakmak açıldı. Ben okulun ilk öğrencilerinden biriyim. Ama iki sene okudum, yani beş seneyi burada okumadım.

İnşaatlar bitince zamanın başbakanı Adnan Menderes geliyor ve kuralar çekiliyor. Dört tip ev var burada... Apartman daireleri, köşe evler, arada kalanlar, küçük evler... Bir de dört tarafı açık iki katlılar... Herkes kesesine göre buraya katılmış ve kura sistemiyle ev sahibi olmuşlar. Kura da istedikleri ev tipine göre oluyor. Diyelim ki iki katlı ev istiyorsunuz, onun kurasına katılıyorsunuz. Biz iki katlılara katıldık. Babam 'Ben bunun taksitini verebilirim,' dedi. Bahçe içinde, dört tarafı açık olanlar en pahalıydı.

Buradaki evi almadan önce biz Fındıkzade'deymişiz. Ben daha bebekmişim. Annem ve babam burası yapılırken, daha önce gelip gezmişler... Annem bu evi o zaman çok beğenmiş, inşallah burası olur, demiş. Babam kura açılış ve kura törenine katılıp eve dönmüş.

Merdivenlerden çıkarken, pencereden onu gören annem kapıyı açıp, 'Nezih ne oldu?' diye merakla sormuş. Babam da 'Orası oldu Şehnaz,' demiş. Annem, 'şaka yapıyorsun?' demiş. Babam da 'yok vallahi şaka değil,' diyor.

Sonuçta Başbakan Adnan Menderes ve İstanbul Valisi Fahrettin Kerim Gökay'ın da katıldığı büyük bir toplantıda anahtarlar teslim edilmiş... Biz de kırmızı panjurlu şirin bir evimize taşınmışız. Tabii o zamanlar için burası mahrumiyet bölgesiydi. Şişli tarafındaki Taşıtlar İdaresi önünde bir İETT durağı vardı. Yani şimdiki Cevahir Alışveriş Merkezi'nin olduğu yer. Babam o zaman Milliyet gazetesinde çalışıyordu. Bugünkü gibi servis de yoktu. Babam zavallı, karda kışta orada inip eve geliyor veya gidiyordu. Hasan Amca, Ömer Sami Coşar da öyle... Hepsi rahmetli oldu. O zamanlar gazeteler gece 24.00, 01.00, 02.00 de baskıya girerdi. Özellikle yöneticiler İstanbul ve Anadolu baskılarının ilk kontrollerini yapmadan gazeteden ayrılmazlardı. Onlar gecenin geç saatlerinde evlerine giderken biten baskıları alan kamyonlar da Anadolu dağıtımına çıkardı.

Erkekler gece geç saatlerde işte olduğu için kadınlar da yalnız ve evdeydiler. Onlar da geceleri birbirlerine sohbet ederlerdi. Anneler sohbet ederken, aynı yaş grubu çocuklar da keyifli oyunlar oynardı.

Esentepe'li olmak bana çok şey ifade ediyor. Benim üç yaşından sonraki çocukluğum ve ömrüm bahçeli bu evde geçti. Burada yaşadığımdan dolayı her zaman iftihar ettim. İyi bir semtte büyüdük, güzel insanlarla, iyi komşularla büyüdük.

Migros arabası gelir, alışverişe çıkardık... Konu komşu sabah kahvelerine giderdik... Akşamüstü de bahçeler sulanır, birlikte beş çayları içilirdi. Her şey sanki bazı sahnelerini hatırladığımız güzel bir film gibiydi. Hatırlıyorum, çocuklarını okula getirenler, bahçe içinde ne güzel evler, diye evlerimizin önünde fotoğraf çekiyorlardı.

Burası şimdi şehrin ortasında bir vaha gibi... Ama ilk zamanlar şehre çok uzaktı. Yakında Ali Sami Yen Stadı, mezarlık, Tatko binası ve Mecidiyeköy'de bazı ahşap köşkler vardı. 1962 sonrası Emekli Subay Evleri yapılıncaya, bir sevindik bir sevindik... İnsanlar geliyor, insanlar geliyor, diye... İlk zamanlar bakkal bile yoktu... Sonra bakkalımız, kasabamız da geldi. Hepsiyle akraba gibiydik. Ali Abi, Metin Abi, hepsi bir başkaydı...

Bizim bu evlerde çok film de çekildi. Burayı farklı bir neşeye dönüştürdük. O evler şimdi o filmlerde gözüküyor. O filmleri seyrederken hep laf atıyoruz filmlere... Bu Hulusi Bey'in minibüsü... Şu sizin ev, şu bizim evin köşesi, diye... İyi ki çekilmiş bu filmler... Buranın tarihi de oldu birçok filmde... Özellikle Erler Film çok fazla film çekti. Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, bütün eski artistler... Cüneyt Arkın, Orhan Gencebay da çok geldi buraya... Sadri Alışık'ın bizim sokaklarda çok filmi var, o zaman sete getirdiği oğlu Kerem küçüktü... Onu duvarın üstünde oturturdu. Komşu evdeki çekimlerde bize de gün doğardı. Bizim balkona doluşurdu millet... Sinemacılar bazen bir şeyler de isterlerdi çalıştıkları evlerde... Herkes yardımcı olurdu. Terside olurdu. Bir gün filmde banyo sahnesi mi ne olacaktı? Filmciler çalıştıkları evin sahibinden bir bornoz istemişler ama o da vermemiş. Filmciler de bir daha o eve hiç gelmedi. Burada çekilen filmlerden ikisi, 'Oyun Bitti', 'Acı hayat'... Acı Hayat'ın başrollerinde Cüneyt Arkın ve Filiz Akın oynadı. Burası zamanında çok geniş bir arazi ama sakin bir bölgeydi... Cadde, Denizbank buraya geldikten sonra çok yoğunlaştı. O binada 500'den fazla kişi çalışıyor. Sonra da diğer iş yerleri... Mesai saati bitimi Büyükdere Caddesi artık çok kalabalık oldu. Metronun girişi ve çıkışı her zaman öyle... Sakinlik ancak kalabalık evlerine gittikten sonra oluyor. Cumartesi ve pazar burası hala güzel. Çünkü o günlerde işyerleri çalışmıyor ve burası biz oturanlara kalıyor. İşyerleri olmasaydı, biraz olsun korunsaydı. Kimlerin, ne yaşadıkları bilinseydi. Kat yüksekliği verildi, burası mahvoldu." Dilek Hanım, Esentepe'deki 23 Temmuz Meydanı'nın adının nereden geldiğini, bir zamanların ünlü Mola Kafe'sini, eski çeşmeyi de anlattı.

“Basından sansürün kaldırılma günü, o yüzden olsa gerek... Sokak isimlerimiz hep yazarlık ve gazetecilikle ilgili zaten... Refik Halit Karay, Cem Atabeyoğlu, Münif Fehim, Bülent Çanga gibi daha yaşlı kuşak oturmuş o zamanlar. Gazeteciliği anımsatan sokak isimleri koyalım diye düşünmüşler. Keskin Kalem, Dergiler, Matbuat, Haberler, Hikaye Sokak, 23 Temmuz Meydanı gibi... Mola Kafe, bir apartmanın bahçesindeydi. Dedem oraya çay içmeye giderdi. Sonra orası pastane ve Hacıdan Kebapçı oldu. Apartman yıkılınca o da gitti. Sağ köşede Görgülü Pastanesi vardı. 78-80’ler de oradan dondurma alırdık. Sonra Kebapçı Veysi oldu. Onun yanında birer kasap, manav ve bakkal vardı. Sonra o ev de komple yıkıldı. Yaşanmışlıkların tekrarı olmuyor maalesef. Mahalleyi bu seviyede tutabilseydik keşke. Biliyorsunuz yeraltı suları, Büyükdere ve kolları, bu mahalleden geçiyor. Bu çeşmeler oldukça eski, Osmanlı zamanında yapılmış. Bir kısmı bizim çocukluğumuza kadar, evlere su bağlanıncaya kadar kaldı ve akmaya devam ettiler. O çeşme bizim için, benim için de çok anlam taşıyordu. Biz geldiğimizde su yoktu. Evlere su bağlanmamıştı, oradan biz çok güzel faydalandık. Sonra yıllarca çayımızı bu Hamidiye Suyu’ndan yaptık. Buz gibi akardı. Ben bisiklete biner ve terlerdim. Annem derdi ki; sakın Hamidiye Suyu’nun musluğuna ağzını dayayıp su içme, buz gibi akıyor hasta olursun. Bu ses benim kulağımdan hiç gitmez. Ama çocuğuz ya, inadına ağzımızı dayayıp su içerdik.

Çeşme hep buz gibi akardı. Evlerimize su bağlandı ama sonraki yıllarda sık sık su kesintileri de oldu. İnsanlar yine gelir bidon bidon su doldururlardı. Sonra civıttılar araba yıkamaya başladılar. Sonrada Tofaş binası yapılıncaya, kanalizasyon karıştı, dediler. Sonra da suyu kestiler ve kuru çeşme ortada kaldı. Onun da her gün bir parçasını götürdüler. Geriye alamadıkları alınlığı ve yalağı kaldı. Zamanında mahallemizde Cemil Cahit Cem varmış, Gazeteciler Cemiyeti üyelerinin kurduğu kooperatifin başkanı. Kendisi birkaç dil bilen, bu evlerin yapımına büyük emeği geçmiş, değerli bir yazar ve çevirmen. Bizimkiler, bir Kurban Bayramı günü, değerli yazarımız ‘Cemil Cahit Bey’i kaybettik’ diye bir haber duyuyorlar. Cemil Cahit Bey bir kalp krizi geçirip vefat ediyor.

Eşi Meral Teyze uzun zaman eve giremedi ve Amerikan Koleji'nde okuyan kızlarından dolayı Üsküdar'da oturdu. Sonra oradaki evi kiraya verip buraya taşındı. Cemil Cahit Bey'in dostları ona, 'İsmini bir sokağa mı yoksa bir çeşmeye mi verelim?' diye sormuşlar. Meral Teyze eski insan... Su hayrattır, adı anılsın, su içildikçe rahmet okunsun, diye çeşmeye verilmesini istemiş. Çeşmenin onarımı için bürokratik işleri takip ettik. Kültür Varlıkları Projeler Müdürlüğü Çeşme Grubu'ndan çalışan Çiğdem Hanım da çok yardımcı oldu. Meral Teyze, Cemil Cahit Cem Çeşmesi'ne çok önem verir, temizler, bakımını yapardı. Hala akıyor çeşme. Bazen görüyorum ellerini yıkayanlar var. Çok insan kullanıyor çeşmeyi."

Işık T. Gençler: "Düşünsenize, Kapımızın Önünden Turhan Selçuk Geçiyor"

Dilek İzmiroğulları Kansu ve Ayşen Hanım'la konuşurken Işık Hanım'ın kulaklarını da epeyce çınlatmıştık. Onu hemen aradım ve şimdi Pan Yayınevi olarak kullandıkları eski evlerinde buluştuk. Gazeteci Evleri'ndeki farklı oturma nedenini, eski Esentepe'nin sokaklarını, yaşanan değişimi ve eski günleri anlattı önce.

"Babam inşaat mühendisiydi, gazeteci değil... Babam üniversite öğrencisiyken buranın inşaatında çalışmış ve burayı biliyormuş. Burasının sahibi sonra evini babama satıyor. Maalesef ismini hatırlamıyorum. Babam ondan alıyor, burada olmamızın sebebi bu..."

Gazeteciler iki kooperatif kurup, yaptırmışlar burayı... Biz de buraya 1959 yılında geldik. Kardeşim Mart 59 doğumlu... Kardeşimin adı Esen... Çünkü burada doğan ilk çocuk... Babamın gazeteci arkadaşları, 'Madem buranın ilk doğan çocuğu adı Esen olsun,' diyorlar.

Eskiden burası herkesin birbirini tanıdığı, gerçekten çok güzel bir yerdi. Mesela eskiden ön tarafta camdan bakınca herkesi tanırdım. Şimdi bakıyorum, kimseyi tanımıyorum. Düşünüyorum, her gün bizim kapımızın önünden yüz kişi geçiyor ama kimseyi tanıyamıyorum.

Eskiden voleybol takımı kurulur, yakan top kurulur saatlerce oynardık, bir araba geçmezdi. Şadiye Hanım vardı bizimle voleybol oynamıştı. 40 yaşındaydı, çok güzel oynamıştı, şaşırmıştım, nasıl oynadı diye... Neşeli kadındı. Şimdi biz 66 yaşındayız. Herkesin birbirini tanıdığı çok güzel bir yerdi burası... Gece üniversiteden karanlıkta döndüğümde, durakta otobüsten iner rahat rahat buraya gelirdim. Dilek'lerin bir köpeği vardı. Adı 'Ayı'ydı köpeğin... Ayı oraya gelirdi... Ben korkuyorum, 'Ayı, benimle aşağıya kadar gelir misin?' derdim, kapıya kadar gelirdi. 'Teşekkür ederim seni seviyorum,' der ve öperdim, öyle giderdi. Köpek bile dosttu yani... Her gün gelirken, 'Hadi Ayı beni aşağıya indir,' derdim anlardı hayvan, gelirdi.

Sokaklar çok güzeldi, çocuklar sabahlara kadar sokaklardaydı. Biz pek çıkmazdık ama herkes sokakta oynar, güler, eğlenirdi. Mahallenin bekçileri, yoğurtçuları vardı. Yoğurdu sokaktan alırdık. Güzel bir yerdi mahallemiz. Kendimizi rahat hissettiğimiz, güvenli, huzurlu bir yerdi... Ama çok hırsız vardı o zamanlar... Evlere girerlerdi. Hatta annem yüz yüze geldi bir hırsızla. Ama yine de güvendeydik. Mutluyduk burada...

Her şey çok değişti tabii... Eskilerden çok fazla kimse kalmadı, çoğu öldüler. Kim sahip çıkacak ki? Mareşal Fevzi Çakmak Okulu'nun ismine de şimdi tadilat yapan firmanın adı Pakmaya eklenmiş... Bizlerin bir kısmı evlendi, bir kısmımız da buradan gitti. Büyüklerimiz öldü. Babaannem ölünce babam eve giremedi, başka bir hayat kurdu kendine. Ben 25 yaşında çıktım buradan. Zaten gidenlerden sonra yeni gelenlerin hiçbir manevi yanı yok.

Eskiden karşımızdaki iki katlı evde 'Cicimler' vardı! Dünya güzeli, güzeller güzeli bir kadınla kocası, birbirlerine, 'cicim' diye seslenerek kavgaya ederlerdi. İnanılmaz asilzade bir kadındı. Hepimize, 'cicim' derdi. Rita Hayworth gibi, saçlar kıızıl, çok hoş bir kadındı. Kızı da çok güzeldi.

Ben çok mutluydum burada... Boğaziçi Üniversitesi'nde elektrik okudum ama sonra yayınevi kurdum. Şu an hala yayıncılıkla meşgulüz. Babam beni gazeteye götürürdü. Okuldan sonra gazeteci olmak çok istiyordum. Ben o eski gazetecileri gördüğümde... Efsane gibi adamlardı... Düşünsenize kapımızın önünden Turhan Selçuk geçiyor...Ortam çok yüksek. Onların çocuklarıyla oynuyoruz. Okuldaki insanlar da öyle... Okulun benim hayatımda çok belirleyici yönü vardı (Bu noktada Dilek Hanım girdi söze: "Hafta sonları, maç günlerinden etkilenmemek mümkün değildi. 1964'te Ali Sami Yen Stadyumu yapıldı. İlk maçta, bir pazar günü, kapalı tribün çöktü. Bizler çocuğuz hepimiz, Ümit, Esat, ben ağlaya ağlaya Ali Sami Yen'e koştuk, babalarımıza bir şey oldu mu diye... Burada Amerikan askerlerinin alışveriş yaptıkları PX marketi vardı. Oranın arkasında da beyzbol oynadıkları kocaman bir yer vardı. Amerikalılar giderken bize çok güzel bir saha, muazzam bir tenis kortu ve basketbol sahası bıraktı. Mahallenin kız voleybol takımı kuruldu. Allah rahmet eylesin Mehmet Sağıroğlu, Çetin'in ağabeyi antrenörümüzdü. Orada Belma, Şelal, evlerinden birkaç kız arkadaş, Esentepe Gençlik Spor Kulübü olarak, bayağı antrenmanlar yaptık.").

Evden otobüs duraklarına nasıl giderdik onu da bilmiyorum. Bayağı da uzun yoldu ama giderdik. O zamanlar, yollar topraktı. Eskiden bizi çok dışarı çıkartmazlardı. Çok saftık o zamanlar. Plak koyar oynardık. Biz Dilek ile dedelerimizi hatırlarız. Kardeş gibiydik. Bizler şimdiki gibi değildik. Görgülü Pastanesi vardı köşede. Limonlu pastası vardı ama şimdi onu bulamıyorum. O zaman yapılan pastaları arıyoruz ama yok. Gençler yazın sokaklarda dolaşır, dondurma yerlerdi... Ama biz gitmezdik oralara, buralar daha neşeliydi.

Fitnat Hanım'ın kocasına, 'Albayım' derdik. Fitnat Hanım çok tatlı dilliydi, çok severdik onu. Burada kasabamız, manavımız, bakkalımız, pastanemiz, kırtasiyemiz vardı. Gazeteciler çok çalışırlardı. Ama herkes birbirini tanıyan büyük bir aile gibiydi. Parasız kalırsan, bilirsin ki, komşu amca, teyze bir yol parası ver, dersin ve verirlerdi. Herkes birbirini kollar. Kaç kişi annemin evinde öldü. Kötü zamanlarda bilirsin ki burada birileri var. Bu tabii iyi bir güven hissi. Şimdi mesela Levent'te oturuyorum ve yaşadığım apartmanda kimseyi tanımıyorum."

Şimdi de Bacadibi'nde, maziye karışan mekanlarda, mahalleden akılda kalanlarda sıra...

"Bacadibi'ne sanırım fabrikaların olduğu bir semt diye bu ismi vermişler. Durak bile hala, fabrikalar, diye geçiyor. Bir sürü ilaç fabrikaları vardı burada. Fabrikaların arkası daha ziyade gecekondu muhitiydi. İşçi kesimi kalırdı. Daha önce çingene mahallesiydi, muhacirler vardı, Yugoslav göçmenleri... Nimet Abla Camii açılınca camiye giderlerdi. Gerçi çocuklar bizim okula gelirlerdi. Babaları Profilo'da çalışırlardı. Nimet Abla Camii yapılmadan önce orada 'Madam'ın Yeri' diye oturuşan bir bahçe ve meyhane vardı. Sonra köşeye cami yapıldı. Açık hava Meltem Sineması da caminin arkasındaydı. Ezan okununca makinist filmi kapatır, ezan bitince film devam ederdi. O eski mahallemizden içeri girer girmez yeşillik, temiz hava, çok güzel kokan çiçekli bahçeler, dostluk, çocukluk, bahçelerde, balkonlarda oturan insanlar vardı. Bunlar aklımızdan çıkmayan şeyler. Bahçe çok önemli benim için... Özellikle hayvan sevgisi... Mahallenin kedileri, köpekleri çok önemli... Turhan Selçuk bazen evde yapardı karikatürleri, Abdülcanbaz'ı amcasının kızı Emine Hanım bize getirirdi. Babam gazeteye giderken götürsün diye... Erkin Koray kedisinin boynuna kurdele bağlamıştı. Bir baktım camda rengarenk bir kedi, adı Kınalı... Erkin Koray siteden giderken kediye bize bıraktı. Kınalı 22 yaşına kadar bizde yaşadı. Epey bir zaman sonra Erkin Koray geldi, 'Kınalı yaşıyor mu?' dedi. Kınalı, Erkin Koray'ın sesinin duyar duymaz çıktı duvarın üstüne, mır da mır, hatırladı.

Esentepe bizim çocukluğumuz, gençliğimiz, her şeyimiz... Bizim için çok önemli, bizim tarihimiz burası, burada yaşadığımız 25 yıl az bir zaman değil..." (Dilek Hanım araya giriyor; "58'den bu yana, tam 64 yıl ben hiç kopmadım buradan. Evlendim ama annemler buradaydı, her gün geldim. Ben burada en uzun yaşayanlardan biriyim. Birkaç kişi daha var. Esentepe bizim için her zaman güzel, şehrin içinde ama şehirden uzak, kapalı ve bize ait yeri.")

EMEKLİ SUBAY EVLERİ'NDE YAŞAYANLARIN ESENTEPE'Sİ

H. F. Özden: GS'li Milli Futbolcu Metin Kurt Komşumuzdu"

Esentepe üzerine araştırma yaptığımı bilen karşı apartman komşum 'Faik Özden'le konuştun mu?' diye sordu. Konuşmadığımı söyledim. Ertesi gün yanlarına gittim, tanıştık. Mimar Faik Bey de Esentepe'yi kendine özgü bir şekilde anlattı.

"Bir subay çocuğu olarak çocukluğumu Esentepe 'de yaşadım. Muhtemelen, 60 İhtilali'ni yapanlar ordudan emekli ettikleri asker kadrolarının bir kısmını bazı şehirlerde konuşlandırdılar. Ve bu bölgeyi de benzer şekilde emekli olmuş subaylara ayırmışlardı. Babam da onlardan biri olarak buradan krediyle bir ev almış. Ben tek çocukları olarak lise sona kadar hayatımı burada geçirdim. Çocukluk yıllarım Pendik'te geçmişti. Subay evlerine taşındıktan sonra, gençlik ve mimarlık tahsilini burada yaşayarak yaptım. Emekli Subay Evleri'nin inşaatları bittikten sonra kuralar çekilmiş ve insanlar buraya gelmeye başlamış. Buraya gelenler Anadolu'nun her yerinde görevli subay aileleri oldukları için aslında ortak bir arka planları dolu. Fakat hepsinde İstanbul'a göre de oldukça farklı kültür donanımları vardı. Subayların çoğu çok erken yaşta emekli edildikleri için bir kısmı resmi, bazıları da özel ama deneyimli oldukları alanlarda çalışmaya başlamışlar.

Geldiklerinde sitenin yolları yapılmamıştı ve stabilizeydi. Buraya geldiğimiz zaman aşağıda gazetecilerin evleri vardı. Şu anda Migros'un falan bulunduğu yerler dut bahçeleri idi. Aşağıda, tam Nimet Abla Camii'nin karşısında Mola Pastanesi vardı. Buradaki gençler ilk olarak orada sosyalleşmeye başladılar. Komşu veya sokak arkadaşları dışında kız-erkek yeni gençlerle orada tanışmaya başladılar. Gazeteciler ve Subay Evleri gençleri dışında az da olsa Levent'ten gelen gençler de oluyordu. Karşı cins ilişkileri, ilk heyecanlar burada yaşıyordu. Dolayısıyla genç erkekler düzgün giyinmek için daha özenli davranıyordu. Liseden çıkıp üniversiteye gidenler de oralardan edindikleri yaşam deneyimlerini buraya taşıyor ve her şey bir kez daha burada harmanlanıyordu. Sadece kafede oturmazlardı tabi. Çevrede birçok top oynayacak saha vardı. Futbol ve voleybol da oynanırdı. Ünlü futbolcu Metin Kurt ve kardeşleri vardı. Birçok amatör ve profesyonel müzisyen ve müzik grubu vardı."

H. Çamlıca: "İlker Başbuğ Burada Oturuyordu"

Esnaflın gözüyle de Esentepe'ye bakmak nasıl olurdu? Bu nedenle Çamlıca Büfe'ye gidip işletmecisi Hayrettin Çamlıca ile güzel bir havada çaylarımızı içerken dünden bugüne Esentepe'yi konuştuk.

"1986 yılından beri, lise 1'den beri Esentepe'deyim. Subay evlerinde oturuyoruz. Önceleri 79' dan 86'ya kadar Beşiktaş Abbasağa'daydım... Oradan buraya taşındık... Biz de burada bayağı eskilerdeniz yani...

Esentepe Subay Evleri'nde çoğunlukla 60 İhtilali'nden sonra emekli edilmiş subaylar vardı. O zaman hepsi top oynayacak kadar genç ve sağlıklıydılar. Ama şimdi birçoğu 80-90 yaşındalar. Bazı subaylarımızı kaybettik ama şimdi onların çocuklarının bir kısmı burada. Biz buraya gelmeden önce de buradaydılar. Burada komşuluklar ilişkileri her zaman iyiydi. Bina aralarında bahçeleri var. Bahçelerinde çocuklar oynuyor. Burası hoş ve eğitilmiş bir yerdir.

Buraya sonradan gelen dışarıdan birisiyim ama oturduğum apartmanda bir sorun yaşamadım. Diğer binalarda da bir sorun görmedim, duymadım.

Çünkü küçük bir sıkıntı olsa Çevre Koruma Derneği veya muhtar hemen müdahale eder ve sorun çözülür. Hatta belediye başkanımıza dahi ulaşıp sorunlarımızı söyleriz.

Burası 2. Kısım... Ben esnaf olarak hep burada yaşadım o yüzden burayı biliyorum. Doğal olarak diğer kısımla ilgili pek bilgim yok. Çocuklarım burada doğdu ve burada büyüdüler. Burada Şair Nedim İlkokulu'nda okudular. Burada oturanların çocukları hep Beşiktaş bölgesinde okudular. Buradaki Şair Nedim yakın, diğeri Fevzi Çakmak İlkokulu bayağı uzak. Aslında şimdi çoğunluk Fevzi Çakmak okuluna gönderiyor ama bizler nüfustan adres bulup Şair Nedim'e gönderiyoruz. Ben dahil çocuklarım da burada büyüdüler. Eski genelkurmay başkanımız İlker Başbuğ, oğlu, baldızı, ailecek burada oturdu. Eski Deniz Kuvvetleri Komutanı Metin Paşa da burada oturdu. Hiçbir zaman kibir görmedim onlarda. Gayet iyi bir komşuluğumuz oldu.

Aslında Esentepe Mahallesi, gazeteciler ve diğer yerleşimlerle kurulmuş. Subay Evleri daha sonra kurulmuş ve katılmış mahalleye... Yarım asır sonra çok şey değişti ve büyüdü tabi. Kanyon, Özdilek, Metrocity ve onun altı Bacadibi... Burada uzun yıllar kalmayı, ömrümü burada geçirmeyi düşünüyorum. Burası rahat bir yer. Bazen, eşim ve çocuklarla, geniş bir eve çıkalım, diye konuşuyoruz. Çünkü burada iki oda bir salon 100 metre kare evler var. Ama sonra eşim ve çocuklar, bu küçük dairemizde huzurla oturalım. Bir yere gitmeyelim, diyorlar. Bir komşumuz hastalansa mutlaka haberimiz olur ve yardıma gideriz. Subayların birçoğu vefat etti, eşleri yaşlandı ama ona rağmen gençler her şeye yardımcı oluyorlar. Komşuluklar çok iyi burada. Hayatımızdan memnunuz. Eski esnaflardan istendiği gibi, şimdi de gelir çekinmeden isterler. Anılarda kalan bazı şeyler burada hala devam ediyor. Tabi zamanla onlar da değişecek. İnşallah değişmez, diyelim. Çoğunluk kabul etmezse sokaklar ve evler, bahçeler de değişmez. Biz güzel komşuluğumuzu ve paylaşımlarımızı kaybetmek istemiyoruz. O da bizim elimizde, buranın yeşilini kaybetmeyeceğiz, betonlaşmasına izin vermeyeceğiz. Çünkü huzur daha önemli, paran var ama huzur yoksa ne yapayım parayı?"

Mehmet Gökdeniz, Nam-ı Diğer "Panço"

Esentepe'deki söyleşi gezilerim sırasında bana herkes, 'Panço'yla konuştunuz mu?', 'Panço şimdi buradaydı?' deyip beni ona yönlendiriyordu. Ortada "Panço" ismi dolanıp duruyordu. Öğrendim ki Panço, bizim Çetin Gökdeniz'in kardeşiymiş. Tabii Mehmet Gökdeniz, yani Panço'yla da tanıştım. Ona lakabını, ünü Esentepe'yi aşan hikayesini sordum, içtenlikle anlattı.

"Bu lakabı bana gençliğimde bir İngiliz taktı. O zaman uzun kıvrıkcık saçlarım, aşağı doğru sarkık bıyıklarım vardı. Zaten esmerim. Yani epey Latin Amerikalıları andıran bir tipim vardı. O bana 'Panço' dedi sonra herkes öyle seslenmeye başladı. Babam biraz kızdı ama annem bile öyle seslenince o da teslim oldu. Biz 1960'da buraya geldik. Hepimiz çocuktuk o zaman. Sonra burada beraber büyümeye başladık. Büyürken herkes kendine ait bir yol çizdi. Zaman içinde eğitimlerimiz değişti, hayatlarımız değişti. Başlangıçta burada koşullar oldukça ilkel. Çevre yeşillik, ağaçlık, orman gibi bir yerdi. Çingene mahallesi bile vardı. Böyle bir ortamda büyüdük. Sonra hepimiz çeşitli yönere savrulduk.

O zaman için çok renkli bir kişiliğim vardı. Ben zaten insanlarla çabuk samimi olan biriyim. Çok değişik muhitlerde de iş yaptım. Yaptığım işlerden dolayı, her şehirde, hatta ilçelerde, birçok insanla tanışıp iş yaptım. Böylece her tarafta tanındım. Şimdi burada muhtarlığa adaylığımı koysam kazanırım. Burada herkes beni sever, saygı gösterir, sözümü dinler. Nasıl oldu bilmiyorum ama böyle oldu. Ben kendi ismimi aşmışım farkında değilim. Suyu atılan taşın sudaki halkaları gibi büyümüş ismim... Esentepe benim hayatımda çok önemlidir. Çünkü burada büyüdüm buradaki bir ağacın fidanıyım. Esentepe renkleri uyumlu bir mozaik gibidir. İyi insanları barındırdığı için biz de Esentepe'yi seviyoruz. Esentepe diğer mahallelerden farklı, ayrıcalıklı bir yerdir. Burada herkes 8-10 yaşından sonra mahalledeki herkesi tanımaya başlar. Hepimiz bir şemsiyenin altında bir topluluk gibiyiz."

C. B. Dereli: "Fabrikadan Gelen Bisküvi Kokusunu Çok Severdik"

Cavidan B. Dereli de önce Esentepe ile tanışmasını, muhitteki gençlik dönemini, Subay Evleri ile Esentepe'nin geneli ve Şişli arasındaki ilişkiyi anlattı.

"1960 İhtilali olduğunda deniz subayı olan babam Ankara'da Genelkurmay'daydı. Biz ihtilale kadar hep Ankara'da yaşadık. Babam ihtilalde emekli olduğunda daha 38 yaşındaydı. Tek bildiği meslek çok sevdiği askerlikti. Rahmetli annem Ankara'dan gelip bu siteyi ilk gördüğü zaman, ben burada oturmam. Dağ başı gibi bir yer burası, dedi.

Biz Esentepe'ye, 1962'de yılında, ben ilkokul ikinci sınıfta okurken geldik. Okula Yıldız İlkokulu'na başladım. Okul sonra Sabancı İlkokulu oldu. Sitede hep aynı yaşta arkadaşlarımız vardı. Aileler birbirine gidip gelmese bile biz okul arkadaşı olarak gider gelirdik. Bizim için, bilmem kimin kızı-oğlu, derler ama ilişkimize karışmazlardı. Çünkü herkes subay ailesiydi. Ablam benden beş buçuk yaş büyüktü.

Burası için 'Alyans Evleri' deniyor ama bu yanlış bir söylem. Tamam, zamanında subaylar takılar filan verdi ama o Ankara'daydı, burası için değil. O zaman zor durumda olan hükümete yardım için verilmişti o takıları. Maalesef, burası için herkes hala, 'Alyans Evleri' diyor. Taksi şoförü bile, 'Hanımefendi burası alyans evleri değil mi?' diyor. İnsan sinirleniyor, üzülüyor.

Çünkü biz babalarımızın ne emeklerle, bu siteyi yapan inşaat şirketi Timlo'ya, ne yüksek faizlerle ödeme yaptıklarını biliyoruz. Şimdi Point Otel olan yerde o zamanlar Timlo İş Hanı vardı. Babalarımız her ay Emlak Kredi Bankası'nın o binadaki şubesine gidip ödeme yaparlardı.

Biz hem anne hem baba tarafı olarak Karadenizliyiz. Babamın babası emekli albay, annemin babası da kaptan armatördü. Denizci dedem savaş zamanında dört yıl Rusya'da esir kalmış. Aile köklerimiz hala oradaydı. Babam genç yaşta emekli olunca Trabzon'a gidip iş bulmak istedi. Çünkü bu evin taksitlerinin de ödenmesi gerekiyordu. Gittik ve babam orada bir iş de buldu. Ama bizim okullarımız buradaydı ve babam orada kalmak istemedi. Biz iki sene sonra tekrar buraya döndük. Babam buraya Şişli Sigorta Hastanesi'nin idare müdürü olarak geldi. Orası kapanınca bu kez sivil savunma uzmanı olarak çalıştı. 42 yıllık hizmeti oldu ama hiçbir zaman subaylık yapamadı ve felç oldu. Çok yakışıklı bir adamdı.

O zamanlar burada her yer çamurdu. Ben Nişantaşı Kız Lisesi'ne gitmeye başladığım zaman, yanımda poşetle ayakkabı taşırdım. Çünkü orası Nişantaşı, herkes şık ve zarıftı. Benim ayakkabılarım ise çamur içinde olurdu. Dağ başından mı geliyorsunuz? denmesin diye kapıda ayakkabılarımızı değiştirirdik. Babam oradan mezun olmamı çok istedi ama orası bana ağır geldi ve ayrıldım. Ben sonra Levent Lisesi'ne gittim ve oradan mezun oldum. Ablam oradan mezun oldu.

O zamanlar güzel komşuluklar yaşırdık. Akşam gezmeleri için önceden, annem babam size gelecek, diye haber gönderilirdi. Bu gezmelerde güzel muhabbetler olurdu. O dönemin anneleri çok özveriydi. Babalar da öyleydi ama anneler daha özveriliydi. Şimdi düşünüyorum da biz onların yaptığının hiçbirini yapamadık. Gerçi bunlar iyi miydi o da tartışılır. Ama öyle görmüşler öyle yaptılar. Her hafta sonu Anadolu Kavağı'nda askeriyenin hazırladığı plajlara giderdik. O zamanlar dışarıda yiyecek alınabilen yerler yoktu. Ancak Kavak'a gidip balık olabilirdi. İmkanlarımız da sınırlıydı. Anneler çalışmıyor, babanın maaşıyla zar zor çocuk okutuluyordu. O yüzden anneler evde yiyecek hazırlardı.

Ahbab aileler, onların da arkadaşları, güruh halinde vapura doluşur, ayaklarımızı aŗaŗı sallandırılır, keyifli sohbetler yaparak yola çıkardık.

Güzel flörtler olurdu. Evlenip gidenler oldu tabi. Çok azı burada kaldı. Ben de bir yere gitmedim.       eşimin iŗ yeri Suadiye'deydi. Benim  alıŗmaya baŗladıŗım banka ise buradaydı. Bizim dönemimizde Anadolu hizmeti şartı vardı, yoksa terfi alamazdık. Eŗim baŗka bir tarafa gitseydi bu sefer ben iŗi bırakmak zorunda kalacaktım. O yüzden yerimizden kıpırdamadık. Burada güzel dostluklar da vardı. Mesela Nuri Kurtcebe, bizim karŗı apartmanda oturuyordu. Evlenip gidenlerden boŗanıp geri gelenler de oldu ben zaten evliyken buradan bir yere gitmemiŗtim ayrılınca da benim için deŗiŗen bir şey olmadı. Çok sevdiŗim iki yakın arkadaŗımla Maslak'taki Atlı Spor Kulübü'nde konkurlara giderdik. Ama onlar da Antalya'ya yerleŗti.

Genel olarak Emekli Subay Evleri ve Gazeteci Evleri hep Esentepe Mahallesi olarak adlandırılıyor ama Subay Evleri, aslında bu mahalle resmi olarak kurulduktan kısa bir süre sonra mahalleye katılıyor. Zamanında Subay Evleri sitesinde 500 kadar hane vardı. 1. Kısım subay evleri Profilo'ya giderken saŗdaki yerd . Büyükdere Caddesi yolu yapılınc  ikiye ayrıldı. Eskiden yol olmayınca aradan yürürdük. O zamanlar orası dutluktu ve patika yoldan geçerdik. İlk yıllarda burada toplu taŗımacılık yoktu... En yakın durak řiŗli Garajı'nın (ŗimdi Cevahir AVM) orada inilir, buraya yürünerek gelinirdi. Buraya gelen sadece iki belediye otobüsü vardı. 56 No'lu otobüs Esentepe-Caŗaloŗlu arasında  alıŗırdı. Ben 52 ile Niŗantaŗı'na giderdim. Ayrıca 69A ve 58 vardı. B1, B2 Trolleyb sleri de Bebek tarafına giderdi. Mahalle içinde Arı Bisküvi Fabrikası, Grundig, Puro-Fay, Baylan  ikolata fabrikası vardı. Arı Bisküvi'nin oradan geçerken fabrikadan gelen bisküvi kokusunu çok severdik. O dönem biz hep sokaklardaydık. Yakar top oynardık, saklambaç oynardık. Yazlık sinemaya gitmek için birbirimize seslenirdik. Yazlık sinema Nimet Abla Camii'nden yukarı çıkılan Kasap Sokaŗı'nın oradaydı. Ama o zaman orası dutluktu.

Dutluğun içinden yürüyüp giderdik. Aileler de geliyordu. Gençler bir tarafta anne babalar bir tarafta olurdu. Gördüğümüz filme yeniden gider, gır gır şamata yapar, eğlenirdik. Film bitince birbirimize minder atardık. Yerler halı gibi çekirdek kabuğu olurdu. Kapalı sinema için Levent'e, Harbiye As, Beyoğlu Emek ve Yeni Melek Sineması'na giderdik.

Bizim sitemizin içinde oturma bankları vardı. O banklarda sabaha kadar sohbetler, muhabbetler, müzikler, her şey yapıldı.

Arkadaşlar arasında asla art niyet yoktu. Hiç bilmiyoruz, hiç yaşamadık. Çocuklar, gençler gibi aileler de böyleydi. İnsanların kapıları birbirilerine açıktı. Arkadaşlarımın kapısı bana sürekli açıktı. Babası süvari olmuş Tefik Amca ve rahmetli eşi, çoluk çocuk gençlik dönemimiz de evlerimize girer çıkardık. Kimse, 'Ne yapıyorsunuz çocuklar?' demezdi. Bizimkiler, kız tarafı olarak çok da rahat değildi. Benim babam çok modern görüşlü bir insandı ama gene de bir sınırı vardı.

Müzik grupları vardı... Ertan Özel'in 'Sefiller' adlı bir müzik grubu vardı. Ben o dönem daha Ertan'ı tanımıyordum. Ertan ile Berrin aynı mahallenin çocuğuydular. Daha sonra evlendiler. Aileler hep birbirlerine gidip gelirlerdi. Biz gençler görüşür, evlerde partiler verir, birlikte eğlenirdik. Doğum günü partileri de olurdu. Partilere önce yakın arkadaşlarımızı çağırırdık ama sonra çevre iyice genişledi.

Bizim gençlik dönemimizde 'Sardunya Bar' vardı burada. Ben o zaman evliydim gerçi. Her hafta sonu oraya giderdik. Çok güzel bir bardı Sardunya. Şimdi 'Bosphorus' oldu. Buradaki biraları kendileri üretiyorlar. Şimdi oraya da gitmek istiyorum ama kısmet olmadı.

Subay Evleri mütevazı ama eğitimli bir kesimin oturduğu nezih bir yerdi. Anne ve babalarımız bize çok iyi eğitimler verdi Öğretmenlerimiz çok iyiydi. Mesela benim Levent Lisesi'nde öğretmenlerimden biri Şükriye Tütengil'di. *Cumhuriyet* gazetesinin yazarı Rauf Mutluay da öğretmenlerimizdendi. Onlardan çok güzel şeyler öğrendik.

Keşke herkes gençliğini, bizim gençliğimizdeki gibi yaşayabilse, derim. Bunu Nuri Kurtcebe de bir röportajında aynen söylüyor. Kendisi babasından dolayı çok yer gezip görmüş ama ben hiçbir yerde, böyle bir gençlik, öyle bir yaşam, öyle bir güzellik yaşamadım, diyor. Mahallemiz kültür seviyesi birbirine yakın, mütevazı, hiçbir ayrımcılığın olmadığı, kimsenin kimseyi ayırtmadığı bir yerdi. Herkes pişirdiği özel bir yemeği komşusuyla paylaşırdı. Birine bir şey olsa, arabası olan hemen onu hastaneye yetiştirirdi. Birinin çocuğuna bir şey olsa herkes ilgilenir, herkes birbirine güvenirdi. Paran olmaz, esnaf, sonra verirsin, der. Kuruyemişçimiz Hasan ve Kamil var, manavımız var. Migros bile esnaf gibidir burada... Ama son zamanlarda oturanlar bozulmaya başlayınca, benim de gidesim var artık...”

Cavidan Hanım’a Subay Evleri’nde olması nedeniyle törenlerin, resmi bayramların orada nasıl cereyan ettiğini; muhitin esnaflarını da sordum.

“Heybeliada’da denizcilerin diploma törenlerine giderdim. Denizci olan amcam oradaki askeri lisede İngilizce öğretmeniydi. Amcam babamdan küçüktü. Ondan dolayı da biz giderdik. Tören çok güzel olurdu. Stadyumlarda 19 Mayıs Bayramı kutlanırdı. Şortlu özel kıyafetlerle ne güzel gösteriler olurdu. Özel fener alayları mutlaka olurdu, çünkü hepsi subaydı.

70’li yıllarda orduya din kisvesi girmişti. Benim dedem son dönem istifa etti. Orta parmağı olmayan bir istiklal gazisiydi. Yaşadıklarını bize anlatırdı. Mermi gelmiş parmağını koparmış. Bizler bir şey yapmadık, Cumhuriyet bize tepside sunuldu, diyenlere çok sinirlenirdi. Kıdem alması için kalmasını isteyenlere rağmen, hayır ben artık bu orduya hizmet vermem, dedi ve ayrıldı. Vefatı da o yıllarda oldu.

Kemal Bakkal’a birinci kattan merdivenle çıkılırdı. Kemal Bakkal, normal apartman blokunun ilk katında bir daire kiraladı ve orayı bakkal yaptı. Tam bir mahalle bakkalıydı. Özel yiyecekleri vardı.

Peyniri süperdi. Karısı ve iki çocuğu vardı. Bakkalı karısıyla senelerce birlikte işlettiler. Kemal Bakkal'dan önce de arka sokakta daha geleneksel bir bakkal varmış. Eczacıımız Meral Hanım, Evren Sitesi'nin altında bir eczane açmıştı. Ama sonra taşındı. Ünlü oyuncularımız Erdal Özyağcılar ve eşi Güzin Hanım da burada oturuyordu, sonra taşındılar. Erdal Özyağcılar'ın baldızı ve kız kardeşi de yanlarındaydı. Gül Pastanesi ve ona yakın Temiz Arı Büfe vardı. Sahibi şahane, iyi bir insandı. Çok iyi kazandı ama sonra buradan gitti. Karşıda bir börekçi vardı. O da sonra Çamlıca'nın karşısında Osmanlı yemekleri yapan bir lokanta açtı. Güzel bir şarküterimiz vardı pasaj içinde ama sonra o da kapandı. Arka tarafta Haylayf vardı. Sonra o da devredildi.

Çiçekçimizin karşısında Ergun Bey'in pastanesi, Ergun Pastanesi vardı. Biz gençler orayı keşfettikten sonra hep orada oturmaya başladık. Okul çıkışı orası herkesin hep bir ağızdan konuştuğu okul kantini gibiydi. Biz orada öğrenci harçlığımızla saatlerce oturuyorduk. Ama bir buçuk-iki yıl sonra, bizim kalabalığı gören daha varlıklı müşteriler de gelmeye başladı. Daha sonra gelenler masaları önceden veya akşam için rezerve etmeye başladılar. Ergun Bey de kendince haklıydı belki ama orayı ilk kalkındıran da bizdik. Ergun beyin tavrı, rezerve masalar bizi oradan soğuttu. Sitede bazı işleri becerebilecek arkadaşlarımız da vardı.

Bu arkadaşlar şuradaki küçük Shell benzin istasyonu ve banka arasına şahane bir kafeterya yaptırdılar. Nasıl yapıp ettiklerini bilmiyoruz ama yıllarca o derme çatma kafede, gürültü ve şamata içinde buluştuk ve vakit geçirdik. Bu sefer Ergun Bey bize, gelsinler, diye haber göndermeye başladı. Ama çok geçti artık. Lise bitmiş ve biz büyümüştük. O zamanlar bir flörtüm vardı. Nişanlandık. Ergun Bey'in oraya gidiyorduk, çünkü daha şıktı. Bizim yer kağıt ve oyunlar filan oynanan oldukça salaş bir yerdi. Biz oranın tadını 69-70-71 yıllarında çıkardık. Sonra kapandı. Ben de bankada çalışmaya başladım zaten."

Bora Ayanoğlu: “Yazları Balkonda Canlı Müzik Yapardık”

Besteci-söz yazarı, aynı zamanda aktör Boya Ayanoğlu’nun bir zamanlar Esentepe’de yaşadığını öğrenmiştim. Aradım, Esentepe için bir şeyler de söylemek istiyordu. Hatırladıklarını yazarak iletti.

“60’lı yıllarda Esentepe subay evlerine ailecek taşındık ve 1965’e kadar oturduk. Sonra ayrıldık. O yıllarda, Esentepe gözlerden uzak, ulaşımı da biraz zor bir semtti. Ana caddeye bakan bir dairede oturduk. Kaloriferli diye taşınmıştık. Bütün film stüdyoları o civarda olduğu için, tercih edilmişti. Nimet Abla Camii henüz yoktu, orası futbol sahasıydı, yanında Arı Bisküvi Fabrikası vardı. Yaz akşamları imalat yapar ve harika aromatik kokular çıkardı bacalarından.

Zincirlikuyu tarafında, PX Amerikan vatandaşlarına satış yapan bir mağaza vardı. Boğaza giden yoldan fazla araba geçmezdi, caddede futbol oynardık. Ergenlik döneminde olan mahalle gençleri, birbirine çok arkadaştı hatırladığım kadar. Aileler kızlarını bize emanet eder, birlikte Gayrettepe yazlık sinemasına vs. giderdik. Evlerde doğum günü kutlamalarına katılırdık.

Ben ve Tulga Feran birlikte bizim balkonda, yazları canlı müzik yapardık. Kimse şikayet etmezdi. Ben biraz palazlanınca, orkestra kurup, Gayrettepe yazlık sinemasında ve Levent yazlık sinemasında yaz akşamları film öncesi, o dönemin şarkılarını söyleyip, para kazanmaya da başladım. Esentepe ve Gayrettepe'den çok farklı dallardan sanatçı çıkmıştır. Müziğe ilk adımı attığım huzurlu bir semt olarak, bende yeri vardır.

Emekli Subay Evleri, Gazeteciler Sitesi ve Gayrettepe'de oturan, ilk anda hatırladığım ünlüler var; Hale Alanson (Operacı, Soprano. Mazhar Alanson'un eski rahmetli eşi), Oğuz Durukan (Kontrbas ve jazz sanatçısı), Halit Kıvanç, Ömür Göksel, Uğur Dikmen (Besteci, aranjör, piyanist) Tulga Feran (Müzisyen), Levent ve Aydan Adan (Şehir Tiyatrosu çocuk bölümü sanatçılarından)”

G. Aktan: "Hamidiye Suyu'nu İçenler Başka Yere Gidemez"

Mahallede yıllardır tanıdığım Vedat Okay ile ayaküstü Esentepe hakkında konuşuyorduk. Dediğine göre, bir grup Esentepe'li "eski tüfek" her yıl en az bir kez "Büyük Buluşma" adıyla bir araya geliyordu. Bu buluşmayı da emekli iş insanı Gökhan Aktan organize ediyormuş. Gökhan Bey emekli bir iş insanı olarak Esentepe'yi farklı açılardan anlattı.

"Ben emekli bir iş adamıyım... Şimdi sosyal faaliyetlerde bulunuyorum, dernek yönetimindeyim. Subay Evleri 1962 Haziran ayında yerleşime açılan bir yer. Ailelerimizin hepsi eğitilmiş, birbirlerine son derece bağlı, nezih insanlardı. Burası ilk kurulduğunda İstanbul'un belki de Türkiye'nin en kıymetli ve özel yeri idi. Geldiğimizde E-5 yolu tamamen dutluktu. Otobüs sadece Mecidiyeköy'e kadar gelirdi. Gazeteciler evleri bizden önce kurulmuştu. Subay Evleri sitesinde Yuva Apartmanı da bizden önce kurulmuştu. Manolya ve Bulvar pastanesi yani bulunduğumuz yer, köşe Akbank'a kadar da müstakil evler vardı. Daha sonra Subay Evleri yapıldı. E-5 yolunun Boğaz Köprüsü'ne bağlanması için ve oradaki ağaçların kesilmesiyle birlikte, Büyükdere Caddesi ve burası arasında bir kopukluk oluştu. Aşağısı yani Astoria'nın karşısı birinci kısım olarak kaldı, Dedeman Otel'i'nden Point Otele kadar olan yer de ikinci kısım olarak kaldı. Birinci kısımda 24 ve 31 blok arasından çevre yolu geçince orası boşta kaldı. Orada bizim futbol sahalarımız ve yazlık sinemalar vardı. Eskiden burada bazı sokaklar toprak, bazıları da Arnavut kaldırımıydı.

O zamanlar için buranın insanları son derece modern giyinip kuşanır ve temiz Türkçe konuşurdu. Birçok ünlü sporcu ve müzisyen buradan yetişti. Metin Kurt, abisi Rıfat Kurt, İsmail Kurt zaten buranın çocuklarıydı. Bunun dışında gençlerden futbolcu Vefalı Ömer, caz sanatçısı Kerem Görsev karikatürist Nuri Kurtcebe ilk aklıma gelenler...

1962 yılında hepimiz tapularımızı alıp buraya gelmişiz. 828 tane daire için yüzlerce binlerce insan... Bir yanda modern bir site diğer yan ağaçlık, dutluk tamamen yeşillik... İlk tapularımız Beşiktaş- Ortaköy'den Şişli-Mecidiyeköy Mahallesi'ne, daha sonra da tamamen Şişli-Esentepe'ye geçiyor.

İki senedir Esentepeliler Günü yapıyoruz. Güne yurt dışında olanlar, bizden büyükler, herkes geliyor. Gazeteci Evleri, Subay Evleri, Bacadibi'nden ve kendini Esentepli hisseden herkes...

Her subay evleri blokunun kendine ait yöneticisi var ama birbirimizle yardımlaşır, ortak işler yaparız.

Çoğumuz ordu mensubu olarak, yakın bir ekonomik gelir seviyesi ve ortak bir kültürün insanlarıydık. Anne, baba ve çocuklar olarak güzelce giyinir, kokular sürer, hep birlikte yazlık sinemaya giderdik. Erkeklerimiz ve kadınlarımız ayrı ayrı ama topluca da eğlenir veya spor yapardı. Susayan hatta acıkan bir kapıyı çalıp su isteyebilir hatta yemek yiyebilirdi. Yolda yersiniz diye ekmek arası da yapıp verirdi. Maddi manevi birbirimizden bir şey saklanmazdık. Herkes herkesin ne olduğunu, yaşantısını, çocuklarını, acısını tatlısını bilirdi. Aynı nesil olarak çocuklarımızdan hiç gizli saklımız yoktu. Türkiye neresine gidersek gidelim birbirimizi arar, bulur ve orada yabancılık çekmeyiz. Şimdiki Manna Otel'in olduğu yerde Bulgaristan Konsolosluğu vardı. Buradaki herkes Bulgar konsolosluğundan üzerinden Almanya'ya giderdi. Almanya'ya gitmek bizim için Taksim'e gitmekten daha kolaydı. Biz pek tevessül etmezdik ama ekmek parası kazanmak için gitmek isteyen garibanlara da yardımcı olurduk.

O zaman burada bir kahvehane kültürümüz de vardı. Ama bu kültür şimdiki 'kafe' kültürü gibiydi. Yedi nesil bir arada hep oradaydık. Bir ara, aklınıza gelip sayabileceğiniz Türkiye'nin en büyük kabadayıları da buraya takıldı. Bu kabadayılardan hepsi bir köşede kafaları önde oturur, en ufak bir yanlışlık yapmadan etrafı izlerdi. Onlar buraya daha çok göz ucuyla da olsa eğitim almak, adap öğrenmek, belki de toplumsal bir seviye yükselmek için geliyorlardı. Burada hiçbir zaman yanlış bir harekette bulunmadılar. Hala gelip geçenler ceketlerini ilikleyip geçiyorsa onlar da burada yetiştikleri içindir.

Genç erkeklerimiz hareketli, kızlarımız güzeldi. Gençler kızlarımızın peşine takılan veya dışarıdan gelenlere karşı kendilerince kabadayıydı. Kızlarımız onlardan yardım isteyince veya kazayla bir hırsız mahalleye gelirse gerekli müdahale yapılırdı. Az öz anlatmak gerekirse Esentepe ve Esentepepeliler birer efsanedir. Gerçek Esentepe'liler Hamidiye Suyu içmiş ve Esentepe'nin terbiyesini almıştır. 'Hamidiye Suyu'nu içenler bir yere gidemez' denir.

Esentepepeliler dayanışmacıdır. Mesela askeri veya sivil kamplara giderdik. Gitmek için yeterli paramız yoksa ailemiz bizi birkaç günlüğüne serbest bırakırdı. Biz de gider gazete satar ya da eski eşya toplar satar, para kazanır, kampa gidip tatil yapardık.

Esentepe sahil semtlerine göre kışın kar tutan bir yerdir. Bazı kışlar kar diz boyu olunca, meyilli yerlerde kayak yapardık. Gazetecilerle arkadaşlığımız da çok iyiydi. Aralarında benim birkaç dostum vardı. Mola Pastanesi'ne hep birlikte giderdik. Bu mekanlar bir kültür ekolüydü. Birçok Yeşilçam filmi Mola Kafe'de çekilirdi. Kafeye gelenlerin çoğu bir şekilde o filmlerde oynadı veya gözüktü."

Berrin Özel: "Tahta Sandalyeli Yazlık Sinemalara Giderdik"

Burası bu zamanda hala ağaçlar içinde, eski komşuluk ilişkisinin devam ettiği bir yer. Berrin Özel, Ertan Özel ve Cavidan Hanım bana böyle bir yerde randevu vermişti.

Çay ve kurabiye eşliğinde Esentepe ile ilgili uzun bir sohbet ettik. Özel çifti sorularımı dikkate alıp Esentepe ve Subay Evleri anılarını bana yazarak ilettiler. Ertan Bey ağırlıklı Esentepe, Berrin Hanım ise Subay Evleri'ni anlattığı için her iki sohbeti ayrı ayrı değerlendirdim. Önce Berrin Özel... 'Alyans Evleri' şehir efsanesini, kurulan dernekleri, eskilerden bugüne muhitini anlattı.

“NATO, 1960’lı yıllara doğru, pek çok subayımızı eğitimden geçirmiş, kendi menfaatleri için elverişli hale getirmişti. Artık ihtilal için bir bahane gerekiyordu. Bahane, ordunuzda subay fazlalığı var azaltın, direktifiydi. Bunun için babalarımıza, ‘Emekli olmak isteyen dilekçe versin, yoksa biz komisyonlar kurup seçtiklerimizi emekli edeceğiz’ bildirisi geldi. Böylece babalarımızın bazıları dilekçe vererek, bazıları sözde komisyon kararıyla emekli edildiler. Bu komisyonda görev almış olan NATO subayı pilot albay akrabama yıllar sonra, ‘Zorunlu emeklilikte kriterleriniz neydi?’ diye sorduğumda, ‘Elimize listeler verilmişti,’ itirafında bulunmuştu.

O yıllarda devlet hazinesi tamtakır iflas halindeydi. Hükümet yurt genelinde, başta ordu mensupları olmak üzere, mali seferberlik ilan etti. Ve parmaklardaki alyans yüzükler, kollardaki bilezikler devletin hazine açığının kapatılması için bağışlanıyor. Bu arada Emlak Kredi Bankası büyük şehirlerde kredili toplu konut inşaatlarına yeni başlamış. Bankanın iş yapması da lazım... Emekli subaylara kredi ile daire sahibi olma teklifi geldi. İyi ve kültürlü birer asker olma dışında piyasa, kredi, bankacılık bilgileri olmayan babalarımız, imkanları ölçüsünde, istenilen peşinatları ödeyip, kredi anlaşmalarını, taksit senetlerini, ipotek sözleşmelerini imzalayıp, Esentepe’de daire sahibi olma serüvenine başladılar. Aydan aya taksit ve faizlerini ödemeye başladılar. Taksitleri geciktirenler ikinci faizleriyle, çocuklarına da iyi eğitimler vermeye çalışarak, her şeyi zorlukla ama sonuna kadar ödediler. Acı olan, bütün bunlar yaşanırken, bazı partililer ve gazeteciler, dairelerimizin kapılarını çalıp, sormadan veya en azından bankadan araştırma gereği duymadan, yalan yanlış haberler yaptılar. Aynı kültür ve eğitimden gelen aileler bir araya geldiği için, birlik beraberlik ruhuyla, komşuluk değerleriyle, çok güzel yıllar geçirdik ve geçirmekteyiz. Etkinlikleri şu başlıklarda toplayabilirim:

-Ev gezmeleri; Annelerimizin kabul günleri veya ailecek yapılan ziyaretler. Biz çocukların gidilecek eve, müsaitseniz annemler size gelecek, mesajlarıyla akşam oturmalarına gidilirdi. Bizler yaş alıp büyüklerimizi son uykularına yatırınca bu buluşmaları yapardık. Bunu şimdi kış aylarında evlerde, yaz aylarında bahçede devam ettiriyoruz.

-Evlerde annelerimizin sofraya donatısıyla müzikli, danslı doğum günü partileri olurdu.
-Arkadaşlarımızın kurduğu Sefiller Orkestrası'nı dinlemeye giderdik.
-Levent, Etiler tepelerine gurup halinde yaptığımız bisiklet gezilerimiz.
-Voleybol, futbol turnuvalarımız vardı.
-Milli bayramlarda meşaleli gece yürüyüşlerimiz olurdu.
-Minderlerimizi alıp yaz geceleri, tahta sandalyeli yazlık sinemalara gider, film seyrederdik.
-Gençler geceleri toplanıp, ellerimize de su bidonlarıyla Hamidiye Çeşmesi'ne su doldurmaya giderdik. Ancak bazen sular eve ulaşmadan bitiyordu, çünkü yolda su savaşları yapıyorduk!..
Sitemizde ilk kurulan dernek, baba ve annelerimizin kurduğu Güzelleştirme Derneği'ydi. Bütün Esentepe'ye nefes olan, altında buluşup yaz günleri serinlediğimiz, devasa ağaçlarımızı onlara borçluyuz. İkinci derneğimizin adı Esentepe Çevre Koruma ve Kültür Derneği idi. Bu derneğimizi yerleşim içinde imar kanununa aykırı yapılaşmayla mücadele amaçlı kurduk ve hukuk mücadelesiyle yapılaşmayı engelledik. Şimdi orası bütün mahallelinin hatta çevre çalışanların faydalandığı bir spor alanı... Babalarımızdan sonra ilave yeşillendirmelere de devam ettik. Unutmadan, Yıldız Posta Caddesi'nin orta refüj ağaçlandırması da bizlerin eseridir.

Bayrak yarışı gibi dernek başkanlıkları yaparak pek çok yararlı çalışma yaptık. Semt çocuklarımıza dersler verdik. Örneğin dış hekimi komşumuzdan dış temizliği ve sağlığı gibi... Ancak dernekler kanununun değişmesi, makbuzlarda onay ve kayıt şartının, resmi mali denetimin kalkmasıyla idealler, amaçlar değişmeye başladı.

Sitemizdeki gençlerin hepsi yüksek öğrenim yaptılar, mesleklerinde başarılı oldular. Gençliğimiz mutlu, neşeli grup arkadaşlığı anlayışıyla, kardeş gibi geçti. Mesleğimizi elimize alınca aramızdaki arkadaşlıkları aşka dönüşenler de oldu, evlenip mutlu oldular.

Dijitalleşme ve bireysellik sosyal yaşamı değişikliğe uğratsa bile, bizim bloklarda komşuluk ve dayanışma ne mutlu ki devam ediyor. Örneğin kiracı olarak pek çok genç çalışan geliyor ve bizlerle hemen kaynaşıyorlar. Örneğin, geçen bir dairemizde genç komşumuz pandemi döneminde hep kapımızı çaldı ve alışveriş vb. ihtiyacımızı sordu. Demek ki sitenin dayanışma ruhu hala devam ediyor.”

H. Gürbüz: “Amerikan Karakolu Bizden Çok Çekmiştir!”

Esentepe'linin geleneksel “Büyük Buluşma”sını herkes gibi ben de dört gözle bekliyordum. Günler önceden bana, ‘Mutlaka gelin çok kalabalık olacağız, Yalova’dan gelen arkadaşımızla mutlaka tanışmalısınız,’ dediler. Buluşma mekanına erken gittim. Bu büyük organizasyonu gerçekleştiren Gökhan Aktan beni gazeteci, deniz kültürü araştırmacısı B.Hulusi Gürbüz’le tanıştırdı. Kısa süre sonra Hulusi Bey ile keyifli Esentepe sohbetine başladık. Esentepe ile nasıl tanıştığını, oradaki renkli karakterleri anlattı.

“1964 yılında Esentepe’ye Yasan Apartmanı’na taşındık. O zaman daha çocuktuk. Yaşımız büyüdüğüce oyun menzilimizi de büyüttük. Evin önünden ayrılıp birinci kısımda üçüncü bloğun önüne kadar gider olduk. Orada rahmetli Sadık Parmaksız’ların oturduğu binanın önündeki yokuşta, rulmanlarla yaptığımız dört tekerlekli arabalarla, yokuş aşağı kayardık. Yolun karşısında Tatko vardı. Bugün onun yerinde Astoria var. Büyükdere Caddesi bomboş olduğu için Tatko’nun önünden karşıya geçerdik. O yokuşta sürekli buluştuğumuz 7-8 tane arkadaşla hep beraber büyüdük ve haşarlıklar yaptık. Mesela Zincirlikuyu’da Amerikan Karakolu vardı. Oraya gider, ‘Yankee go home’ diye bağırırdık. O karakol bizden çok çekmiştir.

Hepimizin genelde toplandığı Kasap Sokak girişinde yazlık Meltem Sineması vardı. Bütün mahalle akşamları çoğunlukla orada toplanırdık. Sinemanın perdesi bizim evden de çok rahat gözüktü. Ama arkadaşlarımla beraber olmak için akşamları sinemaya gittiğim çok oldu. Bugün Maya binasının olduğu yerde Arı Bisküvi Fabrikası vardı. Fabrikanın duvar çevrili bahçesinin girişinde iki tane bank vardı. Bizim haşarı tayfa orada buluşurdu.

O dönemin en fırlamaları Bilge ve Mete'ydi. Esentepe'nin en terbiyeli adamlarından biri de Hasan Negiş'ti. O hiçbir zaman terbiyesini bozmaz, bize uymazdı. Arı Bisküvi Fabrikası de bizden çok çekmiştir.

Daha sonra bir ve ikinci kısmın içinden otoban geçti. Eskiden o arsada epeyce hangi şantiyenin olduğunu bilmediğimiz çelik borular yığılıydı. O zaman bayram bombaları pahalı olduğu için, biz de kendi bombamızı kendimiz yapar, o boruların içinde maytap patlattırdık ve büyük ses çıkardı.

Yaşlılar bilir. Burada eskiden Şahap'ın kafesinin yanında, kapısında hep vize kuyruğu olan Bulgar konsolosluğu vardı. Şahap'ın kafesinin solunda normal bir kahve vardı. Bu iki mekan arasında da bir kapı vardı. İnsanlar ellerinde bardakla bir taraftan diğerine geçerdi. O yüzden her iki mekanın adamları diğer mekana geçip kendi boşlarını toplardı. Bıkılmışlardı bizden... Önceden Şahap'ın orası da klasik kahveydi faslında. Fakat bizim baskımız üzerine orası kafe oldu. Dedik ki 'Burayı kafe yaparsan mahalledeki kızlar da gelebilir'. Ancak kızlar hiçbir zaman gelmedi. Esentepe'nin en popüler insanlarından biri Çetin Gökdeniz'in kardeşi Panço'ydu (Mehmet Gökdeniz). Panço'nun rahmetli babası Secaaddin Bey amca'yı da hiç unutmuyorum. Secaaddin Bey amca bir gün eşine, 'Bundan sonra kim Mehmet'e bir daha Panço derse onu mahvedeceğim!' diyor. Öyle diyor ama beş dakika sonra eşi oğluna, 'Pançooo!..' diye sesleniyor! Esentepe'deki tanışıklığımızdan dolayı birçok yerde ilginç, komik şeyler de yaşıyordu. Panço'ların binasında oturan Cihan, Kara Harp Okulu'na girerek subay oldu. Sonra ben ve arkadaşımız ressam Ertuğrul Türkben, Ankara Mamak Muharebe Okulu'na gittik. Ertuğrul Türkben acemi birliğinde onbaşıydı. Bir gün ben uyurken ısrarla 'kalk' diye gece yarısı beni uyandırdı. 'N'oldu?', diye sorunca, 'Cihan bizim bölüğe komutan oldu,' dedi. Bu bizim için hem iyi hem kötü bir haberdı. İşin kötü tarafı şuydu. Cihan bizim çocukluk arkadaşımızdı. Şüphesiz bize çok sıcak davranacaktı ama bu kez de herkes bize gıcık kapacaktı. Nitekim öyle de oldu. Neyse ki bir süre sonra Cihan başka bir yere tayin oldu da rahatladık."

H. Negiş: “Burada Kazların ve Tavşanların Dolaştığını Hatırlıyorum”

Emekli Tekfen ve Yeni Karamürsel Mağazaları Pazarlama ve Ürün Müdürü Hasan Negiş anlatıyor...

“1953 doğumluyum. Biz Subay Evleri yapılmadan evvel de buradaki Yuva apartmanlarında yaşıyorduk. Burada önce ilk üç Yuva Apartmanı, daha sonra da diğer üç apartman yapılmıştı. İlk ikisi 60 ihtilalinden önce diğerleri sonra yapıldı. Biliyorsunuz Subay Evleri 1960 İhtilali’nden emekliye ayrılan subaylar tarafından Emlak Bankası kredisiyle yapıldı. Bu evlere Alyans Evleri derler ama bu çok yanlış. Çünkü bu insanlar bu evlerin ücretini son kuruşuna kadar ödemişlerdir. Onlar sonra bizim yol göstericilerimiz, kardeşlerimiz, arkadaşlarımız oldu. Ben 1.Yuva’da oturuyordum. Burada subay evlerinin yapılışını, yolların asfalt oluşunu, çukurların kazılıp içine bisikletle düştüğümüz zamanları çok iyi hatırlıyorum. Güzel günlerdi.

Artık yaşlandık ama çok da şey öğrendik. Esentepe Efsaneler Grubu adında geleceğe bakan bir grubumuz da var. Her birimizin ayrı fikirleri grubumuza renk katıyor. Farklı semtlerde yaşayanlarımız da var ama sosyal medya üzerinden iletişim halindeyiz. Esentepe’de dört kuşak bir arada büyümüştür. Herkes birbirini tanır ve severdi. Bu hala da devam ediyor. E-5 çevre yolu ve Boğaz Köprüsü’nün olmadığı, çevrenin dut ormanı olduğu o zamanları hatırlıyorum. Ağaçların üstünde önce öğle yemeklerimizi sonra dut yerdik. Evet o zamanlar çevrede yoksulluk vardı ama mutluydu herkes... Geceleri sabahlara kadar sokaklarda oynardık. Buradaki evlerin ve ağaçların bizden sonra da burada çok isterim. Çünkü ben bu ağaçların, manolyaların ve çam ağaçlarının dikildiği zamanı hatırlıyorum. Bu yolun olmadığı zaman burada kazların ve tavşanların dolaştığını da hatırlıyorum. Meşhur 1963 kışını hatırlarım. Kar bizim boyumuzu geçmişti. Fırınlar çalışmamış Mecidiyeköy’den ekmek yardımı yapılmıştı.”

F. Negiş: "Metin Abi Beni Kucaklayıp Hastaneye Götürmüş"

"Emekli öğretmenim. Burada, Yuva Apartmanı'nda doğdum. Büyürken yaşadığım ve unutulması mümkün olmayan anılarımı yaşadığım bir semt burası. Ünlü futbolcu Metin Kurt abi Esentepe'nin en önemli değerlerinden biriydi. Villa Caddesi üstündeki minik parka 'Metin Kurt Parkı' adı verilsin istedim hala olamadı maalesef. Ben küçükken evde başım yarılmış, annem panik halinde yalınayak dışarı fırlamış. Ben bayağı küçüktüm. Metin Abi beni kucaklayıp bir arabaya atmış ve hastaneye götürmüş. Yıllar sonra onun emeğe değer veren, onurlu, örnek ve devrimci bir futbolcu olduğunu, sporcuların örgütlenmesi için sendika bile kurduğunu öğrendim. Esentepe benim çocukluğum sevgi, saygı, arkadaşlık duygusu... Doğal olduğunuz, çat kapı bir alttaki komşuya indiğimiz, caddelerinde paten kaydığımız bir semt, bir yaşam biçimi... Kıymetini biraz sonra anladık aslında... O zaman belki de normal geliyordu. Nasıl olsa böyle bir semtte oturuyorduk. Sonra oranın gerçekten çok güzel bir yer olduğunu, orada çok güzel insanların bir arada olduğunu anladık."

"Koca Şair" Tamer Saygun

"Emekli makine teknikeriyim. "Bana 'Koca şair' de derler. Biz hepimiz hemen hemen aynı devrenin çocuklarıyız. 60 İhtilalinden sonra babalarımız aynı dönemde emekli oldular ve buraya geldiler. Çoğumuz birbirimizle burada tanıştık. Ve tanışıklık artık 60 senedir süren bir dostluk, arkadaşlık ve kardeşlik... Artık bölünmez bir aile gibiyiz. En iyisi Esentepe'yi bir şiirimle anlatayım":

Unutulan Aşk

*Esentepe'de bulmuştum ilk aşkı,
Orada fısıldamıştım ona,
Seni seviyorum diye.
Oysa ne kadar zorlasam da,
Şimdi hatırlamıyorum,
Gözlerinin rengini,
Nereni beğendiğimi.
Evlenmişindir herhalde,
Çocuğunda olmuştur.
Hatırlayamadığıma göre seni,
Neden şiirime konuk oluyorsun.*

S. Secerli: "Esentepe İlişkilerdeki Güzellik, Sıkı Fıkı Dostluklar, Yardımlaşma..."

Yıllardır sokakta yürürken selamlaştığım, pastanede yan masadan sohbet ettiğim, güler yüzüyle hiç yalnız kalmayan emekli edebiyat öğretmeni Seran Secerli ile bu kez Esentepe için aynı masada oturduk. Birlikte Esentepe'nin geçmişi ve bu gününü konuştuk. Emekli Subay Evleri'nin hikayesini, orada geçen çocukluğunu, Esentepe'nin kendisi için ne ifade ettiğini geçmişe özlem duyarak anlattı.

"Bu evler, buranın ilk oluşumuna dahil olan subayların 20 sene boyunca her ay emekli maaşından otomatikman kesilerek ödendi. Banka ile yapılan sözleşmeden borçlar ödenene kadar kimse evini satamadı veya devredemedi. Bu işlemler ancak borçlar ödendikten sonra yapılabilirdi.

Subay evlerinin oturma sahası sadece subaylara aittir ve o şekilde belgelenmiştir. Yani tapusu evlerin kapladığı alanla sınırlıdır. Evler dışındaki sokaklar, parklar, evlerin bahçeleri filan hep belediyeye aittir. Subaylar buraya gelince el birliği ile birçok fidan dikip etrafı yeşillendirdiler. O fidanlar şimdi 7 kat apartman boyunda yemyeşil güzel ağaçlar oldular.

Subay evleri mahallenin içerisinde üçgen seklindedir. Çevreden transit geçenler mahalleyi pek fark edemezler. Bir kez bana gelen bir arkadaşım, 'Burada böyle mahalle mi var. Her taraf yüksek bina ve gökdelen, ama burası böyle beş katlı müstakil evlerle dolu. Yemyeşil bahçeler çok güzel. Bu nasıl olur?' dedi. Hayretler içinde kaldı. Burası hala böyle ama emlakçılar ve rantçılar çevrede kol geziyor. Her gün gidip gelip, biz buraya gökdelen yapacağız. Size şunu vereceğiz, bu kadar vereceğiz, falan diye halkla konuşuyorlar. Bu işin sonu ne olacak bilmiyorum?

Eski Arı Bisküvi, şimdiki Maya binası ile Nimet Abla Camii'nin arasındaki Kasap Sokağı'nın yokuşunun başladığı yerde, caminin arkasında, eskiden çok güzel bir yazlık Meltem Sineması vardı. Özellikle bazı gazetecilerin evlerinde eskiden filmler de çekilirdi. Filmciler Arı Bisküvi Fabrikası'nda da çekim yaparlardı. Ayrıca Mecidiyeköy'de, şimdiki Profilo'nun olduğu yerde de aşka bir yazlık sinema vardı. Fakat onun adını hatırlamıyorum.

Biz küçücük minderlerimizi koltuğumuzun altına sıkıştırır, tıpış tıpış yürüye yürüye bu güzel sinemalara gider, çekirdek çitleyerek film seyrederdik. O zaman mesafeler bize çok kısa gelirdi. Yollarda hiç araba olmadığı için bir sıkıntı da yoktu.

Bir de Mecidiyeköy tarafında şimdi alışveriş merkezlerinin olduğu yerde, bir ara sokakta üç tane büyük yazlık sinema vardı. Büyük olanda konser de verilirdi. O zaman oralar bomboştı. Arabamız da olmadığı için o sinemalara pek gidemezdik. Ortaklar Caddesi'nde de şimdi adını hatırlayamadığım bir sinema vardı. Eskiden pek taksi de yoktu. Çok az insanın arabası vardı. Birkaç sinema artistinin Chevrolet'i vardı. Arabası olanlar parmakla gösterilirdi. Zincirlikuyu'da bir otobüs durağı vardı. Sonra gazetecilerin isteğiyle bu tarafa da 56'No'lu Cağaloğlu-Esentepe otobüs durağı yapıldı. Bu durak Nimet Ablâ Camii'nin ara sokağındaydı. Ara sıra yeri değişse de hep oralarda kaldı. Şimdiki metro durağının oradan da benim sık sık bindiğim 62 ve 63 No'lu otobüsler kalkardı. Ya oradan otobüse biner ya da Zincirlikuyu kadar yürür, oradan binerdim.

Esentepe bana insan ilişkilerindeki güzellikleri, sıkı fıkı dostlukları, sevgiyi, yardımlaşmayı ifade ediyor. Mahallemiz İstanbul ve çevredeki hızlı değişime hala direniyor. Ben hiçbir zaman buradan ayrılmayı düşünmedim, hiçbir zaman düşünmem de..."

Kerem Görsev: "Hala Esentepe'ye Gidiyorum Ama Eskiden Hiç Eser Yok"

Ünlü caz sanatçısı Kerem Görsev Bodrum'da yaşıyor artık ve o yüzden sorularımı yazılı olarak yanıtladı. İşte solo caz değil ama ünlü caz sanatçımız Görsev'in gözünden 'Solo Esentepe'...

"Esentepe benim için ne demek? Esentepe dutluklar demek, Esentepe, Şair Nedim İlkokulu'ndan aşağıya baktığınız zaman Darphaneye kadar lahana tarlaları demek, Esentepe demek Grundig fabrikası demek, Esentepe demek top sahalarımızın olduğu yeşil alanlar demek, Esentepe demek emekli subaylarının çocuklarının kırk-elli sene dostluklarının hala beraberce birlikte yaşadıkları yer demek, Esentepe demek yazlık Meltem Sineması demek, Nimet Ablâ Camii arkasındaki gökdelenler yokken yazlık

sinema demek, Esentepe demek çocukluğumuzun geçtiği, boğaz köprülerinin olmadığı, boğaz köprülerinin olduğu yerde gecekonduların istimlak edildiği, yağmurda yolların su bastığı, o su ve çamurların içinde düşe kalka oyunlar oynadığımız yer demek...

Annem hala Esentepe’de oturuyor.

Ben hala Esentepe ye gidiyorum ama eskiden hiç eser yok...”

ESENTEPE'Yİ "ESENTEPE" YAPANLARA SAYGI DURUŞU

Çelik Gülersoy, yukarıda bahsettiğim ve bilgiler aktardığım anı kitabının sonuna, 1958 yılı itibariyle Esentepe'de konut sahibi olmuş gazetecilerin bir listesini de eklemiş. Aşağıda verdiğim bu listeye, Dilek İzmiroğulları'nın verdiği ek isimleri de ekledim. Belki eksiklik olsa da Esentepe'yi "Esentepe" yapan o değerli isimleri hatırlayıp çalışmanın sonunda bir saygı duruşu yapalım istedim:

Takvor Acun, İhsan Ada, Fikret Adil, Bedii Faik Akın, Adnan Akın, Hüsnü Akkoyunlu, Selami Akpınar, Timur Akru, Attila Aksu, Agop Arad, Rüçhan Arıkan, Burhan Arpad, Cem Atabeyoğlu, Leyon Avram, Kemal Aydar, İzzet Akyol, Cihad Baban, Şahap Balcıoğlu, Hikmet Saim Balkır, Cevat Fehmi Başkut, Kemal Baysal, Hikmet Bil, Recep Bilginer, Tarık Buğra, Cemil Cahit Cem, Ömer Sami Coşar, Rakım Çalapala, Bülent Çanga, Münir Süleyman Çapanoğlu, A. Günsel Çeliker, Bedirhan Çınar, Celal Demiray, Mustafa Demircioğlu, Nurettin Demirkol, Ömer Faruk Demirtaş, Cihat Dilerge, Thalia Dona, Fuat Duyar, Baki Süha Edipoğlu, Hasan Ali Ediz, Mithat Eriş, Ali Ersan, Selçuk Emre, Vedat Etensel, Reşat Enis Gökçe, Müeddep Erkmen, Necmettin Erkmen, Azmi Nihat Erman, Münif Fehim, Faruk Fenik, Kemal Gezer, Selahattin Giz, Ali İhsan Göğüş, Cemal Göral, Selahattin Güngör, Ecvet Güresin, Sulhi Garan, Enver Naci Gökşen, Tevfik Günter, Vahit Ramiz Hiç, İbrahim Hoyi, İclal Işık, Ahmet İhsan, Fasih İnal, Nezih İzmiroğulları, Kadircan Kafılı, Süreyya Kalabay, Rahmi Karaca, Ercüment Karacan, Refik Halit Karay, Feridun Karakaya, Emin Karakuş, Selahattin Karayavuz, Kadri Kayabal, M. Ali Kayabal, Murat Kayahanlı, Lütü Arif Kenber, Halit Kıvanç, Erkin Koray, Orhan Mete, Muvaffak Menemencioğlu, Zeki Metiner, Yaşar Nabi Nayır, Osman Nebioğlu, Meftun Olgaç, Ali Oraloğlu, Vahit Orgun, Halit Fahri Ozansoy, Sami Önemli, Yekta Ragıp Önen, Ferdi Öner, Oğuz Özdeş, Münif Fehim Özerman, Çetin Özkırım,

Orhan Özkırım, Abbas Parmaksızoğlu, Ali Nihat Pınarlı, Fethi Pirinçcioğlu, Ahmet Hidayet Reel, Haluk San, Niyazi Sel, İlhan Selçuk, Turhan Selçuk, Orhan Vedat Sevinçli, Sezai Solelli, Hilmi Şahenk, Hüseyin Avni Şanda, Eşref Şefik, Orhan Vedat Sevinçli, Sabri Esat Siyavuşgil, Azize Süyünç, Sadun Tanju, Ali Niyazi Tarman, Samih Tiryakioğlu, Hıfzı Topuz, Kozma Togo, Kemalettin Tuğcu, Ahmet Tuna, Sedat Tuna, Feridun Fazıl Tülbentçi, Zeki Tükel, Nuri Türen, Necati Ural, Orhan Ural, Ferhunde Ülküsel, Mustafa Nimet Üyken, Cahit Üzen, Mehmet Ali Yalçın, Ömer Mustafa Yalçın, Kasım Yargıcı, Melih Yener, Hasan Yılmaer, Nuyan Yiğit, Sacit Yumer, Memduh Yükmen, Mustafa Yücel, Necati Zincirkıran, Alp Zirek.

KAYNAKÇA

Kitaplar, Tezler ve Raporlar

Başkurt, H. Büşra, *"Küreselleşme Sürecinde İstanbul'da Mekansal Değişim; Esentepe Mahalle Örneği"*, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 125 sayfa, İstanbul, 2017

Esentepe Çevre Koruma ve Kültür Derneği, Habitat II-İstanbul Broşürü, 20 sayfa, İstanbul, 1996

Gezeroğlu, Erol, *"Geze Geze İstanbul"*, İBB Yayınları, 1016 sayfa. İstanbul, 2021,

Gülersoy, Çelik, *"Esentepe'ye Veda"*, Çelik Gülersoy Vakfı Yayınları, 40 sayfa, İstanbul, 1995

Hoseinpournader, Sasan, *"Mecidiyeköy-Zincirlikuyu Aksında Turizm, Hizmet, Ticaret Ve Konut Alanlarının Tarihsel Gelişim Sürecinin İrdelenmesi"*, T.C. Yıldız Teknik

Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans tezi, 195 sayfa, İstanbul, 2013

Saraç, Edibe, *"Zincirlikuyu Yusuf İzzettin Efendi Harem Köşkü Restorasyon Projesi"*,

T.C. İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 170 sayfa, İstanbul

Özen, Kavamettin, (1982) *"Şişli"*, Özyürek Yayınevi, 64 sayfa, İstanbul, 2008

T.C. Şişli Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Planı, Şişli Belediyesi Yayınları, 136 sayfa, İstanbul, 2019

Topuz, Hıfzı, *"Ardından Yıllar Geçti"*, Öner Ciravoğlu'nun Hıfzı Topuz ile yaptığı söyleşi içindeki *"Esentepe'de 55 Yıl"* bölümü, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014

İnternet Siteleri

yelkenciningazetesi.com

Röportajlar

Ümit Kıvanç: 24.08.2022, Bülbin Kıvanç: 24.08.2022, C. B. Dereli: 26.08.2022, H. Çamlıca: 29.08.2022, Aslı Selçuk: 30.08.2022-04.09.2022, İ. T. Genç-D. İ. Kansu: 01.09.2022, Kamuran Çakır: 05.09.2022, Oya Ergün: 05.09. 2022, V. M. Ercimen: 05.09.2022, F. Özden: 07.09.2022, M. Tasasız: 08.09.2022, Pepo Sivacı: 12.09.2022, C. S. Keskin: 14.09.2022, Ertan Özel: 16.09.2022, Bülent Zent: 16.09.2022, Seran Secerli: 17.09.2022-28.09.2022, M. Keskin: 18.09.2022, M. İşcan: 18.09.2022, Celal Tuş: 20.09.2022, Vedat Okay: 20.09. 2022, G.Aktan: 22.09.2022, B. H. Gürbüz: 24.09.2022, H. Negiş: 24.09.2022, Ç. Gökdeniz: 24.09.2022, F. Negiş: 24.09.2022, T. Saygın: 24.09.2022, M. Gökdeniz (Panço); 27.09.2022

ÇÖZÜM BURADA

 444 31 12